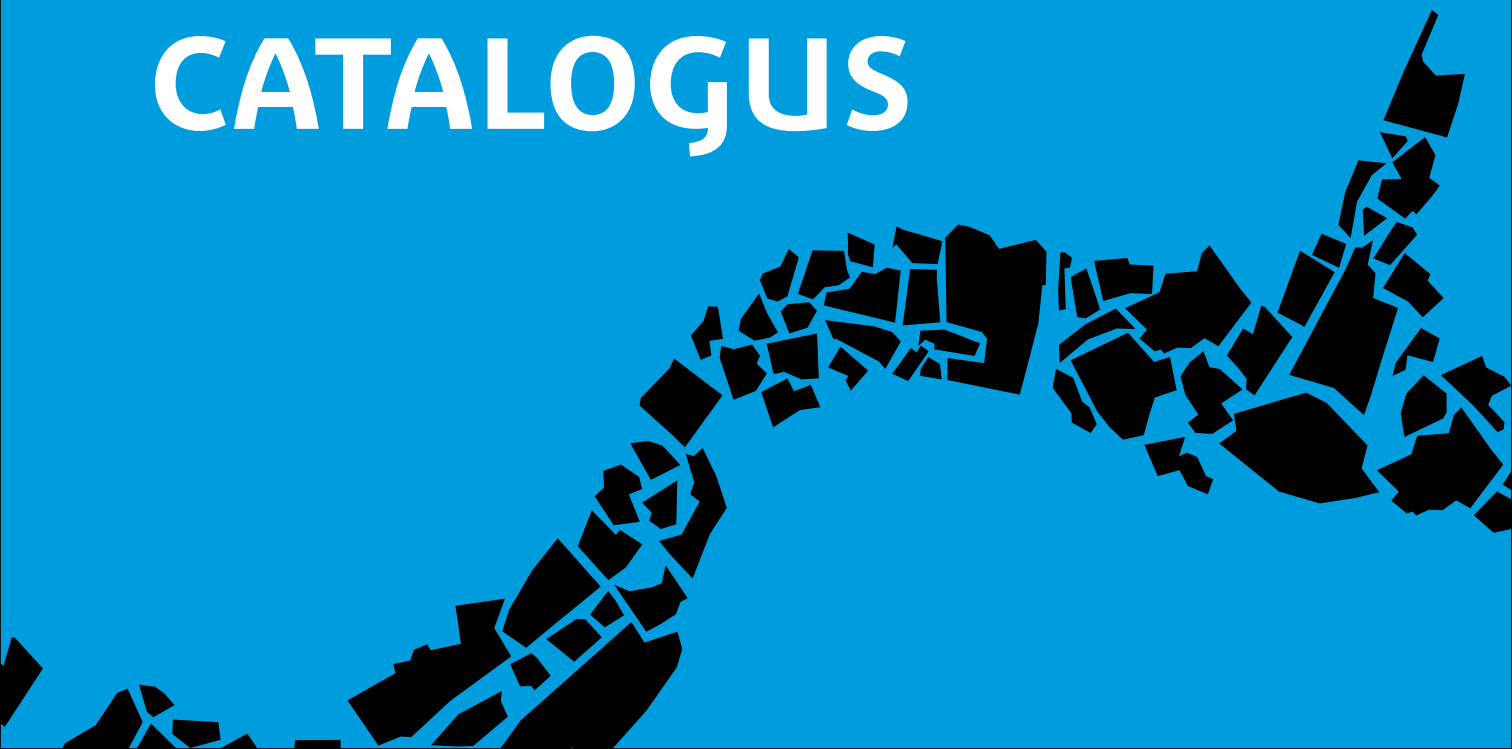

RESULTATEN VAN DE

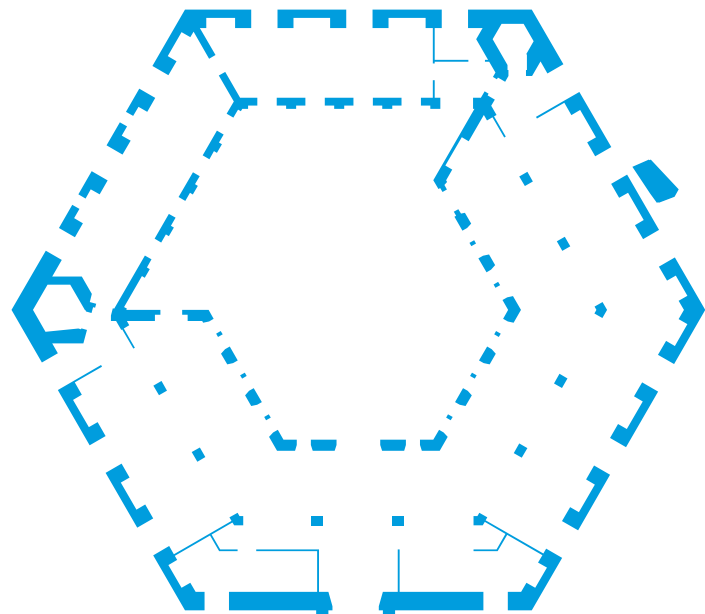
IDEEËNPRIJSVRAAG 2011

RESET KRUIJTHUIS CATALOGUS

RESET KRUIZHUIS CATALOGUS

De jaarlijkse prijsvraag in het kader van de Dag van de Architectuur blijkt een steeds groter wordend succes.

Uitgegroeid tot een ideeënprijsvraag waartoe deelnemers uit heel Nederland en zelfs onze omliggende buurlanden zich aangetrokken voelen.

Elk jaar zoeken we als organisatie naar een actueel thema.

Wat speelt er in de stad? Het hele jaar door worden dankbare onderwerpen aangedragen door gemeente, ontwikkelaars en stichtingen, maar het BAI is selectief!

Kun je als vrijwilligersorganisatie, en als collega architect zoveel energie vragen voor een ideeënprijsvraag? Een gewetensvraag, zeker als je er in praktijk zelf mee te maken krijgt. Er is al jaren een tendens in de markt om zonder noemenswaardige tegenprestatie veel ontwerpenergie te mobiliseren.

Voor het BAI is het belangrijk dat de ideeënprijsvraag een concrete bijdrage levert aan actuele vraagstelling in de stad en het debat hierover voert. Het gaat daarbij niet om 'financiële haalbaarheid', niet om 'visievorming' of het 'vragen naar een ontwerp'. De weg ernaar toe is waar het om gaat. Het voeren van het debat en de levendige discussie in de stad tussen ontwerpers, publiek en de politiek. Die moet gevoerd kunnen worden en ze zou exemplarisch moeten zijn voor andere locaties in onze stad en daar buiten. Resultante is hopelijk dan ook een prijsvraag die inventariseert, analyseert en denkrichtingen oplevert, als ware het een toolbox hoe om te gaan met onze openbare ruimte. Niet gedreven door een economische terugval met bijpassende kwaliteit, maar bekeken vanuit zo veel mogelijk perspectieven.

Dit jaar heeft de prijsvraag 'RESET HET KRUITHUIS' weer veel stof doen opwaaien. Al bij de lancering word duidelijk dat dit een gevoelig onderwerp is. Verkopen of niet? Herbestemmen? De positie van STOK in het Kruithuis? Anti-kraak in de omgeving en een rommelige openbare ruimte in gebruik als niemandsland. De nodige gesprekken zijn gevoerd om het onderwerp überhaupt op de agenda te kunnen zetten.

Het Kruithuis heeft in de eeuwen zijn oorspronkelijke functie verloren, maar zijn aantrekkingskracht overtuigend behouden. We proberen juist die karakteristieke identiteit nieuw leven in te blazen met deze ontwerpogave. In het kader van jaarthema 'RESET THE CITY' wil het BAI de gemeente Den Bosch inspireren het Kruithuis in te zetten als 'RESET'. Niet alleen voor dit plangebied, maar voor de hele stad! Ook staat de Kruithuis-opgave model voor veel herbestemmingopgaven, waaromheen cruciale vragen zwermen als: waarom bewaren we gebouwen eigenlijk? Willen we ermee onze eigen of collectieve herinneringen niet aantasten? Of bewaren we wat wij belangrijk vinden voor toekomstige generaties? Deze relatie – tussen gebouw, historische ervaring en actueel gebruik – is voor veel ontwerpers relevant. Juist nu, in een tijd van bewaren, renoveren en herbestemmen. Juist nu, in een tijd waarin herbestemming nadrukkelijk wordt besproken en bediscussieerd. En waarin er vrij mee moet worden geëxperimenteerd.

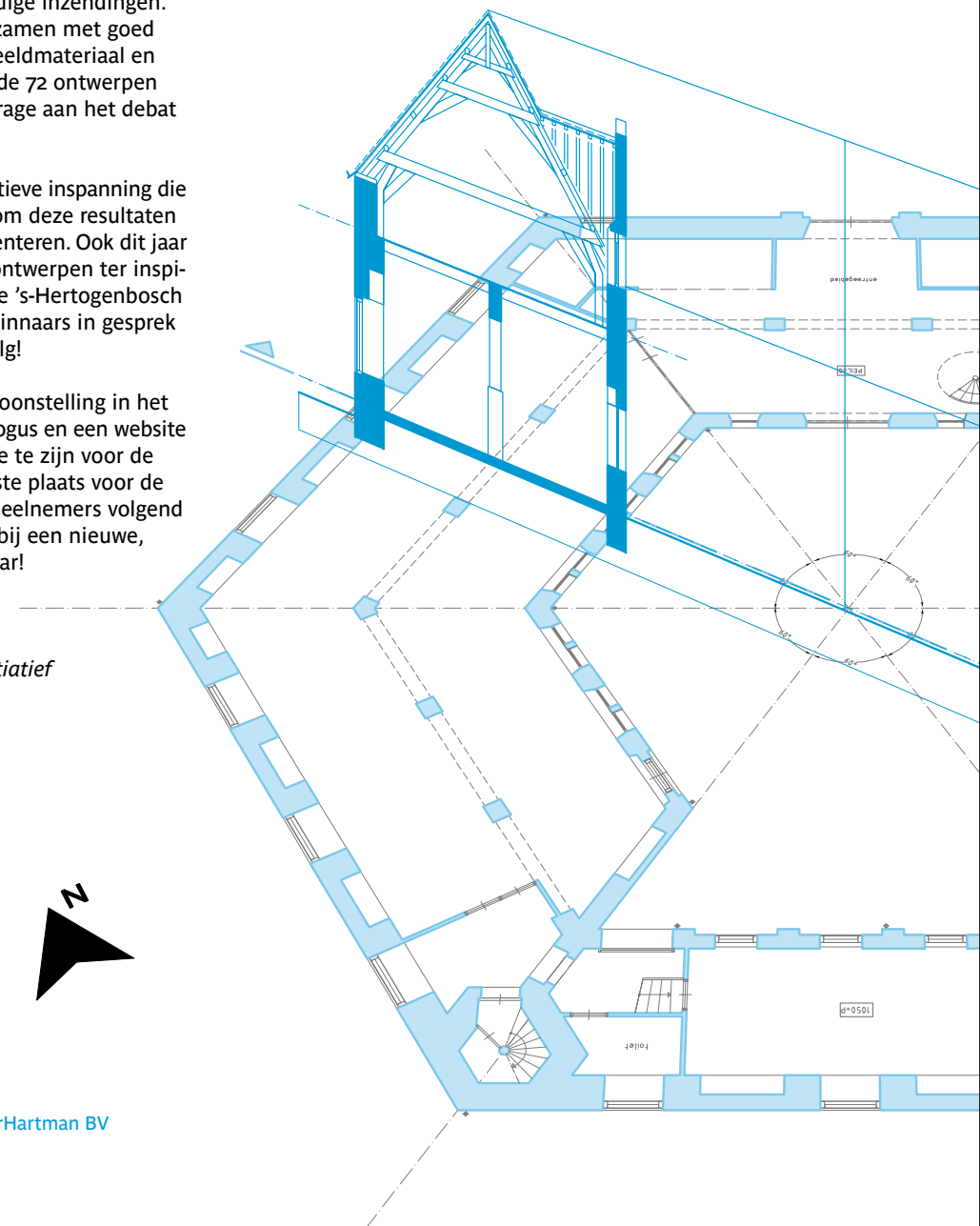
'De RESET van het Kruithuis' is dan ook de ultieme testcase. Voor het BAI. Voor de gemeente Den Bosch. En voor veel deelnemers. Het BAI ontving dit jaar voor maar liefst 72 inzendingen! Wederom een prachtig aantal met kwalitatief hoogwaardige inzendingen. Een geslaagde prijsvraag dus. Tezamen met goed geïnventariseerde tekeningen, beeldmateriaal en zelfs 3D scantechnieken leveren de 72 ontwerpen een succesvolle en concrete bijdrage aan het debat hierover.

Het BAI is dankbaar voor alle creatieve inspanning die geleverd is en is bijzonder trots om deze resultaten aan te gemeente te kunnen presenteren. Ook dit jaar zal de organisatie de winnende ontwerpen ter inspiratie aanbieden aan de gemeente 's-Hertogenbosch en we zullen natuurlijk met de winnaars in gesprek zal gaan over een mogelijk vervolg!

Tezamen met een prachtige tentoonstelling in het stads kantoor, een kleurrijke catalogus en een website hopen wij een bron van inspiratie te zijn voor de opdrachtgever en niet in de laatste plaats voor de deelnemers zelf. We hopen alle deelnemers volgend jaar weer te kunnen ontmoeten bij een nieuwe, actuele prijsvraag. Tot volgend jaar!

Michael Bol
Voorzitter Bosch Architectuur Initiatief

tekening – PelserHartman BV

INHOUD

09	RAPPORT
21	PRIJSWINNAARS EN EERVOLLE VERMELDING
31	72 AAN- MELDINGEN

RAPPORT

JURY ‘RESET HET KRUITHUIS’ 2011

10

Frits van Dongen *voorzitter*
partner de Architecten Cie.

Frits van Dongen rondde in 1980 zijn studie Bouwkunde aan de Technische Universiteit Delft af. Daarna werkte hij samen met Kas Oosterhuis aan een aantal spraakmakende experimentele ontwerpstudies en publicaties. Voor zijn eerste opdracht, woongebouw Natal in Rotterdam, richtte hij in 1985 zijn eigen bureau op, Van Dongen Architecten te Delft. In 1988 richtte hij met Carel Weeber, Pi de Bruijn en Jan Dirk Peereboom Voller de Architecten Cie. op, waaraan hij sindsdien als partner verbonden is. Complexen als De Landtong op de Kop van Zuid in het havengebied van Rotterdam en het iconische woongebouw The Whale in het havengebied van Amsterdam zijn exemplarisch voor zijn indrukwekkende woongebouw oeuvre. Verder omvat zijn werk onder meer het hoofdkantoor van Cap Gemini in Utrecht en mixed use ontwikkeling Spazio in Zoetermeer. Als stedenbouwkundige en supervisor was Frits van Dongen betrokken bij de ontwikkeling van IJburg, een stadsuitbreiding in

Amsterdam, stadsreparatie Hart van Zuid in Hengelo en een stedelijke uitbreiding van Bolzano in Italië. De diversiteit en hoge kwaliteit van dit werk samen met zijn ontwerpen voor de Harmonie Leeuwarden, megabioscoop Pathé ArenA en Heineken Music Hall, Amsterdam en Philharmonie Haarlem leverden hem de oeuverprijs, de BNA Kubus 2006 op. Frits van Dongen was als gastprofessor verbonden aan de Universitat Internacional de Catalunya, Barcelona en geeft regelmatig lezingen aan architectuuropleidingen in binnen- en buitenland

Hans van Heeswijk
directeur Hans van Heeswijk architecten

Hans van Heeswijk studeerde in 1980 af als Delfts ingenieur om vervolgens in de leer te gaan bij Aldo van Eyck. Na vier jaar ervaring begon hij in 1985 zijn eigen bureau in Amsterdam. Sindsdien runt hij, nu 25 jaar, een succesvol bureau met behalve publieke gebouwen veel projecten in de woning-, kantoor- en bruggenbouw in portefeuille. Hans van Heeswijk is door de organisatie gevraagd als jurylid gezien zijn ervaringen met het herbestemmen/renoveren van de Muzerije in Den Bosch.

jury ‘RESET THE CITY’ van links naar rechts: Hans van Heeswijk, Frank Strolenberg, Marlies Krijgsman, Hans Meester en Frits van Dongen

Hans Meester
hoofd afdeling Bouwhistorie, Archeologie en Monumenten bij de Gemeente ‘s-Hertogenbosch.

Hans Meester is vanaf 1998 hoofd van de afdeling Bouwhistorie, Archeologie en Monumenten (BAM) van de gemeente ‘s-Hertogenbosch. Die afdeling maakt deel uit van de sector Stadsontwikkeling. Hans is al vanaf 1992 vanuit Stadsontwikkeling betrokken bij het vraagstuk van de herbestemming van het Kruithuis. Hans is van oorsprong geen monumentenman, maar is opgeleid als stedenbouwkundige. In 1998 werd hij hoofd van BAM met de ambitie ervoor te zorgen dat de cultuurhistorie meer zou moeten bijdragen aan de kwaliteit van de plannen in de stad, met als motto ‘van behouden naar inspireren’. Het hij heeft in 1998 samen met Peter van Roosmalen het initiatief genomen voor het ontwikkelingsplan vestingwerken, dat inmiddels is uitgegroeid tot een nationaal en Europees voorbeeldplan

Frank Strolenberg
programmaleider Nationaal Programma Herbestemming

Frank Strolenberg (1957) is sinds 1 januari 2010 programmaleider van het Nationaal Programma Herbestemming. Een programma dat z’n basis vindt in het architectuur- en monumentenbeleid van de rijksoverheid en inspeelt op de enorme leegstand en noodzaak tot herbestemming in Nederland. Daar voor heeft hij ruim 10 jaar vorm en inhoud gegeven aan het Belvédère-project. Een project van de ministeries van OCW, VROM, LNV en Venw dat ‘erfgoed en ruimte’ op een ontwikkelingsgerichte wijze aan elkaar koppelde en dat met meer dan 450 projecten van invloed is geweest op het denken over ‘behoud door ontwikkeling’ (zie www.belvedere.nu). Daarvoor heeft hij onder andere gewerkt als organisatieadviseur en is hij 5 jaar lang zakelijk leider geweest van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek.

Marlies Krijgsman
kunstenaar/Bestuur Stichting STOK

Marlies Krijgsman (1957, Port Elisabeth, Zuid Afrika) werkt sinds haar afstuderen aan de Koninklijke Academie voor Kunst en Vormgeving in ‘s-Hertogenbosch in 1982 als zelfstandig beeldend kunstenaar. Sindsdien heeft ze veelvuldig geëxposeerd. Werk van haar is opgenomen in de vaste collecties van Galerie Sous-Terre in Lithoijen en de Wim Polman Galerie in Malden.

11

HET KRUITHUIS VAN 'S-HERTOGENBOSCH

CEES VAN AALST,
RESTAURATIEARCHITECT KRUITHUIS 1975

Het zeshoekige gebouw is een ontwerp van ingenieur en medicus Jan van der Weeghen. Jan Van der Weeghen was als krijgswaerachting in dienst van de aartshertog. In 's-Hertogenbosch was hij lid van de Illustre Lieve Vrouwebroederschap. Jan van der Weeghen is tijdens het Twaalfjarig Bestand (1609-1621) gaan kijken bij de 'vijand' in Delft naar een al eerder gerealiseerd kruithuis. Drie jaar heeft men over de bouw gedaan: 1618-1621. Het gebouw werd opgericht om als opbergplaats voor munitie te dienen in tijden van belegering door prins Maurits en Frederik Hendrik. In die functie is het een uniek gebouw: voorheen lag de munitie van de stad verspreid opgeslagen in kleinere depots, zoals torens en rondelen van de stadsmuren.

Het gebouw met zijn gevaarlijke inhoud werd zo ver mogelijk van het stadscentrum gesitueerd; vlak bij de stadsmuur en afgekeerd van de stad. Het complex kreeg een zeshoekige plattegrond en bestond van oorsprong uit een geknikt hoofdgebouw en een veelhoekige binnenplaats. Het torenvormig pand werd omringd door een gracht die was aangesloten op het watersysteem van de Binnendieze. De gesloten buitenmuur van het complex werd één meter dik gemaakt en kreeg één zware houten poort aan de zijde van de stadswal. Het ontwerp van het complex was gebaseerd op maximale bescherming van de stad en haar inwoners bij een eventuele ontploffing van het kruit. Als deze plaats zou vinden, zou de vuurkracht afgeleid kunnen worden richting de binnenplaats (met vensters en dunne muren), het hoge dak en de van de stad afgekeerde toegangspoort. Via een afrit vanaf de stadswal en een houten brug over de gracht werd het pand bereikbaar.

De renaissancistische 17e eeuwse architectuurstijl is herkenbaar in de fraaie monumentale toegangspoort die werd versierd met hardstenen blokken en afgedekt met een timpaan met wapenschild. De binnenplaats werd gesierd met renaissancistische dubbelvensters en gemetselde dakkapellen in de vorm van 'Vlaamse' geveltjes. Een zware middenmuur met grote bogen verdeelde het hoofdgebouw in twee beuken. De in de bogen aangebrachte zware smeedijzeren haken dienden vermoedelijk voor het ophangen van zandzakken (voor het blussen van een eventuele brand) en toortsen. De traptorens op twee buitenhoeken herbergen gemetselde wenteltrappen naar de hoge zolders.

Na voltooiing kreeg het kruithuis ook andere militaire bestemmingen zoals een laboratorium, houtzagerij, opslagplaats en kledingmagazijn. Ten behoeve van het militair laboratorium werden in de 18e eeuw de boogopeningen van de open arcade aan de binnenplaats dichtgemetseld en voorzien van vensters. Binnen kreeg de galerij gemetselde kruisgewelven en een kelder-verdieping. Als gevolg van de demping van de gracht in 1769 en ophogingen van de omgeving verdween het torenachtig karakter. Ook werd de oorspronkelijke vloerhoogte verhoogd met ongeveer een halve meter. Met het graven van het kanaal begin 19e eeuw

verdween het gebouw ook nog half achter de kanaaldijk. De aanvankelijk geheel gesloten buitengevels werden in de 19e eeuw voorzien van vensters met luiken en op het buitendak verschenen dakkapellen.

De dienst Domeinen heeft het gebouw in 1917 afgestoten en overgedragen aan de gemeente 's-Hertogenbosch. Tot 1972 heeft het weer allerlei functies gehad zoals openluchttheater en repetitie-lokaal voor Het Brabants Orkest. Hiervoor werd een groot deel van de middenmuur met bogen weggebroken en vervangen door zware balken. Ook werd een dienstwoning in het pand ondergebracht. Nadat het Brabants Orkest verhuisd was naar een nieuw pand in Zuid (inmiddels gesloopt) werd het gebouw benut als expositieruimte voor de Gemeentelijke Tentoonstellingsdienst. In 1975 vond er een grondige restauratie plaats waarbij de oorspronkelijke inwendige hoofdstructuur werd hersteld alsook de verminkte bogen van de arcade op de binnenplaats. Inpandig werd de vloer verlaagd naar het oorspronkelijke peil, de dienstwoning deels weggebroken en werd de technische installatie aangepast. De gevonden stenen vloer met ijselsteentjes werd ter wille van het gebruik vervangen door kopshouten blokjes in hetzelfde patroon als de oorspronkelijke vloer. Glazen puien bij de ingang zorgen voor de gewenste indeling ter verkleining van brandgevaar.

Een stalen wenteltrap vormt een extra toegang tot de indrukwekkende zolders met de originele spanten. Deze trap vormt samen met de glazen puien met metalen balken een sterk contrast met de zware muren en houten balken van het monumentale gebouw. Hiermee kon de beleving van de robuuste binnenruimte worden behouden. De beleving van de verrassende plasticiteit van de geknikte tweebeukige binnenruimte van het gebouw wordt versterkt door de witgekalkte binnenmuren met arcaden en boognissen en terughoudend kleurgebruik. Het oorspronkelijke maaiveld werd weer deels zichtbaar door het plaatselijke herstel van de contouren van de gracht aan de walzijde. De verdwenen brug is gereconstrueerd in de vorm van een eenvoudige houten vlonder tussen de herstellende gemetselde bruggenhoofden, waarvan de aanzetten bij archeologisch onderzoek waren teruggevonden.

UITBREIDING MUSEUM HET KRUITHUIS

PERSBERICHT – 9 juni 2000 Het Museum Het Kruithuis (stedelijk museum voor hedendaagse kunst) gaat uitbreiden als het aan B&W van 's-Hertogenbosch ligt. De gemeenteraad spreekt zich eind juni 2000 uit over het ontwerpvoorstel van Borek Sípek.

Maquette definitief ontwerp uitbreiding Het Kruithuis, 's-Hertogenbosch

Sípek (Praag, 1949), in Nederland vooral bekend van meubel- en interieurontwerpen, kreeg in 1995 van het Bossche gemeentebestuur de opdracht een nieuw museumcomplex te ontwerpen waarvan het 17e eeuwse Kruithuis een integraal onderdeel moest uitmaken. Het voorlopig ontwerp dat in 1996 werd gepresenteerd bestond uit vier paviljoens die aan de noordoostzijde van het Kruithuis waren gelegen. De paviljoens zouden ondergronds met elkaar en met het Kruithuis worden verbonden. Allerlei bezwaarschriften vertraagden het bouwproces. Ondertussen werd het ontwerp ingrijpend aangepast. In het definitieve ontwerp is het museumcomplex uitdrukkelijk gesitueerd in een nieuw ontworpen stadspark. Een deel van de blootgelegde historische stadsmuur is in het plan opgenomen en zal één van de wanden vormen van de ondergrondse expositieruimte. In het nieuwe ontwerp is het nuttig vloeroppervlak toegenomen met circa 600 m² en zal straks 4695 m² bedragen. In Het Kruithuis zullen alle publieksfuncties worden ondergebracht zoals de entree, de bibliotheek, de museumwinkel en het museumcafé. Wanneer de gemeenteraad instemt met de plannen zal naar verwachting het nieuwe museumcomplex in 2002 worden opgeleverd.

BAI OPEN

IDEEËNPRIJSVRAAG

‘RESET HET KRUITHUIS’

DE OPGAVE

Het Bosch Architectuur Initiatief (BAI) schrijft jaarlijks, in samenwerking met de Bond van Nederlandse Architecten (BNA) en de gemeente Den Bosch, een bijzondere open ontwerpprijsvraag uit – toegankelijk voor iedereen. De prijsvraag is inmiddels een traditie: sinds de start in 1996 heeft ze geleid tot allerlei kleine en grote projecten in Den Bosch, waarvan er vele uitgevoerd of in voorbereiding zijn. ‘De moerasbrug’ bijvoorbeeld in 2004, ‘Beleger de Stad’ (2005), ‘De drijvende woning’ (2006), ‘Een verbinding over de Zuid-Willemsvaart’ (2008), het ‘Ossuarium’ (2009) en vorig jaar de dubbele ontwerpogave voor een ‘landschappelijke visie en het watersportpaviljoen aan het Engelermeer’. Een compleet overzicht van de prijsvragen kun je bekijken op de website www.bai-prijsvragen.nl.

Ook in 2011 hebben we het publiek weer opgeroepen om mee te denken over, en ontwerpen aan te leveren voor een actueel project. En deze vijftiende editie was een bijzondere:

„Bedenk een nieuwe functie voor het Kruithuis en maak een ontwerp om het complex te kunnen herbestemmen.”

De gemeente Den Bosch overweegt om het Kruithuis in de nabije toekomst te verkopen. Het BAI is er echter van overtuigd dat dit historische bouwwerk en deze omgeving nog ruim voldoende uitdagingen bieden voor een nieuwe, zinvolle bestemming. Met deze vijftiende controversiële én uitdagende prijsvraag hopen we de gemeente hiervan te overtuigen. We zijn daarin zeker niet de eersten: in het verleden zijn er al meerdere studies naar gedaan. Maar we zijn ervan overtuigd dat nu, in 2011, deze BAI-prijsvraag ongetwijfeld tot nieuwe, verrassende bruikbare ideeën zal leiden.

DE AANLEIDING

Het Kruithuis heeft in de eeuwen zijn oorspronkelijke functie verloren, maar zijn aantrekkingskracht overtuigend behouden. Het BAI probeert in 2011 die karakteristieke identiteit nieuw leven in te blazen met deze bijzondere ontwerpogave. In het kader van jaarthema ‘RESET THE CITY’ wil het BAI de gemeente Den Bosch inspireren het Kruithuis in te zetten als ‘reset’. Niet alleen voor dit plangebied, maar voor de hele stad.

De Kruithuis-opgave staat model voor veel herbestemmingopgaven in onze stad, waaromheen cruciale vragen zwermen als: waarom bewaren we gebouwen eigenlijk? Willen we ermee onze eigen of collectieve herinneringen niet aantasten? Of bewaren we wat wij belangrijk vinden voor toekomstige generaties?

LOCATIE

de locatie van het plangebied ‘Kruithuis’ (inclusief panden Vlietstraat 4,6,8 en Citadellaan 1,3,5)

De ambitie van de gemeente ‘s-Hertogenbosch is het Kruithuis te kunnen herbestemmen en daarmee een nieuwe impuls aan de directe omgeving te geven welke kansen biedt te ontmoeten, recreëren, wonen etc... Een RESET van het plangebied. De organisatie wil daarbij tevens een bijdrage leveren aan de discussie hoe om te gaan met het herbestemmen van historiserende gebouwen in een stedelijke context.

Deze relatie – tussen gebouw, historische ervaring en actueel gebruik – is voor architecten relevant. Juist nu, in een tijd van bewaren, renoveren en herbestemmen. Juist nu, in een tijd waarin herbestemming nadrukkelijk wordt besproken en bediscussieerd. En waarin er vrij mee wordt geëxperimenteerd.

„Een nieuwe functie voor het Kruithuis en een ontwerp om het pand te kunnen herbestemmen” is dan ook de ultieme testcase. Voor het BAI. Voor de gemeente Den Bosch. En voor de deelnemers. En zie hier het resultaat.

72 ontwerpen die alle aantonen dat het Kruithuis er toe doet in de stad, van groot belang is als icoon voor een vestingstad en dat een zinvolle herontwikkeling zeker een optie is!

JURY RAPPORT

Op 3 juni tussen 9:00-16:00 heeft de organisatie 72 ontwerpen ontvangen in het Stadkantoor van Den Bosch. De ontwerpen zijn direct op volgorde van binnenkomst geplaatst in de door Karin van Pinxteren ontworpen tentoonstelling.

Tentoonstelling 'RESET HET KRUITHUIS' ontworpen door Karin van Pinxteren

Alle toelichtingen (150 woorden en 1 representatieve afbeelding) zijn voorafgaand aan de jurering verzameld in een PDF document en aan de jury verstuurd. Dit ter voorbereiding op de daadwerkelijk jurering. Dit PDF document is integraal op de website gepresenteerd van het BAI en ter beschikking gesteld aan geïnteresseerden en deelnemers.

Op woensdag 8 juni om 10:00 uur ontvangt de organisatie alle juryleden in het stadskantoor voor de jurering. Na een korte introductie van de juryleden waarbij ieder lid zijn betrokkenheid met het Kruithuis aangeeft, volgt een eerste kennismaking met de maquettes en de tentoonstelling. Opvallend is dat veel toelichtingen en visuals ten opzichte van de ingezonden maquettes een verschillende taal spreken. Men constateert dat het prettig is, niet alleen af te gaan op mooie plaatjes of mooie maquettes, maar dat alle stukken op deze manier gezamenlijk beoordeeld kunnen worden en dat dit soms tot verrassende conclusies leidt.

Al snel volgt aan tafel een inhoudelijke discussie over de doelstelling van de prijsvraag en de beoordelingscriteria die de jury zou moeten hanteren. Gezamenlijk wordt een stappenplan besproken om tot een winnaar te komen.

BEOORDELINGSCRITERIA

De jury zal de ontwerpen in deze categorie beoordelen aan de hand van de volgende aspecten zoals gesteld in de opgave:

- het concept/idee
- omgaan met een historisch monument
- openbare karakter
- relatie tot de omgeving
- de kansen van deze nieuwe functie de directe omgeving te kunnen 'resetten'
- duurzaamheid

Hans Meester is als hoofd van de afdeling Bouw-historie erg betrokken bij de ontwikkeling van het Kruithuis legt uit welke gevoelige positie het Kruithuis nu in relatie tot het verleden inneemt.

„Op dit moment is het Kruithuis een museum voor moderne kunst waar Stichting stok prachtige tentoonstellingen organiseert. Het gebouw biedt daarbij geen daglicht van buiten, maar haalt licht en lucht

binnen door een prachtige besloten binnenplaats. In het verleden is er een bouwplan gemaakt met diverse nieuwe gebouwen er omheen, echter, dit stuitte bij de bevolking en gemeenteraad op veel bezwaren. Het Kruithuis is gebouwd tijdens het Twaalfjarig bestand van de 80 jarige oorlog. In deze periode is de vesting versterkt en zijn de militaire voorziening in en rondom de stad opgewaardeerd. Het Kruithuis is gebouwd, zover mogelijk van het centrum af, tegen de stadsmuren aan met de ingang van het centrum af en het doel het buskruit te bewaren. Om die reden heeft het Kruithuis dikke muren aan de buitenzijde, dunne aan de binnenkant met gevelopeningen en als het ware een plofdak. Als je nu ter plekke gaat kijken, lijkt veel omliggende bebouwing niets met het Kruithuis te maken te hebben. In 1879 verloor de stad haar vestingstatus. De locatie werd daarbij zoveel mogelijk uitgebuit. Er was een bakkerij nodig voor de militairen, het Kruithuis werd een houtzagerij. De locatie en het Kruithuis zijn voorzien van nieuw programma met maximale ontkennen van het Kruithuis zelf. Typerend zijn de schuurtjes van de woningen die zelfs tegen het Kruithuis aan gebouwd zijn. Belangrijk is dat je alleen de bovenkant van het Kruithuis ziet. De omgeving is fors opgehoogd (demping moeras). Vroeger was het Kruithuis een hoge vesting opkomend uit het moeras, echter deze uitstraling is verdwenen. Het Kruithuis lijkt weggezakt. Zou je een plan kunnen maken waardoor het gebouw weer boven komt drijven?”

Als laatste legt Hans Meester uit dat de omliggende gebouwen geen gemeentelijk monument zijn, maar wel worden gewaardeerd. Vanuit de cultuurhistorie zou de bakkerij goed hergebruikt kunnen worden. Na deze korte uitleg discussieert de jury verder over de wijze van beoordeling.

Het is nadrukkelijk de bedoeling de gemeente met het winnende ontwerp te enthousiasmeren en te komen tot een goede herbestemming. Volgens de jury is realiteitszin dus belangrijk. Frits van Dongen geeft aan dat de relatie met de stad, de context, al dan niet programmatisch, erg belangrijk is. De positie die het Kruithuis ingenomen heeft in het verleden zou ook nu een onderdeel van de herbestemming moeten zijn.

Ook is de jury overtuigd van de openbaarheid van de plek. Op dit moment is de jury van mening dat de locatie een desolate indruk maakt. Wild en onoverzichtelijk groen, weinig toegankelijk en totaal geen verblijfskwaliteiten, zijn kenmerken van de locatie. De relatie met de stad en het water is ver te zoeken en bepalen dat het Kruithuis weinig attractief en zelfs onzichtbaar is. De jury neemt zich voor om deze eigenschappen in de beoordeling zwaar te laten meewegen.

De beoordelingscriteria worden verder scherp gesteld:

- het ontwerp dient een nieuwe impuls te geven aan de directe omgeving welke tot kansen leidt te ontmoeten, recreëren, wonen etc. Een RESET van het plangebied, niet alleen het Kruithuis!
- het ontwerp dient een bijdrage te leveren aan de discussie hoe men om denkt te gaan met het herbestemmen van historiserende gebouwen in een stedelijke context.
- streven naar realisme, ontwerpen toegespitst op deze specifieke locatie, om de gemeente te kunnen inspireren.
- voordat je een voorstel maakt, moet je het gebouw begrijpen! Hieruit volgt pas een functie. Een zoektocht naar de ware identiteit van het gebouw-gebouwcomplex.
- duurzaamheid wordt door de jury vooral uitgelegd als 'tijdloos'. Het zou een bepaalde monumentaliteit moeten bezitten (eigentijds) waardoor het complex makkelijk nog 400 jaar kan blijven bestaan.

Het valt de jury op dat er weinig analyses te vinden zijn in het presentatiemateriaal. De meesten stellen het belang van het Kruithuis, maar verzuimen dit met een analyse aan te tonen. Zelden wordt er een relatie gelegd met de ontwikkelingen van de Zuid Willemsvaart, de vestingwerken, het voormalige Groot Zieken-gasthuis of het Museumkwartier. Ontwikkelingen van groot belang voor de stad. Aan de zijde van Aa ligt de oorspronkelijke vestingmuur nog direct onder het maaiveld. Op dit moment gebeurt er veel met de vestingwerken in de stad. Het creatief omgaan met de vesting is dan ook denkbaar.

BESTUDERING ONTWERPEN

Alle juryleden nemen tot de lunch ruimschoots de tijd om alle ontwerpen, maquettes en toelichtingen individueel te bestuderen. Tijdens de lunch wandelt de jury naar de locatie.

Een levendige discussie volgt waarbij het bezoek ter plekke toch nog scherper stelt waar het volgens de jury om zou moeten gaan. Veel deelnemers zijn op het verkeerde been gezet omdat men denkt dat er met name naar een nieuwe functie gevraagd is. Het gaat er juist om dat je het gebouw inweeft in de bestaande structuren. Veel deelnemers hebben alleen een nieuwe functie bedacht. Als voorbeeld wordt 'RESET Chalet Royal' genoemd, dat veel problemen direct kan oplossen, maar waarvan de jury twijfelt of de gekozen functie de meest duurzame is. Hans van Heeswijk legt uit een monument niet gebaat is bij een tijdelijke functie waar veel aanpassingen voor gedaan moeten worden. Het Kruithuis staat er al ruim 400 jaar en zou en er nog 400 jaar moeten staan. De nieuwe functie moet dit niet onmogelijk maken.

De oplossing zou gezocht moeten worden in een duurzaam (openbaar) programma, waarbij het programma ondergeschikt moet zijn aan het gebouw. Het historische gebouw moet leiden, niet het verzonnen programma.

Wie hebben de plek geanalyseerd? Wie hebben het gebouw geanalyseerd? Het opruimen en ordenen van de locatie is waar het ruimtelijk om gaat. De plek moet weer betekenis krijgen.

Ieder jurylid krijgt de mogelijkheid om zijn of haar favorieten toe te lichten. Uit deze discussie volgt een eerste selectie waarbij het aantal stemmen geteld wordt. De plannen met de meeste stemmen gaan door naar de volgende ronde en worden als nominaties geoormerkt.

Naar aanleiding van deze korte stemronde steken er 4 plannen boven het maaiveld uit! De beoordelingscriteria worden gebruikt om het plan rationeel te spiegelen. Daarvoor besluit de jury nogmaals, met de criteria in de hand, langs alle plannen te wandelen om zich ervan te overtuigen dat de juiste plannen genomineerd zijn.

DE WINNAARS ZIJN

De jury komt uiteindelijk unaniem tot de volgende winnaars, waarbij er 2 extra prijzen worden geïntroduceerd. Naast een eerste en een tweede prijs, die beloond worden met €5000,- en €2000,- besluit de jury een derde prijs en eervolle vermelding uit te reiken.

<i>eerste prijs</i>	Cour d'Honneur
<i>tweede prijs</i>	Aan de andere kant
<i>derde prijs</i>	Stadstuin het Kruithuis
<i>eervolle vermelding</i>	Door een lontje...

PRIJSWINNAARS EN EERVOLLE VERMELDING

1STE PRIJS

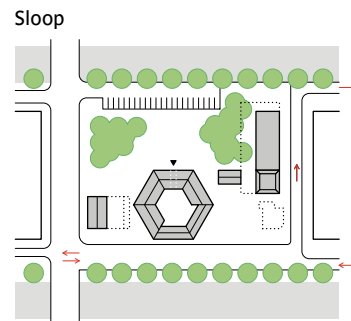
COUR D'HONNEUR

Ninke Happel, Floris Cornelisse, Paul Verhoeven, Bernd Korteling
Happel Cornelisse Architecten

Het Kruithuis werd rond 1618 om zijn explosieve inhoud buiten de verdedigingsgrenzen van de stad gesitueerd. Inmiddels staat het gebouw zwijgend in het centrum, verankerd tussen de Aa en de Zuidwillemsvaart en tegenover de nieuwe ontwikkeling op het GZG terrein.

De locatie heeft veel potentie maar het gebouw is zeer gesloten en keert haar rug naar de stad en omringende gebouwen.

Herbestemming van het kruithuis vraagt dan ook nadrukkelijk om een stedenbouwkundig argument.

COUR D'HONNEUR

Het ontwerp stelt zich tot doel om het Kruithuis op te nemen in een nieuw ensemble waarin ook de voormalige officierswoningen, het gewerenhuisje en de militaire bakkerij worden opgenomen. Een nieuw, driezijdig bouwblok omsluit als een passe-partout het Kruithuis naar analogie van de 'Cour d'Honneur'; een grootse binnenplaats voor het onthaal van publiek. Door deze genereuze omarming krijgt het Kruithuis een zwaartepunt in het hof en krijgen bovendien de verstrooide bijgebouwen een gedefinieerde plek in de randen van het stadsblok. De nieuwe bebouwing sluit aan bij de bestaande architectuur en compleetert de stedenbouwkundige wanden aan de Citadellaan en de Vliertstraat. Als een 'Corps des logis' kunnen deze nieuwe ruimtes worden ingezet als ateliers, woningen of hotelkamers.

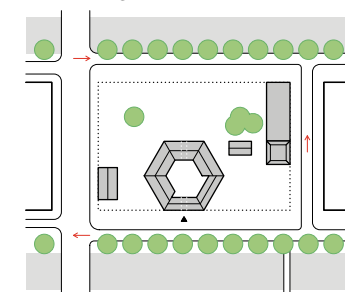
ENTREE

Om haar publieke karakter te versterken wordt het Kruithuis voorzien van een nieuwe hoofdentree aan de Zuidwillemsvaart. Als een appelboor wordt het Kruithuis doorsneden waardoor het binnenhof via twee zijden toegankelijk wordt. Het nieuwe adres richt zich nadrukkelijk naar de stad en ontdoet het gebouw van haar introverte karakter. Het Kruithuis wordt daarmee voor meerdere functies én exploitanten interessant en krijgt met deze stedenbouwkundige ingreep potentieel. In de nieuwe opzet zou bijvoorbeeld een hotel-restaurant gehuisvest kunnen worden zoals Villa Augustus in Dordrecht: een ontspannen uitgaansplek met een zonnig terras en eten uit eigen tuin.

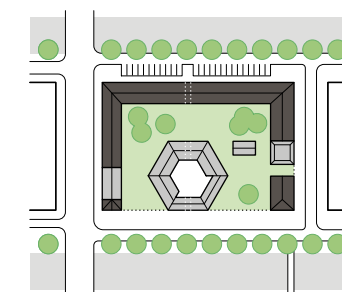
PUBIEK DOMEIN

Het Kruithuis is een icoon voor Den Bosch en haar historische waarde wordt terecht gekoesterd. Een monument als het Kruithuis kan alleen voortbestaan als ze nieuw gebruik kan accommoderen. Een architectonische ingreep met respect voor de monumentale status is daarbij onontbeerlijk. Door het omklappen van de entree en de toevoeging van de nieuwe bebouwing krijgt het Kruithuis een nieuwe kans in een nieuwe context; ze komt in de luwte te liggen van een binnentuin en wordt van weerbarstige solitair een eervolle medespeler binnen een nieuw publiek domein.

Eenrichtingsverkeer

Cour d'Honneur

JURYCOMMENTAAR „het ontwerp stelt zich tot doel om het Kruithuis op te nemen in een nieuw ensemble waarin ook de voormalige officierswoningen, het gewerenhuisje en de militaire bakkerij worden opgenomen.” Het Kruithuis wordt weer een bijzondere plek, de relatie met de stad is fysiek aanwezig. De openbare ruimte wordt opgeruimd, wordt betekenisvol aangelegd en plaatst het Kruithuis weer in een nieuwe waardevolle context. De carré transformeert dit stadsdeel tot een prachtige tuin. Het

opnemen van de historische bebouwing rondom het Kruithuis is daarbij erg mooi gedaan, waarbij het lijkt alsof dit altijd zo had moeten zijn. De koppeling met de stad en het water is goed gekozen waarbij zelfs een fietsbrug is opgenomen. De verwachte openheid naar de stad, met volledig zicht op het Kruithuis doet een van de juryleden zelfs twee bomen van de maquette te verwijderen. Overigens een prachtige maquette met computervormgeving welke overtuigen!

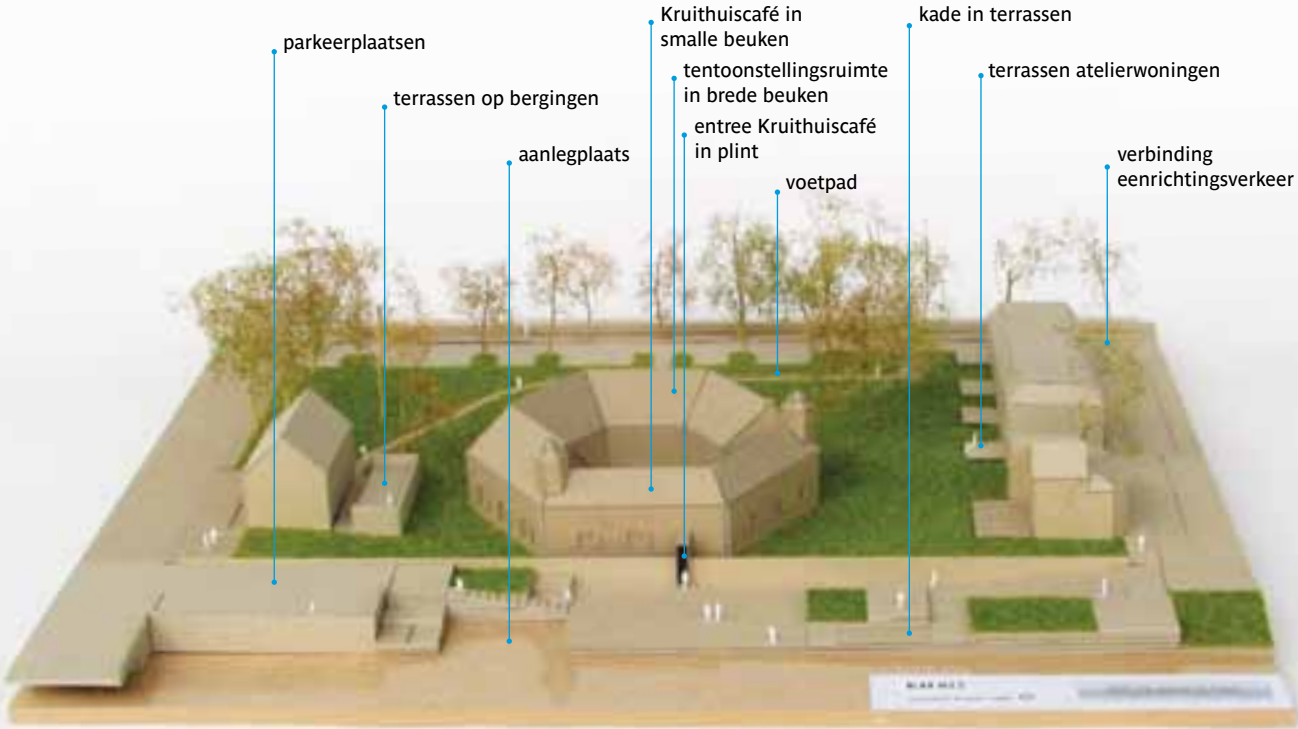

2E PRIJS

AAN DE ANDERE KANT...

Magnette Dijkstra en Martin Bouwman

Het Kruithuis is onderdeel van het collectieve geheugen van 's-Hertogenbosch en vervult een functie voor de stad door dit zichtbaar te maken. De daadwerkelijke zichtbaarheid van het gebouw speelt een cruciale rol.

De zichtbaarheid wordt gerealiseerd door de kavel te beschouwen als een park waaruit zoveel mogelijk obstakels zijn verwijderd. Aan de Zuid-Willemsvaart zorgt een plint ervoor dat het Kruithuis vanaf het centrum duidelijk zichtbaar is. Een kade in terrassen genereert een openbaar rustmoment. Aan de kade is een tweede entree ontworpen, zodat de oorspronkelijke achterkant zich nu als een voorkant presenteert. Deze entree koppelt de stad via een café aan de cour en de flexibele ruimte die zich goed voor museale functies leent.

Een duurzaam gebruik van het Kruithuis bestaat bij gratie van haar flexibele bruikbaarheid en optimale zichtbaarheid van alle kanten. Aan de andere kant... maakt het Kruithuis zowel visueel als functioneel zichtbaar in de stad.

JURYCOMMENTAAR „een duurzaam gebruik van het Kruithuis bestaat bij gratie van haar flexibele bruikbaarheid en optimale zichtbaarheid van alle kanten.” Het plan ligt prachtig in zijn omgeving. Water is belangrijk voor de Bosschenaar. Deze relatie met de Zuid Willemsvaart is maximaal uitgebuit. De aansluiting is conceptueel goed maar wordt vormgevend met veel gedoe begeleid. De jury is van mening dat dit meer ingetogen zou kunnen gebeuren. De entree naar het Kruithuis via het sluisje wordt als erg minimaal ervaren. Complimenten voor een sfeervolle presentatie.

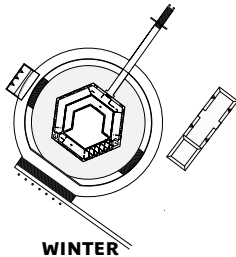

3E PRIJS

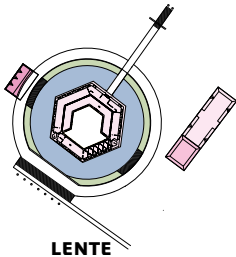
STADSTUIN HET KRUITHUIS

Frank Meijer, Arjan Pijnenburg, Jolanda van Deventer
MTD & BuroKoek

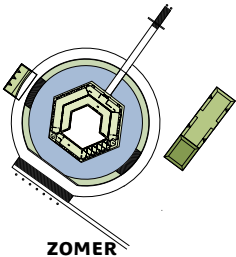
Het Kruithuis. Het kruit is verdwenen. Het Kruithuis de parel van de vestingwerken is monumentaal leeg. Eigenaardig leeg. Mooi leeg. Zeshoekig leeg. Binnen leeg en in het hart leeg. Een magisch decor en theatraal onderkomen voor de vele activiteiten van de stad. Het vestinghuis. Aan het Kruithuis zal het niet liggen. Wel aan de omgeving. De gracht is gedempt, auto's, schuren en hekken staan tot aan de gevel. Het Kruithuis is de rug toegekeerd, verrommeld en vergeten.

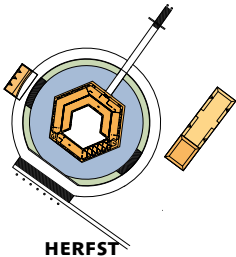
ijs
schaatsen
sneeuw
vuurwerk
trouwen
vergaderen
theater
expositie
rondvaart
gluhwein
boerenkool
stilte
drukte

bloesem
zon
jazz in duketown
bevrijdingsfestival
koninginnedagmarkt
trouwen
vestingconcert
expositie
rondvaart
prosecco
asperges
stilte
drukte

zonnen
picknicken
Boulevard
jeu de boules
trouwen
vergaderen
expositie
rondvaart
rosé
barbeque
ijs
stilte
drukte

bladeren
Open Monumentendag
Maritiem
postzegelbeurs
trouwen
vergaderen
expositie
modeacademie
rondvaart
bockbier
wild
stilte
drukte

De wereld van het Kruithuis wordt hersteld. De gracht wordt hergraven. Het Kruithuis wordt weer de geïsoleerd gelegen toren, zoals Blaeu (1649) hem zag.

Het cirkelvormige pad verbindt de officiersblok, het door de cirkel opengebroken nieuwe vestingmuseum met zicht op de toren, de bakkerij als café/restaurant met zonnig zicht op het park, de vestingmuur met trap en steiger naar de Aa en de recreatieve Zuid-Willemsvaart met waterpodium en waterpad.

De stadstuin voegt zich eerbiedig naar de theatrale Kruittoren en verbindt heden en verleden, wachtend op de transformatie van de Zuid-Willemsvaart, Citadel, waterpoort, haven en Kop van het Zand.

JURYCOMMENTAAR „In het plan de stadstuin wordt de wereld van het Kruithuis in ere hersteld. De gracht, 10 meter breed en 1 meter diep wordt hergraven. Het Kruithuis wordt weer de geïsoleerd gelegen toren zoals Blaeu hem in 1649 gezien moet hebben.” Het Kruithuis lag altijd in een gracht. Het plan suggereert wederom een stadsgracht waardoor het Kruithuis in zijn context met stadspark een gebouw met betekenis wordt. Het blijkt echter teveel kasteel te zijn geworden.

Ook vraagt de jury zich af waarom er geen koppeling gerealiseerd is met de vrijkomende Zuid Willemsvaart? Het plan is gedetailleerd vormgegeven om zo historische inbedding weer te kunnen herstellen. Daardoor krijgt het plan geen eervolle vermelding maar introduceert de jury een derde prijs.

EERVOLLE VERMELDING

DOOR EEN LONTJE...

Pieter van het Kaar

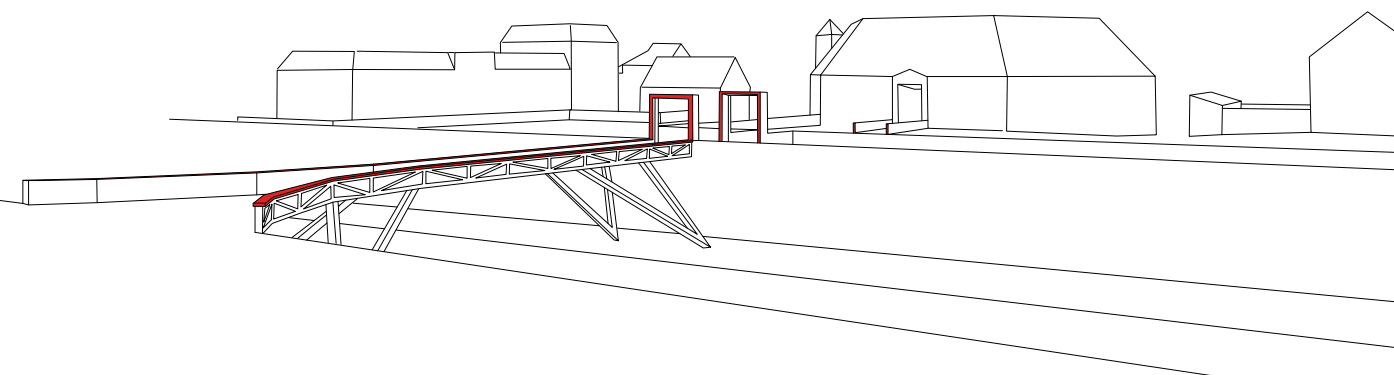
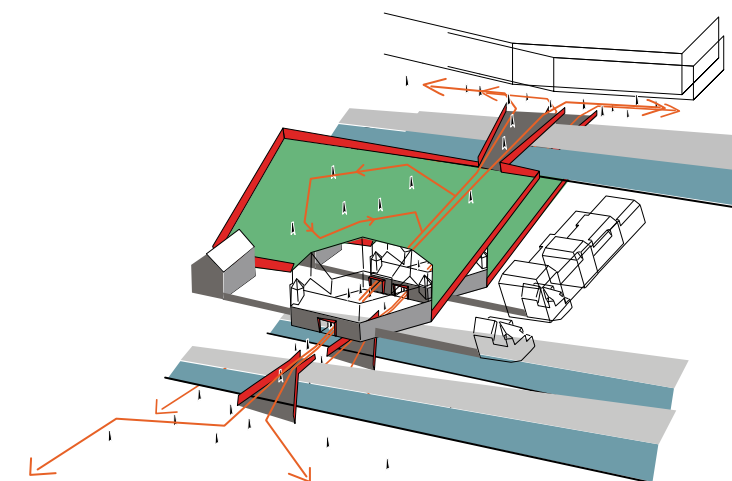
Door een lontje... Om het Kruithuis een onderdeel te maken van de stedelijke structuur is een looproute door het gebouw gecreeerd. Hierdoor zal het Kruithuis een onderdeel uitmaken van het dagelijks leven van de Bosschenaren. Waar voorheen alleen de buitenkant als zichtlocatie bestaat, zullen nu mensen dagelijks de veel interessantere binnenkant van het gebouw zien.

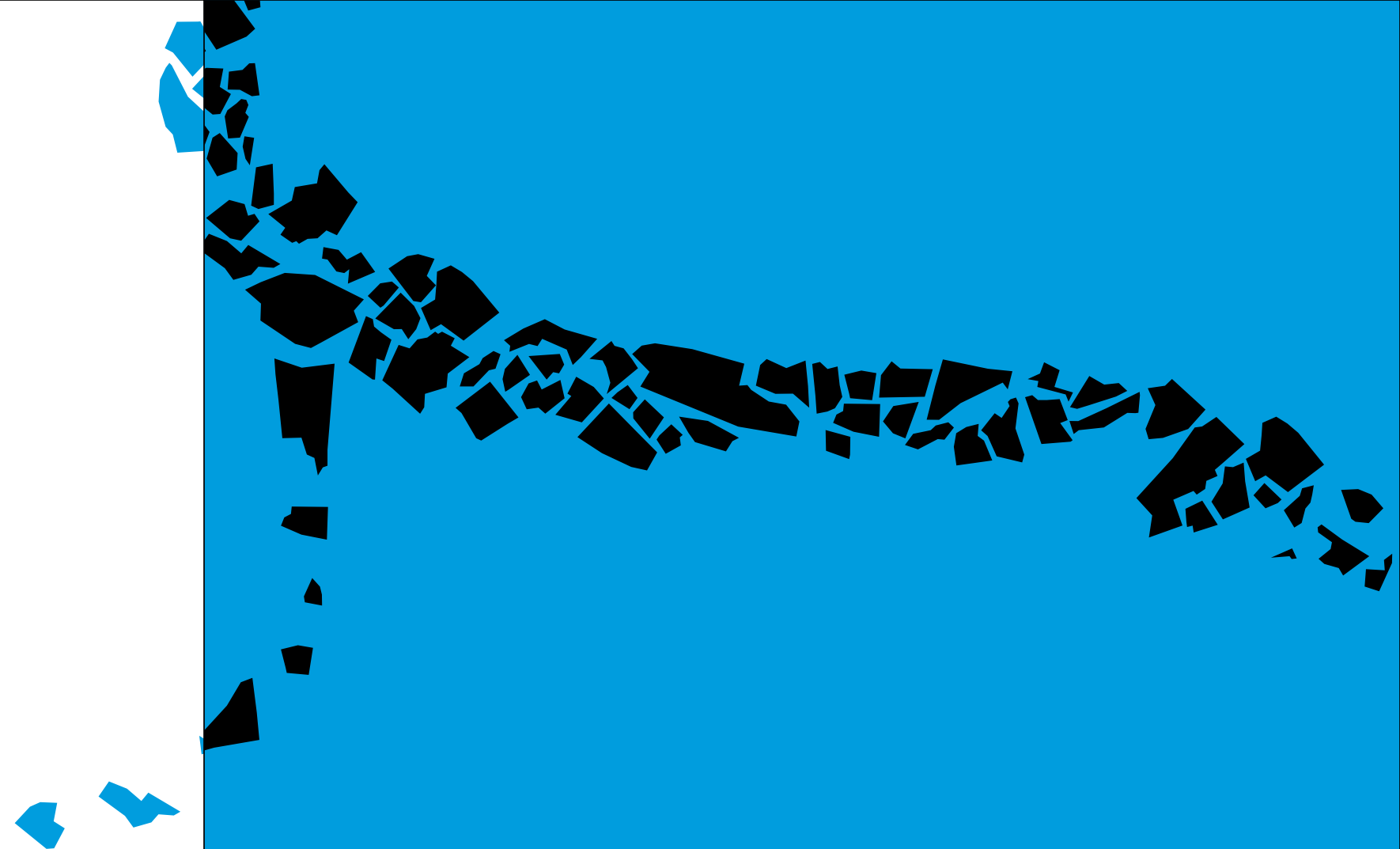

JURYCOMMENTAAR „Een voetgangers route door het gebouw heen waardoor deze dagelijks gebruikt wordt en voetgangers in contact komen met de inhoud.“ Met 5 stemmen uit de eerste selectieronde viel dit plan direct op. Het is een uitzonderlijk slimme vondst. De voorgestelde fietsverbinding opent het terrein en

het gebouw en geeft het Kruithuis op bijzondere wijze nieuwe betekenis. De eenvoud van de ingreep doet de jury ook twifelen. Van waar naar waar loopt de fietsverbinding nu werkelijk? Een plan met een ijzersterk idee waardoor een eervolle vermelding zeker op zijn plaats is.

Twee bruggen en een nieuwe ingang op de as van de oude ingang creëren deze route. Deze bruggen openen zich aan de overkant van het water en bieden zo een uitnodigend alternatief voor de voetgangers-onvriendelijke bruggen aan de Citadellaan. De route is als een element ontworpen en geplaatst in het oude gebouw. Daar waar de route onderbroken wordt door wegen is deze gemarkeerd door twee rode poorten. De vorm en materialisatie is verder eenvoudig gehouden, zodat de aandacht niet van het Kruithuis wordt afgeleid.

72
INZENDINGEN

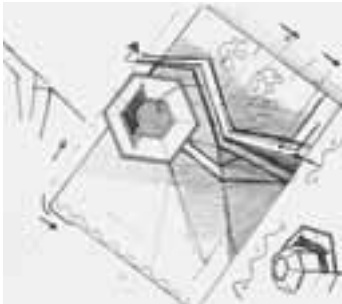
OVERIGE

INZENDINGEN

34 KRUIHUIS KOM UITHUIS EN ONTMOET
34 [INSIDE]
35 SILENT MOVIE
35 HET KRUIDENHUIS
36 ART & BUSINESS
36 GEEF 'S-HERTOGENBOSCH MEER
ALLURE, KOESTER DE MONUMENTEN
37 MC²
37 VÈTVRIJ PAPIERKE DUR OM
38 LUNA LODGE
38 MOYSES' GLOBE
39 'T ZORGPAARDJE
39 „DAN LIEVER DE LUCHT IN”
40 MES MEAT EAT SLEEP
40 KALIBER 6.25
41 FIETSHOTEL HET KRUIHUIS
41 ONDER 'T KRUIHUIS
42 ESCARGOT – DE STADSHERBERG
42 DE KRUIHUISKRUISBESTUIVING
43 TUIN DER LUSTEN
43 BINNENSTE BUITEN
44 WORDT GESCHIEDENIS
44 WATERGANG
45 AARDBEIEN EN ZO
45 DOE MEE IN ONZE PROEFTUIN VOOR
EEN GEZONDE STAD
46 EXPLODE EXPLORE KRUIHUIS
46 CITÉ DES ARTS
47 HET KRUIHUIS IS UNIEK
47 ANEVENT
48 „DOWNTOWN DEN BOSCH”
48 BOSCHKRUIT: RESTAURANT | HAMMAM |
HOTEL
49 NIEUW / OUD
49 BLIKVANGER
50 HET NIEUWE WERKEN
50 CULINAIRE VERBINDING MET KUNST
51 CITYHUB: BUURTHUIS – GRAND CAFE –
ZAAL

51 P.003 'T BOSSCHE KRUIHUIS
52 AANDACHT VOOR MENSEN, ZORG VOOR
GROENTE!
52 GROUND ZERO
53 KRUIHUISPLEIN
53 RESET³ BIJEENKOMST CENTRUM, PARK
EN PONTON 'HET KRUIHUIS'
54 HET RESOMATORIUM
54 HET LAND(T) IN DE STAD
55 I AM MONUMENT
55 DE OPENBARE HUISKAMER
56 DE BOSSCHE TUIN
56 VERDRONKEN KRUIHUIS
57 B.E.C. BESCHERMENDE ENERGIEKE
CREATIVITEIT
57 „IN DEN BOSCH DOET HET TERREIN
MET HET KRUIHUIS MET ZIJN VELE
KWALITEITEN WEER MEE!”
58 RESET HET KRUIHUIS RESET DE
OUDEREN
58 DE BRUG STOND OPEN
59 KRUIHUIS DEN BOSCH; 'ENERGIE
VOOR DE TOEKOMST'
59 POP-UP-PODIUM
60 HET KRUIHUIS MET SMAAK GEKRUID
60 KRUIHUIS RELOADED: KULTURHUS
61 KRUIHUIS INSIDE OUT!
61 HET BOSSCHE CRUYTHUYS, EEN PLEK
VOOR VREUGDE EN VERDRIET
62 CULTUREEL- HISTORISCH ONTSPANNEN
62 CANOPY BY EXPLOSION
63 HET TWAALFJARIG BESTAND
63 DUIZEND BOMMEN EN GRANATEN!”,
ONTWIKKELING VAN EEN BIO-WATER
SCIENCE PARC
64 'T KRUITVELD
64 'RESET' CHALET ROYAL
65 KRUIDEN EXPLOSIEF
65 OPENUP

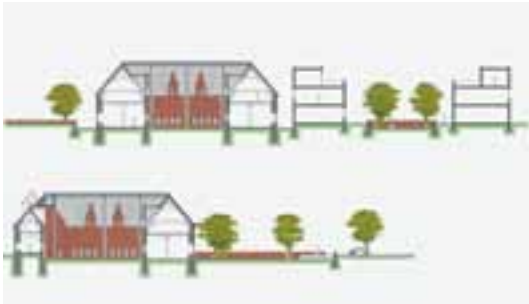
66 HET NEDERLANDS DEBAT & SPELHUIS
66 BOSSCHE CAMPUS
67 IDENTITY COMPLEX – COMPLEX IDENTITY
67 BHM

KRUI THUIS KOM UITHUIS EN ONTMOET

Linda Verheul, Tessa Burger
WITDESIGN

Openbare recreatie op een unieke locatie in de stad, een ontmoetingsplek voor toeristen en Bosschenaren. Verbinding met de stad door er opuit te gaan per huurfiets. Ontdek de wijken van 's-Hertogenbosch met als uitgangspunt het verleden en heden. De belijning van het oorspronkelijke KRUI THUIS komt terug in de vorm van de fietskelder onder de grond. Van bovenaf is er vrij zicht in de fietskelder met enige parkeerplekken, door deze opening is er daglicht in de kelder. De ondergrondse toevoeging zorgt ervoor dat het KRUI THUIS middelpunt blijft zonder het zicht te belemmeren. Het KRUI THUIS geldt als vertrek en aankomstpunt, een oase van rust, horeca en expositiemogelijkheden en op zolder beleeft men de geschiedenis van het KRUI THUIS, aangevuld met een uitgebreid activiteiten programma en open podium voor zowel zomer als winter. Rondom het pand is water teruggebracht om het verleden te accentueren. Niet om bescherming te bieden maar om aan te recreëren.

[INSIDE]

Ron Kuipers

Bij het herbestemmen van 'Het Kruithuis' en het aangrenzde terrein is gekeken naar de kern kwaliteit van het gebouw. Daarbij valt op dat er meer aandacht besteed is aan het binnenterrein dan aan de buitengevels. De kernkwaliteit van 'Het Kruithuis' ligt om die redenen op het binnenterrein. Het ontwerp, met als toepasselijk motto [INSIDE], gaat uit van een overkapping van het binnenterrein om de kernkwaliteit van 'Het Kruithuis' te versterken. Hierbij ontstaat tevens de mogelijkheid voor een functie uitbreiding in de vorm van een restaurant. De huidige expositieruimtes zijn behouden gebleven en geven het gebouw zijn openbare karakter. De buitengevels blijven onaangetast zodat het gebouw in zijn huidige vorm blijft bestaan. Het ontwerp voorziet ook in een terreindeling. Naast een stadspark/ beeldentuin ontstaat er ruimte voor een aantal stadswoningen. Het totaalontwerp is dan ook een combinatie van wonen, kunstvormen en behoud van geschiedenis.

Het Kruithuis, van origine een gesloten gebouw, met dikke muren en weinig daglichttoetreding. Een gebouw wat zich bij uitstek leent voor een filmhuis. Aan het Rijksmonument zullen in de gevel geen ingrepen worden gedaan, intern zullen wat kleine wijzigingen worden doorgevoerd ten behoeve van het filmhuis. De sterke, uitgesproken vorm van het Kruithuis, de zeshoek, keert meerdere malen terug. De vier paviljoens, zeshoekige transparante tentconstructies hangend aan één gelamineerde kolom, hebben allemaal een eigen scherm waar per paviljoen een andere film wordt vertoond. Bezoekers huren een koptelefoon en kunnen binnen of buiten een film kijken. Binnen in een 'traditionele' bioscoop, buiten op een bed met boven je het scherm. Door het gebruik van koptelefoons is er geen overlast in de buurt. De constructie van de paviljoens is erg transparant, waardoor het monument zichtbaar blijft. Daarnaast zijn alle ingrepen die gedaan worden, zowel in het Kruithuis als op het terrein, reversibel.

SILENT MOVIE

Hans Kodde
Kodde Architecten BNA

HET KRUIDENHUIS

Nina Aalbers, Ferry in 't Veld

De biologische markt, restaurant, hotel, kookworkshopruimte, bio-expo, atelierwoningen voor (food) designers en de moestuin, vormen een wereld die bijdraagt aan besef over voedsel en bruijt van de gastronomische energie. De eenvoudige ingrepen versterken het nieuwe karakter van de historische gebouwen, de identiteit van de plek en de publieke toegankelijkheid. De Kruidentuin voegt zich naar de omliggende gebouwen, in deze moestuin zijn gewassen te bewonderen. Door de vide in de entree-ruimte van het Kruidenhuis ziet de bezoeker de spanten op de eerste verdieping. De galerij verbindt het restaurant met de binnenplaats. Het Tuinhuis in de Kruidentuin herbergt ondersteunende functies. Het hotel aan de Vliertstraat krijgt een entree in de moestuin. De huizen aan de Citadellaan worden herbestemd tot atelierwoningen. Het ensemble vormt een biologisch centrum voor wijk, stad en regio. Het is sterk in haar eenvoud en toont haar historie. Het maakt bewust over eten en is een plek voor ontspanning. Den Bosch, een stad van levensgenieters, neemt zo het biologische voortouw in het Bourgondische Brabant!

Zakenmensen en kunstenaars. Flirten doen ze al volop, maar voordat een echte relatie ontstaat moeten heel wat hordes worden genomen. De projecten in het Nieuwe Kruithuis slaan een brug tussen kunst en bedrijfsleven door beide actief in het creatieproces te betrekken. Dit leidt tot nieuwe inzichten in de relatie tussen privaat en publiek, tussen kunst en bedrijfsleven. *Zowel de binnen- als buitenruimte worden betrokken in een eigenzinnig en spannend programma op het gebied van actuele kunst en de wereld daarbuiten.*

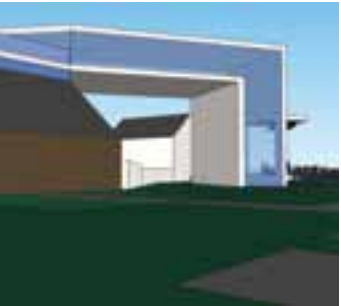
Indeling terrein: • De officierswoningen worden herbestemd als broedplaats voor kunstenaars. • De kuil die overgebleven is van de oude gracht krijgt een nieuwe functie als openluchttheater. • Het Nieuwe Kruithuis wordt verbonden met de voormalige bakkerij middels een glazen gevel met horizontale houten lamellen. De bakkerij zal werken als creative campus. • De buitenruimte vóór deze nieuwe verbinding wordt een creative free zone.

Door het aanbrengen van een glazen dak over de binnenplaats ontstaat een ruime vermeerdering van het effectieve vloeroppervlak. Op het binnenplein ontstaat een multifunctionele ruimte. Met behulp van een verrijdbaar podium kunnen er *unplugged* voorstellingen gegeven worden voor een scala aan kunstuitingen. (Bijvoorbeeld, Pop, opera en toneel). Tevens kan de ruimte commercieel ingezet worden voor bijvoorbeeld seminars, bedrijfspresentaties en netwerkbijeenkomsten. Daarnaast is het vestigen van een restaurant, hotel of andere horecafunctie een voor de hand liggende keuze. Ook de buitenruimte kan hierbij betrokken worden. Door het multifunctioneel karakter zal het gebruik van het gebouw fors geïntensiveerd kunnen worden en commercieel rendabel worden. Kortom in plaats van dat het Kruithuis nu geld kost, kan door het aanbrengen van bouwkundige aanpassingen de functionaliteit vergroot worden en geld verdiend worden.

ART & BUSINESS

Vione van Leeuwen
VLA Architectuur

Multicultureelcentrum oftewel een pand dat multi functioneel inzetbaar is voor allerlei culturele disciplines. Om de exploitatie verder op te voeren, zit er ook een bso en/of kinderdagopvang met buitenruimte in dit plan. De basis vorm van het kruithuis is een zeshoek met een binnenplaats. Door deze binnenplaats te overkappen, ontstaat er een extra ruimte voor een kleinschalig theater of pop-podium. Ook voor buiten is er een uitklapbaar podium gemaakt, zodat er buiten ook optredens uitgevoerd kunnen worden. Dit wordt een aanvulling op de huidige functie als expositieruimte voor kunst. De expositieruimte en bso/dagopvang kunnen overdag goed functioneren, terwijl de theater/podium functies meer in de avonden zullen plaatsvinden. Allebei de functies kunnen dezelfde facilitaire functie gebruik maken. De nieuwe massa geeft nieuwe ontsluitingsmogelijkheden en herbergt nieuwe functies die niet gerealiseerd kunnen worden in het bestaande Kruithuis. Om toekomst gericht te blijven, moet de nieuwbouw makkelijk aanpasbaar zijn, daarop is de constructie voorbereid.

MC²

Anthony Litjes
ADA enterprises

GEEF 'S-HERTOGENBOSCH MEER ALLURE, KOESTER DE MONUMENTEN

R. De Jong

B'zaar Na vele functiewisselingen wordt het monumentale Kruithuis nu toegankelijk voor de wijk en teruggegeven aan de bewoners van Den Bosch. Toeristen zullen niet langer de boventoon voeren. Met een dagelijkse invulling van versmarkten en evenementen wordt de buurt uitgedaagd op een andere manier haar vertrouwde omgeving te beleven. Het terrein transformeert van niemandsland naar een laagdrempelig park. Ter plaatse van de grachtcontouren rondom de toegang wordt het element water teruggebracht. De randen zullen vergroenen waardoor een besloten plek wordt gecreëerd en de parkeerplaatsen behouden kunnen worden. Een plek die uitnodigt om samen te komen en de vers gekochte spullen te nuttigen. Maatpak voor het Kruithuis Als aanvulling op de vervriendelijking van het exterieur wordt het interieur een maatpak aangemeten. Een flexibel maatsysteem in de vorm van verrijdbare bank-, tafel- en toonbankelementen maakt dat de opstelling aanpasbaar is voor elke situatie. En weer opgeborgen kan worden wanneer nodig.

VÈTVRIJ PAPIERKE DUR OM

Albert van Duuren,
Milou Wijsbeck

LUNA LODGE

Stefan de Bever, Heleen van Heel,
Jasper Ponjee, Emilia Serowiec
De Bever Architecten BNA

Het kruithuis ligt als een vreemd object in de stad 's-Hertogenbosch. Het is nooit onderdeel geweest van een samenhangend militair complex, noch is het volledig opgenomen in het stadsweefsel. Luna Lodge maakt van het kruithuis een (commercieel) hotel in een lunapark: een veld met paviljoens ontworpen door verschillende architecten, kunstenaars en designers. Er kan overnacht worden in bijzondere objecten op het veld, in de bomen of boven het water. Het park wordt ontsloten aan de willemsvaart en de citadellaan. Een opgetilde boardwalk aan de Aa fungeert als podium voor het park én de stad. De boardwalk is tevens aanlegsteiger. Een 'strip' aan de achterzijde van de vlietstraat geeft deze gebouwen een voorkant aan het park. Hier wordt een restaurant ingericht met terras in het park. Een uitkijktoren biedt een fantastisch uitzicht over de stad en de oude gracht om het kruithuis wordt ingericht als buitentheater.

Herbestemming: • Huisvesting en (t)huistheater Rederijkerskamer Moyses' Bosch • Culturele activiteiten, zoals exposities, concerten, modeshows etc. • Terras/brasserie/koffiekamer
Doelstelling: • Het kruithuis openstellen voor typisch Bosche Cultuur
Aanpassingen Binnengebied: • Buitenzaal „Arena”: gras op 400-peil, tentconstructie t.b.v. verwijderbaar tentdak, beeld, licht en geluid • Omloop: bankirai-vlonders op niveau begane grond • Podium: bankirai-vlonders op 400+peil t.b.v. podium, terras
Aanpassingen laagbouw: • Vervangen van enkele tot alle opvullingen in de bestaande bogen door hardglazen puien, achterwand multifunctioneel decor
Aanpassingen voorbouw: • Plaatsen van hardglazen deuren t.p.v. hoofdingang en toegang tot binnentuin met behoud van oorspronkelijke houten deuren. • toevoegen toilet voor mindervaliden
Aanpassingen voortuin: • plaatsen van „paraplu's" t.b.v. visuele koppeling met binnentuin en activiteiten in voortuin

MOYSES' GLOBE

Cornel Edelbroek
CE-ARCHITECTUUR

Het Kruithuis biedt structuur, overzicht en bescherming. Deze kernbegrippen sluiten naadloos aan op een omgeving die kinderen met een gedragsstoornis nodig hebben. Spelenderwijs kunnen de kinderen in een rustige en groenrijke omgeving leren omgaan met hun stoornis. Hierbij spelen dieren een belangrijke rol door het gedrag van een kind over te nemen en dit te reflecteren. 't Zorgpaardje wordt een dagopvang voor kinderen met een gedragsstoornis. Een woonkamer met keuken zorgt voor een huiselijke sfeer waar de kinderen zich thuis voelen. Het biedt ruimte voor dieren, zoals de paardenstallen in de open galerijen en een knuffelruimte met konijnen. Daarnaast zijn er ruimtes voor beloning, waaronder een speelruimte op de zolder. De zolder is ook voorzien van een ruimte om de kinderen tot rust te laten komen. In de zolder zijn ook slaapvertrekken gecreëerd indien de kinderen behoefte hebben langer dan een dag te verblijven. Kortom een dagverblijf voor kinderen met een gedragsstoornis op een prachtige groene, dierrijke en beschermende locatie.

Het Kruithuis huisvest een educatief centrum voor experimenten, innovaties en dienstverlening voor virtueel en cybertechnologie. Exploitatie d.m.v. samenwerken tussen bedrijfsleven (proefstation, adviezen) Hogeschool (onderzoek, experiment) en gemeente (voorlichting, informatie). 's-Hertogenbosch krijgt hierdoor een VVV voor virtuele problematiek, gekoppeld aan onderwijs en ingebed in IT bedrijfsactiviteiten. Om het relatief bescheiden gebouw in zijn omgeving te profileren is een kunstwerk (bestaand werk, uitvergroot als draadsculptuur) aan één van de antennes gekoppeld. Het representeert de onvervreembare band tussen mens en vooruitgang. *Fase I* betreft het herinrichten met als bouwkundige ingreep het onderkelderen van de entree en verlengen van de wenteltrap, ter voorbereiding fasen II en III. *Fase II* betreft bij behoefte aan meer ruimte, de officierswoningen met bergingen bij het Kruithuis, bereikbaar door een tunnel vanaf de kelder uit fase I. *Fase III* betreft de woningen aan de Vlietstraat erbij, met het tuinhuis, met glazen dak, als tussenstation.

'T ZORGPAARDJE

Rik van den Elzen

„DAN LIEVER DE LUCHT IN”

Michel Koolen, Pepijn Koolen,
Jan Verhees
Architectenbureau Michel Koolen

MES MEAT EAT SLEEP

Ronald Janssen
Ronald Janssen Architecten BV

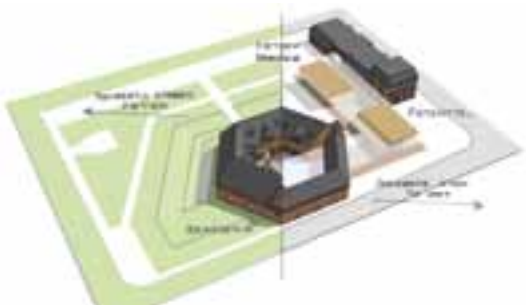
De locatie van het Kruithuis is ideaal voor de combinatie congres–restaurant–hotel. De locatie ligt op de rand van de binnenstad en toch in de luwte. Alle ruis die in het Kruithuis aanwezig is wordt verwijderd en nieuwe elementen met daarin trappen, liften en toiletten die los staan van de wanden worden toegevoegd voor de functie van hotelreceptie, lobby en toprestaurant op de begane grond. Onder de kapspanten komen zalen voor congressen, feesten of privédiners. Het hotel met 50 kamers is een herkenbaar baken dat het MES markeert. Het hotel is middels een tunnel verbonden met het Kruithuis. Het 4–5 sterren hotel heeft een gevel die hoofdzakelijk is uitgevoerd in glas met een dubbele gevel. Het doel is het hotel niet alleen qua comfort aan ook aan BREEAM score te laten voldoen aan 4 of 5 sterren.

KALIBER 6.25

Eddy Verbeek

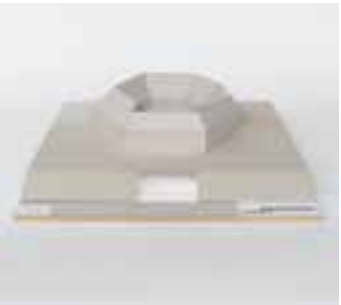
Kaliber 6.25 verenigt 625 m2 nieuw eigentijds programma met een sfeervolle historische culturele en culinaire ambiance. Idee: tussen zware onderbouw en lichte kapconstructie wordt een glazen ring geplaatst. Deze ring bevat 625 m2 flexibele ruimte voor o.a creatieve ambachtelijke bedrijven en flagstore functies. De onderbouw herbergt een restaurant met terras, historisch centrum en expositie-ruimte. Constructie: gewelfde betonvloeren en kruisvormige kolommen maken de glazen ring in zichzelf sterk en stabiel. Montage van de oude kap is hierop relatief eenvoudig. Kapelfronten en hoektorens blijven onveranderd op hun plek en geven cachet aan nivo +1. Grote ronde uitsparingen in het beton-plafond verbinden de ring visueel en functioneel met de fraaie historische kap. Stedenbouwkundig: het Kruithuis ligt nu enigszins verdiept en verdekt tov de centrumzijde. Door het toevoegen van de glazen ring wordt het Kruithuis meer zichtbaar en krijgt het een aantrekkelijker en uitnodigende uitstraling.

FIETSHOTEL HET KRUITHUIS

Timo Schouten

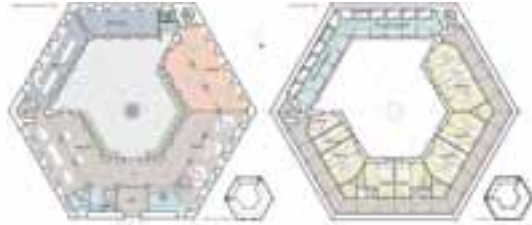
De opmars van het recreatieve fietsen vraagt om nieuwe faciliteiten. Fietshotel Het Kruithuis haakt hierop in en vormt de schakel tussen fietsen door de Meijerij en een dagje uit in Den Bosch. Door Fietshotel Het Kruithuis, met brasserie, hotel en fietsenservice, kan fietsen door de streek gecombineerd worden met lunch, diner en overnachting. Het ontwerp sluit aan op (toekomstige) ontwikkelingen rond de Zuid-Willemsvaart en op het Groot Ziekengasthuisgebied: een integraal plan tot herleving van dit deel van de binnenstad. Door het profiel van de stadswal te herstellen, krijgt het Kruithuis zijn ruime en groene aanblik terug. Hier is de entree van de brasserie en de fietsenservice. Een stedelijk plein aan de zuidzijde vormt de entree voor het Fietshotel en het startpunt voor een stadsbezoek. De koppeling met nieuwe en bestaande gebouwen maakt het Kruithuis bruikbaar. De nieuwe volumes spelen met de lijnen van het monument en benadrukken zijn karakteristiek.

ONDER 'T KRUITHUIS

Ruud Muller, Rien Pels Rijcken

Voor een openbare functie van Het Kruithuis is het gebouw te veel naar binnen gekeerd en zijn de bestaande binnenruimten niet praktisch voor grote groepen. Dit moet veranderd worden zonder de historische waarde aan te tasten. Door een aansluiting te creëren aan stadszijde, openen we het Kruithuis aan de kant waar hij het meest gesloten is. Door deze aansluiting onder het Kruithuis te plaatsen tasten we het bestaande niet aan en sluit het gebouw aan op waterniveau van de Zuid Willemsvaart. Over enkele jaren verandert de functie van het kanaal en kan het terras aan het water uitgebreid worden met een steiger voor bootjes. In het Kruithuis komt een restaurant, de zaal met trap is voor evenementen en het theehuis met een groot terras creëert meer levendigheid op het terrein. Uniek voor 's-Hertogenbosch is de ongedwongen combinatie van verschillende functies zoals zaal, restaurant, tuin, theehuis en het aangrenzende bed&breakfast hotel.

ESCARÇOT – DE STADSHERBERG

Indira Žuljević
bunker Q

In deze complexe tijden zou ook een monumentaal gebouw zichzelf moeten kunnen onderhouden. Met behoud van het bestaande volume en met inzet van modern klimaat technieken en eigentijdse architectuur is mogelijk om de Kruithuis te revitaliseren als een Stadsherberg. Begane grond is openbaar en naast de ontvangst balie en zitkamer heeft een eetkamer en een afsluitbare vergaderkamer. Keuken en bergingen zijn geplaatst in de achterste deel van de Kruithuis. In de zomer is de binnentuin een coulisse voor het concert, voorstelling en workshop presentatie. Onder de bestaande houten kap is het mogelijk om slaap ruimtes te creëren. De Stadsherberg kan bidden van 28 tot 50 bedden. De scheidingsmuren zijn principieel geplaatst onder de bestaande houten spanten. Boven 2,5 meter hoogte is alles gemaakt van glas. De licht valt ook in gang en houten spanten zijn voor allemaal zichtbaar. De Stadsherberg de Kruidhuis kan ook functioneren als de beschermd wonen locatie.

DE KRUITHUIS- KRUISBESTUIVING

Esther Tabor

Natuur is niet alleen iets waar je in het weekend doorheen fietst. De natuur zuivert ook lucht en water en breekt schadelijke stoffen af. Insecten bevruchten planten, bloemen en gewassen en een gezonde bodem produceert gezond voedsel. De natuur heeft hiervoor ruimte en diversiteit nodig, ook in stedelijk gebied. 't Kruithuis wordt het vliegwiel in een nieuw stedelijk ecologisch netwerk van openbaar en particulier groen. Parken, tuinen, bermen en ook platte daken worden ingezet. Ontspanning, recreatie, educatie en onderzoek komen samen in 't Kruithuis om voor nieuwe kruis-bestuivingen te zorgen. Door een nieuwe vormgeving van de toegangen en de ramen van 't Kruithuis opent het gebouw zich naar de stad, haar bewoners en toeristen. De binnenplaats wordt overkoepeld en ingericht als openbare binnentuin. Rondom 't Kruithuis wordt een nieuw park aangelegd, met onder andere een boomgaard, natuurontwikkelvelden, moestuinen en een orangerie. In 't Kruithuis en de omliggende gebouwen komen creatieve werkplekken voor professionals, vergaderruimten, onderzoeksruimte en toegankelijke tentoonstellingen.

Jheronimus was te kooi gekropen En de verdorven slaap Had zijn wakker oog beslopen En hem, leeuw gemaakt tot schaap
Het voormalig kruithuis, een belegen Bosche dame met gewillig karakter en monumentale voorgevel, uitdagend gelegen aan de Zuid-Willemsvaart, is wel weer eens toe aan wat anders. Waar is behoefte aan en welke mogelijkheden heeft het kruithuis? Profiteert de omgeving of de hele stad van een nieuwe bestemming voor het kruithuis? Elke stad heeft lusten en lasten van bedrijvigheid waar men niet trots op is, die publiekelijk bestreden wordt. In werkelijkheid hoort het gewoon bij een grote stad. Gezellig, levendig, provocerend, spannend en behoorlijk opwindend zou het kunnen worden, als er een duidelijk en beheersbaar centrum komt voor de verschillende al bestaande en nieuwe activiteiten van deze bruisende industrie. Minimale middelen, maximaal effect! Het kruithuis lijkt met een vooruitziende blik te zijn ontworpen! Enkele showruimtes buiten voor de allermooiste modellen, dat is al genoeg!

Als buiten binnen wordt, en binnen gaat naar buiten, ontmoeten oude vormen de nieuwe, herkennen onverwachte dimensies elkaar, in vorm en kleur, in klanken van herkenning, die de muziek en haar stad doet stralen. In de overdekte binnenplaats met gedeeltelijk verwijderde arcaden ontstaat een grote zaal van 250 m2. Het bestaande Kruithuis bevat kleedkamers, techniekruimte en een omloop rond de grote zaal. De vorm van de binnenplaats is stempel voor de uitbreidingen. Om hun functie aan de stad te tonen, zijn ze zo transparant mogelijk. Overdag kleurrijke vormen, 's nachts een baken in de stad. Het gele element bevat horeca, garderobe en sanitaire ruimten en staat in verbinding met de grote zaal. Het blauwe element staat los en bevat oefenruimten. Daarmee is het solistisch te gebruiken, maar vormt ook onderdeel van het geheel. Het vernieuwde Kruithuis: levendig als de stad, statig als zijn oorsprong, voor ieder die het ontmoeten wil van buiten naar binnen en het binnenste buiten.

TUIN DER LUSTEN

Max Fitters
TBMQX

BINNENSTE BUITEN

Nico Delno, Annelies Cuijpers
Nico Delno Architectuur

WORDT GESCHIEDENIS

Joey Rademakers

We willen onze geschiedenis graag narratief maken om onze historie en herinnering te behouden. Onze culturele en persoonlijke geschiedenis bestaat uit plaatsen, bouwerken, gebeurtenissen en personen die niet vergeten mogen worden. *Het kruithuis* is een prachtig voorbeeld van ons cultureel geheugen. Het historiseert een een plaats en bouwwerk in een tijdsperiode. Het bouwwerk is echter geen betekenisdrager meer voor herinnering.

Het levert een interessante situatie op als we onze persoonlijke geschiedenis, onze herinneringen, plaatsen binnen de culturele geschiedenis. Er ontstaat een nieuwe betekenisdrager voor het bouwwerk. Een plaats waar mensen afscheid kunnen nemen van naaste overledenen en herinneringen kunnen ophalen. *Het kruithuis als rouwomgeving* brengt de historie en de herinnering van 's-Hertogenbosch samen. Het krijgt een nieuwe betekenis binnen de samenleving waardoor het cultureel geheugen omtrent het kruithuis groeit.

WATERGANG

Pieter Delacourt, Ton van Beek
Architect Delacourt

Met z'n krachtige zeskantige vorm, vlakbij het stadscentrum en toch afgezonderd ligt het Kruithuis op het langgerekte eiland tussen vaart en singel. De gesloten zijde aan de stadskant versterkt de afzondering van het Kruithuis. De zeskantige vorm is de contramal voor een nieuwe havenkom. Door het eiland ter hoogte van het Kruithuis te versmallen wordt het Kruithuis direct verbonden met het water. Een onderdoorgang verbindt beide oevers en creëert een entree voor bootjes en schepen aan de centrumzijde van de stad. De plek krijgt een nautische logiesfunctie. De logies zijn direct gelegen aan de aanlegsteiger. Deze steiger is middels de ondertunneling verbonden met het Kruithuis welke een ondersteunende functie krijgt (bv. expositieruimte en café). De nieuwe kademuur maakt het mogelijk om programma toe te voegen aan het Kruithuis zonder afbreuk toe doen aan de bestaande kwaliteiten. De doorgaande routing en grote open ruimtes blijven behouden en worden niet opgedeeld in kleine kamertjes.

De aandacht voor voedsel neemt in onze samenleving een steeds belangrijkere plaats in. Voedingswaarden en duurzame productiemethoden hebben een verkoopwaarde gekregen. Toch lijkt de bewustwording en voorlichting hierover slechts een imago. Zo komt het dat *kinderen* denken dat chocolademelk uit een bruine koe komt en weten de *ouders* het eigenlijk ook niet meer zo goed. De transformatie van het Kruithuis springt in op deze onwetendheid. Een voorlichtingscentrum om met elkaar en *met voeding in contact* kan komen. Een plek waar ruimte is voor de teelt van diverse groente- en fruitsoorten, maar ook voor *kleine stekjes* om zelf thuis tot een volwaardige *appelboom* te laten groeien. De stedelijke ligging biedt de kans voor een platform waar omwonende hun ervaring kunnen delen met kinderen uit de buurt. Maar er is ook plaats voor ontspanning in de lunchroom. Door het herprogrammeren naar een biologische tuin wordt de openbaarheid versterkt en de betekenis voor de buurt ge-reset.

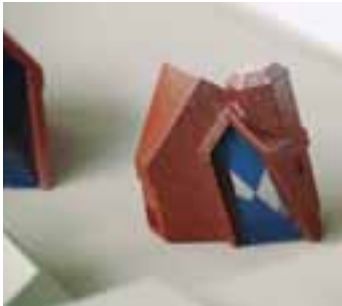
Het gesloten en geïsoleerde karakter uit het militaire verleden van het Kruithuis maakt plaats voor een open uitstraling als onderdeel van een hecht netwerk dat de stad voorbereidt op een duurzame toekomst. Het nieuwe Kruithuis-complex creëert een idee, het is een startpunt voor de buurt, een publieke proeftuin om een gezondere manier van leven te ontdekken. Een nieuwe, inspirerende, groene openbare ruimte in de stad – een geborgen tuin – waar vrienden, fans, instanties, activisten en burens samenkomen om te experimenteren met lokale voedselproductie in de stad, om samen te koken en te eten, om de stedelijke biodiversiteit te ontdekken en te verbeteren, om duurzaam met energie, afval en water om te gaan, om meer over hun gezondheid te weten te komen, te bewegen, mee te doen en zo samen te genieten van een gezond leven in een duurzame stad.

AARDBEIEN EN ZO

Monique Philipppo, Jasper
Tuinema, Sjoerd Tuinema

DOE MEE IN ONZE PROEFTUIN VOOR EEN GEZONDE STAD

Jan Loerakker, Lea Olsson
*Delft University of Technology/
Faculty of Architecture en
Explore Lab/Amsterdam:
Museum of National History*

EXPLODE EXPLORE KRUITHUIS

Eelco Veenman

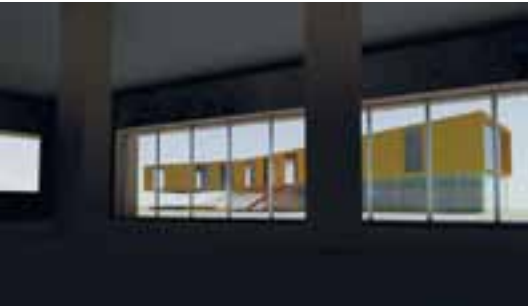
Het kruithuis is een gesloten gebouw, in haar hele bestaan wendt zij zich van de stad af. Om het gebouw van functie te doen veranderen, in een tijd van steeds toenemende openheid, moet het eerst doen waarvoor het juist niet ontworpen is; exploderen... De opengevallen delen kunnen vervolgens herbestemd worden.

CITÉ DES ARTS

Anja Beyer

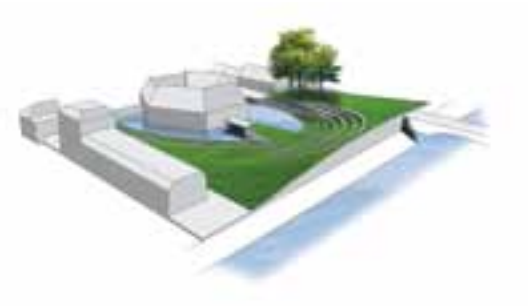
Om de waarde van Het Kruithuis tot zijn recht te laten komen halen we het hele blok vrij. Tentoonstelling is dé functie voor dit gebouw. Er komen woningen gekoppeld aan ateliers en buitenwerkplaatsen bij die gedeeltelijk tijdelijk verhuurd worden. Kunstenaars stellen hier hun werk én het werkproces tentoon. In de nu ruimere Vliertstraat komen bomen te staan. Je benadert Het Kruithuis via een vlot. Je hebt mooi zicht op licht- en filminstallaties die op de gevels geprojecteerd zijn. Door het paviljoen in de binnentuin wordt een verblijf hier ook bij slecht weer mogelijk. De onregelmatige vormgeving concurreert niet met de vorm van Het Kruithuis. Het paviljoen bevat die functies die veel leidingen nodig hebben. Twee puien van het paviljoen kunnen open schuiven. De hoogteverschillen zijn door hellingen overbrugd. De kleine dakkapellen worden teruggebouwd. Lichtbanden onder de nok laten daglicht binnen. De ruimtes in de smalle vleugels zijn voor evenementen verhuurbaar.

HET KRUITHUIS IS UNIEK

Bram Janssen, Mark Wesdijk

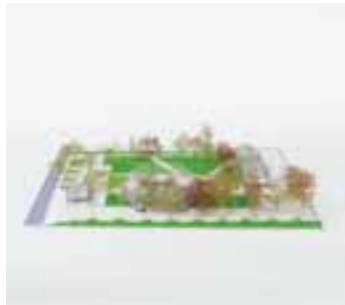
Een pand zoals het Kruithuis, daar is er maar een van. Een belangrijk onderdeel van de vestingwerken van Den Bosch. Meer dan vierhonderd jaar later staat het Kruithuis nog fier overeind. Een belangrijk punt in de stad is het al lang niet meer. Vanwege voortdurende functiewisselingen en wisselende gebruikers is 'Het Kruithuis' niet duidelijk gedefinieerd. Het Kruithuis kan aanspraak maken op haar rijke geschiedenis en cultuurhistorische waarde. Maar wat heb je aan deze waarden wanneer het pand geen bijdrage meer levert aan de maatschappij? Door een ingrijpende aanpassing aan het pand, zonder hierbij de structuur van het pand te ondermijnen en het inpassen van een brede maatschappelijke culturele functie wordt het Kruithuis weer een van de herkenningspunten van 's-Hertogenbosch. Het Kruithuis is uniek

ANEVENT

Remy van der Pas, Diederik Six
SIX ARCHITECTS BV

Een reset; herstart. Binnen deze context: Een nieuwe impuls aan de locatie geven. De 'hardware' van de locatie bewaren, het bestaande restaureren en een nieuwe functie geven, nieuwe 'software'. Herontwerp van de locatie: Multifunctioneel. Een demontabel podium over de vijver en amfitheaterstructuur leveren een evenementenlocatie. De ontstane overkapping over het water, een aanlegplaats aan de singel. Het Kruithuis zal, na restauratie, als toprestaurant functioneren. Optimaal gebruik makend van de grote open ruimten. De binnenplaats zal zomers in gebruik zijn als gezellig en sfeervol terras. De extra zalen zullen gebruikt worden voor kleinere evenementen. De oude bakkerij zal als atelierruimte gaan functioneren, waarbij in het meest noordelijke deel een kinderdagverblijf zal komen met een speelplaats aan de Kruithuiszijde. De samengevoegde panden aan de Citadellaan zullen als Jeugdhostel worden gebruikt. De entree aan de Kruithuiszijde. Vlierstraat 2 zal in gebruikt worden als lunchroom met terras aan de Kruithuiszijde.

Rick woont in één van de studio's in Downtown Den Bosch. Hij werkt hier in de keuken in het oude Kruithuis. Op het werk ontmoet hij ook andere mensen dan de bewoners van Downtown Den Bosch. Zo werken er ook collega's, die elders wonen. Ook maakt hij vaak een praatje met de Bosschenaren die komen lunchen in het lunchcafé. Vandaag komt de familie Baars. Terwijl zij lunchen, spelen de kinderen buiten op het gras. In de cadeauwinkel kopen zij kaarsen en houten kinderspeelgoed. Na een drukke dag gaat Rick naar huis. Hier wordt gezamenlijk gekookt. Met z'n allen wordt er nog wat TV gekeken, maar om een uur of 9 is Rick moe van een drukke dag en gaat hij lekker naar zijn eigen studio. Rick heeft een verstandelijke beperking. Sinds hij in Downtown Den Bosch woont is zijn wereld overzichtelijk geworden. Hierdoor zit hij lekker in zijn vel...

Het kruithuis bevindt zich te midden van de Verkadefabriek (cultuur), Citadel (geschiedenis) en het Prins Hendrikpark (recreatie). Deze zullen worden gekoppeld door een waterverbinding. Het kruithuis complex gaat de verbinding vormen tussen het centrum en deze culturele ring. Dit wordt door een nieuwe voetgangersbrug richting centrum versterkt. *Boschkruit* is een ontwerp voor het gehele kruithuis-complex dat gaat fungeren als een duurzaam ontmoetings- en ontspanningscentrum. Alle functies zijn gekoppeld aan een grote kruidentuin en begrensd door een restaurant met groenten uit eigen tuin en een hotel met zicht op de tuin. Ook bevindt zich er een theehuis bij de stadsentree. Het kruithuis vervult hierbinnen de unieke functie van een oosters badhuis, beter bekend als hammam. Hierin kunnen mensen zich ontspannen op een grote warme steen in de overkapte binnenplaats, zich laten inzepen, scrubben of genieten van een kruidenbad. De unieke combinatie van een oerhollands kruithuis en een oosters badhuis, maakt dit voor beide culturen beter toegankelijk: een laagdrempelige ontmoetingsplek voor diverse culturen!

„DOWNTOWN DEN BOSCH”

Diederik van den Berg
Studio-D architecten

BOSCHKRUIT: RESTAURANT | HAMMAM | HOTEL

Steven Surentu, Arthur de Mul
Architectuur Surentu|deMul

Architectuur reflecteert de tijdsgeschiedenis. In deze tijd is de vraag om functioneel cultureel en historisch erfgoed een feit. Tijden veranderen snel en wat nu nodig is kan morgen overbodig zijn. Flexibiliteit is essentieel om met deze fluctuerende tijden mee te gaan. Een ruimte creëren om de functionele tekortkomingen van Het Kruithuis aan te vullen. Het kruithuis zelf blijft ongemoeid. De ambitie is altijd wanneer er een aanbouw wordt ontworpen dat er sprake is van een synergie tussen de eens losse onderdelen. Dat de delen samen één groter geheel vormen. In dit geval kan Het Kruithuis niet als gelijk deel van het samen te vormen bouwwerk gezien worden. De voornaamste functie die het bezit is archiefstuk. Met een uitzonderlijke waarde. Het Kruithuis blijft Het Kruithuis. De toevoeging echter is facilitair. Hier komen de functies die Het Kruithuis allemaal niet bezit, maar die het wel nodig heeft om nodig gevonden te worden. De nieuwe bebouwing zal in geen sinds onder mogen doen aan Het Kruithuis. Echter zoals een museumstuk zal Het Kruithuis in acht gehouden moeten worden.

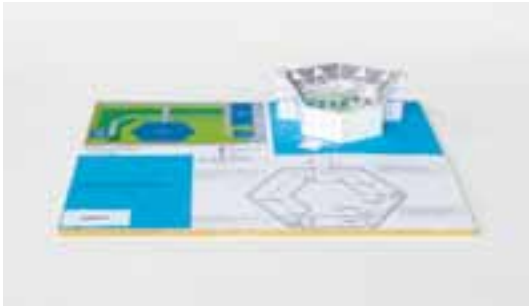
BLIKVANGER geeft het Kruithuis opnieuw betekenis door het altijd zo gesloten gebouw terug te geven aan de stad en haar bewoners. Niet door er een hoogdrempelige functie in te plaatsen zoals een museum of een cultureel centrum, maar door de simpele toevoeging van een bekend probleem in de stad: parkeren. Het ontwerp haalt een streep door de sombere parkeerkelder en laat zien hoe iets extreem praktisch als het parkeren van je auto hand in hand kan gaan met plezier en beleving. Een blik in het Kruithuis terwijl je je auto parkeert! Zonder het gebouw in verschijningsvorm aan te tasten verrijst op de centrale binnenplaats een parkeertoren waarin een lift de auto's als een waar schouwspel op hun plaats zet. BLIKVANGER legt daarmee méér dan een parallel met de oorspronkelijke functie van het Kruithuis: niet alleen worden er waardevolle bezittingen bewaard, ze worden nu ook tentoongesteld. Voor de hele stad.

NIEUW / OUD

Marianne Budding

BLIKVANGER

Sander Bouw, Joren Vis, Marc Vos
FOAM architecten

Als thema is ‘het Nieuwe Werken’ gekozen, een modern thema wat meer vorm moet gaan krijgen en concreter moet worden hoe werken er in de toekomst uit gaat zien. Met dit plan geven we een stuk invulling hieraan. Het plan is erop geënt het kruithuis zo vrij mogelijk te laten voortbestaan zonder (zichtbaar) gekoppelde toevoegingen maar het wel goed bruikbaar/exploiteerbaar te maken. De omliggende gebouwen blijven als buffer staan en worden ingepast in het concept en vormen onderdeel van de omheining. Zo blijft het kruithuis als belangrijk gebouw geaccentueerd en de directe omgeving behouden in het gebied waarin de historische gelaagdheid in omgeving, gebouwen, namen en thema goed zichtbaar zijn en blijven. Toevoeging van een ondergrondse parkeergarage in het deel van het gebied waar dit ook mogelijk is zonder verregaande ingrepen en verstoring van het ontstane stadspark. Creëren van vrije zichtlijnen op het kruithuis bij inrichten stadspark. Mogelijk is deze locatie exploiteerbaar als sub locatie vanuit congrescentrum 1931, een knipoog naar 1621 als aanduiding voor deze locatie is dan ook snel gemaakt...

Het zeshoekige Kruithuis, met daarbij de panden aan de Vliertstraat en Citadellaan, is een karakteristiek rijksmonument in Den Bosch. Het gebouw heeft een bijzonder karakter door zijn gesloten uiterlijk, intiem binnentuin en robuuste constructie. De nieuwe functie zal moeten zorgen dat het Kruithuis een nieuwe impuls krijgt die zijn kenmerkende karakter respecteert en zorgt dat het gebouw een directe relatie aan kan gaan met de omgeving. Ons voorstel voor een nieuwe functie is een kwalitatief hoogstaand restaurant/hotel, waarbij kunst een integrale rol speelt. Het restaurant moet het gesloten en authentieke karakter van het Kruithuis waarborgen. Door de woningen aan de Citadellaan te verwijderen gaat het Kruithuis en het park een open relatie aan met de Citadellaan, dat verbonden is met Den Bosch. Het nieuw L-vorming gebouw wordt gelinkt met het Kruithuis, door zijn transparante plint wordt het omringende park door het hotel en de expositieruimte bij het gebouw betrokken.

HET NIEUWE WERKEN

Will Hoeben

In tijden van individualisering kan een buurthuis mensen weer bij elkaar brengen. Bijvoorbeeld door onderdak te bieden aan buurtgebonden activiteiten. Te denken valt aan diverse ontmoetingsactiviteiten, voor jong en oud. Door de functie van het buurthuis te combineren met een grand cafe kan het gebouw geëxploiteerd worden waarbij continuïteit in bezetting en financiën worden gewaarborgd. De brede trap die afdaalt naar het kade-niveau van de Zuid-Willemsvaart verbindt het Kruithuis op een speelse manier met een nieuwe wandelroute die naar het centrum loopt. Deze wandelroute ontsluit het gebied aan deze kant van het kanaal voor voetgangers en fietsers, én maakt het ‘kanaal-gebied’ tot een nieuwe recreatievoorziening in de stad.

CITYHUB: BUURTHUIS – GRAND CAFE – ZAAL

M. Willems

Herkenbaarheid en zichtbaarheid Het trapsgewijze ontwerp van het landschap maakt het mogelijk weer rond het gebouw te gaan en geeft het bouwwerk zijn alzijdigheid terug. Het landschap zoekt aansluiting tussen noord- en zuidzijde en fungeert daarmee in zijn gehele breedte als verbindend element. Het hoogteverschil in het terrein refereert niet alleen naar het oude waterniveau maar, is ontworpen als element met een duidelijke gebruiksfunctie van speel- en recreatieveld, van tribune, infrastructuur en algehele aandachtstrekker. **Functie en uitstraling** Er is bewust gekozen voor een dienende en actueel gevraagde functie. Naast commerciële haalbaarheid is het publieke karakter van zowel terrein als gebouw uitgangspunt voor de herbestemming. Er is daarnaast met opzet gezocht naar een functie die aansluit bij de bouwkundige structuur van het Kruithuis. De (on)toegankelijkheid, de radiale structuur en besloten binnenplaats (overzichtelijkheid!) sluiten erg goed aan bij de invulling van een kinderdagverblijf en buitenschoolse opvang.

P.003 ’T BOSSCHE KRUITHUIS

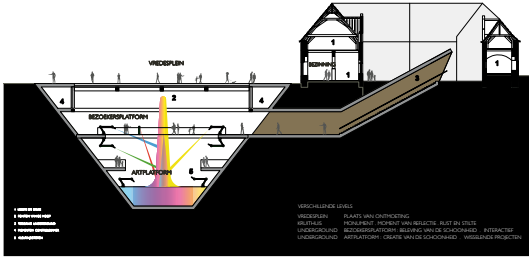
Kai Czapla
BURO CZAPLA

AANDACHT VOOR MENSEN, ZORG VOOR GROENTE!

Elmar Koers, Anna Golubovska,
Pieter ter Berg

In een tijd waar de zorgbehoefte steeds groter en specialistischer wordt zien wij het Kruithuis-complex als een mogelijkheid om zorg, kleinschalige tuinbouw en recreatie te combineren in een stedelijke omgeving. Het complexe programma valt het best te omschrijven als een stedelijke zorgboerderij. Een restaurant, dagopvang, winkel, pension en een park gecombineerd op 60 are. Een groot deel van het programma zal—onder begeleiding van professionals—gerund worden door de deelnemers. Onze grootste ingreep in het complex is het plaatsen van een verticale kas over het Kruithuis heen. Dit is geen Kruithuis maar een kruidenhuis. De vorm refereert natuurlijk naar de hexagon plattegrond van het bestaande gebouw. De opvallende vormgeving van de verticale kas moet het complex een impuls geven. Het steekt ca. 10 m boven de bestaande bebouwing uit waardoor het tot een icoon en herkenningspunt van het complex zal worden.

Geen enkele lijn is zo dun als deze tussen ‘oorlog en vrede.’ Het kruithuis dat eens een teken van oorlog was, gebouwd op één kanonskogel afstand van de stad, vormt nu, door uitdeining van het stadscentrum, een onderdeel van de stad. De stad moet het gebouw omarmen, niet door nieuwe functies te bedenken, maar door het monument onaangeroerd te laten. Met rondom ‘leegte’... Een ‘leegte’ die associaties oproept van vrede, maar die ook stilstaat bij de drama’s die onze wereld teisteren. Een krater symboliseert de impact van een explosie. Kleuren als symbool van vrede. Een ‘leegte’ als interactief vredesplein waarvan haar schoonheid uitnodigt tot vreedzame contemplatie. Laat het nu net zijn dat Vredescentrum Eindhoven een oproep doet aan alle Brabantse plaatsen om voor de aanleg van ‘vredestuinen’ te wedijveren, waardoor mondiaal een voorbeeld gegeven kan worden. Waar kan dit beter, dan waar ooit het symbool van oorlog stond?

GROUND ZERO

Nico Heysse
LAIKA architecten bvba

De stad is ons collectieve culturele geheugen. Monumenten geven betekenis aan iets wat anders een generieke massa huizen is. Daarom moeten we ze koesteren. Het defensieve karakter van het Kruithuis is in tegenspraak met de gewenste interactie van een ontmoetingsgebouw. Als het gebouw wordt opengemaakt gaat karakter verloren. Het is beter om het omliggende park te transformeren en er een ontmoetingsplein voor de buurt, De Muntel en de binnenstad van te maken. Een stapsteen tussen de omliggende wijken en de binnenstad. Een openbare ruimte waar er in dit deel van het centrum zo weinig van zijn. De open ruimte wordt ingericht als stadsplein, ontmoetingsplek en festivalterrein. De gracht wordt weer teruggebracht en met de cultuurhistorische vaarroute ‘Binnendieze’ verbonden. Kruithuis en stadsplein krijgen een intelligente vloer die technische voorzieningen bevat. De gemeente pakt de regie. Met een goed voorstel kunnen geïnteresseerde gebruikers, verenigingen en bedrijven het Kruithuis programmeren.

De huidige verschijning van het Kruithuisterrein wordt bepaald door solitaire gebouwen en functies. Om de historisch vrijstaande ligging weer waarneembaar te maken is het van belang om niet alleen voor het Kruithuis maar ook voor de aangrenzende bebouwing een nieuwe functie te bedenken. Het park is het essentieële element dat de solitaire bebouwing met elkaar in samenhang brengt. Het park neemt bezit van de straat aan de achterzijde van het kruithuis en maakt het zo mogelijk om naar de stad toe het historisch ‘groene beeld’ weer te herstellen. De nieuwbouw met zijn gevouwen groendak is een onderdeel van het park en voegt zich terughoudend in de groene structuur. De functie als bijeenkomst centrum biedt een veeltal mogelijkheden voor het Kruithuis, de aangrenzende bebouwing en het terrein rondom het Kruithuis.

KRUITHUISPLEIN

Arjen Petersen

RESET³ BIJEEN- KOMST CENTRUM, PARK EN PONTON ‘HET KRUITHUIS’

Monika Daun

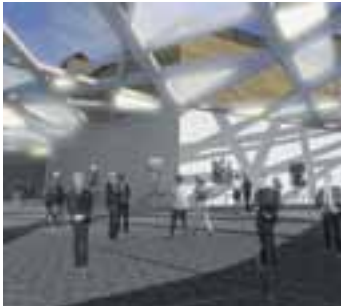
Het Kruihuis biedt ruimte aan een plek waar men besloten en waardig afscheid kan nemen van een dierbare; een Resomatorium. De begane grond bevat de benodigde voorzieningen; opbaarruimte, familiekamer, ontvangstruimte, condoleanceruimte en 2 aula's. Het Resomatorium biedt twee mogelijkheden voor een uitvaartplechtigheid, binnen in de aula of buiten op het binnenplein. De eerste verdieping biedt ruimte voor workshops, cursussen en bijeenkomsten in relatie met het verlies van een dierbare. Het park rond het Resomatorium is vormgegeven vanuit de zeshoekige vorm van het Kruihuis, hierbij is het Resomatorium het middelpunt. Aan de zuidzijde 'steekt' het park het kanaal over, weggelaten bomen zorgen hier voor meer zichtbaarheid vanuit de stad. In het park is tevens een plek gecreëerd voor urnen, die is vormgegeven met wanden die dwars door bestaande bebouwing lopen en plek bieden voor de urnen. De overige gebouwen krijgen een functie gerelateerd aan het Resomatorium: een uitvaartcentrum, uitvaartwinkel en opbaarruimten.

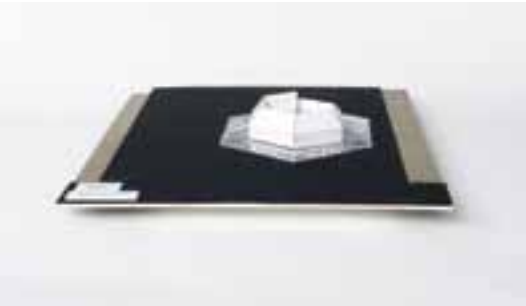
De moestuin van de stad; dat was vroeger de zone tussen stadsmuur en stadscentrum. Het Kruihuis krijgt een nieuwe functie als overdekte versmarkt, waar vlees, vis, groenten en zuivel worden verkocht van het Brabantse platteland, vanuit het ommeland aangevoerd over de Zuid-Willemsvaart. De aanwezige ondergrondse kelderruimte wordt gebruikt voor overslag en opslag van goederen en overbrugt het hoogteverschil tussen maaiveld en de nieuwe werfkelder aan de vaart. Aan de zijde van de Aa verschijnt een aanlegvlonder voor pleziervaart, zodat het Kruihuis ook voor toeristen betekenis krijgt. De gronden rondom het Kruihuis worden opnieuw vrijgemaakt en ingericht met kleinschalige moestuinen. Ook op groter schaalniveau zet de reset door: 's-Hertogenbosch versterkt zijn profilering als Bourgondische stad en geeft een nieuwe impuls aan het omringende platteland. De reset geeft een nieuwe betekenis aan de waterwegen van de vestingstad en draagt bij aan duurzaamheid; eerlijk en gezond eten en minder voedselkilometers.

HET RESOMATORIUM

Saynzo Osinga, Laura Ubachs

De Krijgsmacht is flink aan het bezuinigen. Nederland trekt haar militairen terug uit oorlogsgebieden en ontslaat vele militairen om ons land financieel gezond te krijgen. Onze munitie neemt af. Dit bezinningscentrum is bedoeld voor Nederlandse militairen die terugkomen uit oorlogsgebieden, zoals Afghanistan. De militairen hebben een plaats nodig waar zij hun gevechtservaringen kunnen verwerken voordat zij op een gezonde manier terug kunnen keren tot de burgermaatschappij. Zij delen hier hun verhaal door middel van gemaakte fotos, dagboeken en verhalen. De omgeving van het Kruihuis is gereset alsof het oude munitiedepot geexplodeerd is en haar directe omgeving heeft weggevaagd. Naast het Rijksmonument is een krater ontstaan die in verbinding staat met het Kruihuis. Ter plaatse van de binnenplaats lijkt er een implosie te hebben plaats gevonden. Overdekt met scherven van structureel glas doet zij dienst als ontmoetingsplek tussen veteranen en bezoekers. Als klap op de vuurpijl, zorgt de explosie van het munitiedepot ervoor dat het monument volledig zichtbaar en herkenbaar is.

I AM MONUMENT

Raymond Duivesteijn

HET LAND(T) IN DE STAD

Remco Mulder, Marian de Vries
mulderendevries architecten

Wat als het Kruihuis een ruimte zou kunnen worden voor de Bosschenaren om elkaar op een bijzondere wijze te leren kennen? Zeg maar een buurthuis, maar dan hip. Gerund door mensen die ook wel eens wat terug willen geven aan de samenleving, maar dat op hun eigen termen vrij willen invullen. In dit voorstel wordt het Kruihuis een 'huiskamer' voor de stad. Een plek waar Bosschenaren zelf activiteiten kunnen ontplooiën en waar het geven centraal staat. Stel je tijd, kennis, of kunde ter beschikking, doe iemand een plezier en bouw mee aan een bijzondere haard in de stad. Het gebouw zelf wordt zo min mogelijk aangetast; ingrepen worden als losse meubels in de ruimte gezet. De rommelige stedenbouwkundige setting wordt opgeschoond door middel van nieuwe bebouwing. Geen onnodige, onpopulaire sloop, maar aanpassing aan het bestaande. De nieuwbouw zorgt ervoor dat het Kruihuis opnieuw volop in het middelpunt staat.

DE OPENBARE HUISKAMER

Anabella Meijer
Kanai Architectuur & Visualisatie

De Bossche Tuin stelt het introverte karakter van het Kruithuis centraal en gebruikt dit bij de transformatie van het versnipperde kavel naar een ensemble in de stad. Het open kavel verandert in een omsloten tuin, een groene long in een versteende omgeving. De afzonderlijke elementen, zoals het Kruithuis, de woningen en de militaire bakkerij worden verbonden door een stenen muur. Dit is de begrenzing van het kavel en biedt het Kruithuis en de overige bebouwing een introvert kader. Het drukke stadsleven wordt geblokkeerd, eenmaal binnen overheerst de natuur. Dit wordt versterkt door aan de binnenzijde van de muur spiegels te plaatsen zodat alleen de tuin en de lucht weerspiegeld worden. De tuin is visueel oneindig. Van buitenaf wordt de nieuwsgierigheid gewekt door ‘schietgaten’ in de muur. Vanuit één object in De Bossche Tuin is het mogelijk weer terug te kijken op de stad. Dit huis op poten is de meest gewilde hotelkamer van ‘s-Hertogenbosch.

DE BOSSCHE TUIN

Eelco Dekker, Ernst de Jager,
Pepijn Berghout, Vere van Gool
Jadearchitecten

De herinrichting van het terrein voor de hoofdentree vormt een belangrijk speerpunt. Den Bosch kent prachtige monumentale verdedigingswerken maar het kruithuis lijkt te zijn ingeslapen, niet door zijn monumentale waarde en culturele functie maar meer door zijn passieve zichtbaarheid. Op de zichtas vanuit de hoofdentree ligt het kruithuis als bouwmassa verzonken in het maaiveld. De kademuur aan de Aa wordt doorgebroken en voorzien van twee sluisdeuren. Het nieuwe bastion met water en terrassen vormt een podium voor festiviteiten zoals Maritiem, Jazz in Duketown, Boulevard en wordt opgenomen in de Diezevaart. Hierdoor wordt het terrein een cultureel meetingpoint voor veel bezoekers. Belangrijk is de visuele relatie met de Citadel. Inrichting kruithuis: centrale entreebalie, twee voorzieningsruimten, dwarsgeplaatste boogconstructies in glas als verlichtingsobjecten en een lunchroom. Het kruithuis biedt ruimte aan expositie en voorstelling. Voormalige bakkerij worden zes atelierwoningen, de overige omliggende gebouwen behouden hun huidige functie.

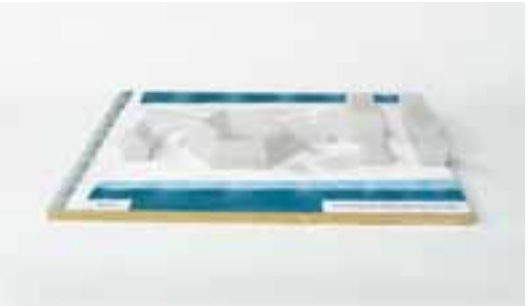
VERDRONKEN KRUITHUIS

Peter Savenije

Historisch gezien is het kruithuis een gebouw waarbij verschillende opslagdepots centraal ondergebracht werden in een centraal depot buiten het bewoonde centrum om voldoende bescherming te bieden aan de burgers bij een eventuele explosie. De bijgebouwde woningen hadden aanvullende en steunende functies gerelateerd aan het kruithuis. Door de groei van ‘s-Hertogenbosch is de locatie nou in de stad gekomen.

Waarbij de beide rivieren nog voor een buffer tegen de drukke stad zijn. Het kruithuis gaat weer verspreide onderdelen centraal onderbrengen. Alleen zal het ‘schiereiland’ nu onderdak bieden aan culturele expressie waarbij geborgenheid en rust gewenst is, hierdoor is de hoofdfunctie gerelateerd aan kunst. De functies worden vanuit een stedelijke context steeds intiemer, waarbij de overgang tussen de verschillende functies zal plaats vinden over de pleinen. En hierdoor zal het kruithuis weer een centrale belangrijke rol innemen.

In dit ontwerp blijft het militaire verdedigings karakter behouden wat typerend is voor de geschiedenis van Den Bosch, het kruithuis en de militaire bijgebouwen blijven bestaan. Het terrein met zijn vele kwaliteiten wordt niet goed gebruik, de plek doet niet mee in de stad, men loopt langs de plek, geen historisch besef. De bestaande situatie heeft geen grote aanpassingen nodig om gereset te worden. Dit ontwerp geeft de stad een groene cultuurhistorische gelaagde plek, met eigentijdse toevoeging, dat voor een breed publiek toegankelijk is. Een diversiteit aan functies (cultureel, commercieel, recreatief), een lichtvoetige nieuwbouw, behoud van groen, historie zichtbaar te laten, is het gebied toegankelijk voor een breed publiek en voldoet aan de toekomstige eisen. Het kruithuis blijft zijn karakteristieke open ruimten behouden, de nieuwbouw is ingebed in het terrein.

B.E.C. BESCHERMENDE ENERGIEKE CREATIVITEIT

Edwin Caspers

„IN DEN BOSCH DOET HET TERREIN MET HET KRUITHUIS MET ZIJN VELE KWALITEITEN WEER MEE!”

Maartje van Meer

RESET HET KRUITHUIS RESET DE OUDEREN

Anton Zoetmulder
en Sylvana de Bruin

Nederland zal de komende jaren sterk vergrijzen. Samen met deze vergrijzing is er een andere trend zichtbaar: verjonging. De hedendaagse en toekomstige ouderen willen niet weggestopt worden in een stoffig appartement. Ze hebben nu eindelijk tijd (en geld). Ze willen sporten, zwemmen, fitnessen, roeien, cursussen volgen, naar de wellness, en daarna uit eten!

Uit gegevens van het CBS blijkt dat er in de omgeving van het Kruithuis veel ouderen wonen. In de wijk Binnenstad-Noord ligt het percentage 65-plussers aanzienlijk hoger dan in de rest van Nederland. Door deze ouderen generatie als doelgroep te nemen kan het Kruithuis gebied een voorbeeldproject zijn voor het in de toekomst vergrijzde Nederland.

Het Kruithuis gebied wordt gERESET tot een recreatiecentrum voor ouderen. Er is een rustgevend gesloten hofje gevormd met het Kruithuis op een prominente plek. Het Kruithuis wordt gERESET tot badhuis en wellnesscentrum. Verder kan men in het gebied sporten, fitnessen, roeien, cursussen volgen, dineren, wonen en wandelen. Dit alles is toegespitst op het gebruik door ouderen.

#Den Bosch, een leuke stad, er is voor iedereen een plek maar er mist een plek voor iedereen. Wat zou het mooi zijn, een vrijstaat waar je kan doen wat nergens anders kan.

#De plek rond de citadel en het kruithuis is op dit moment een vergeten plek: doorgangs-ruimte met daarbuiten een beperkte waarde voor de stad. Wat zou er voor moois ontstaan als we de regels hier een beetje loslaten en bruikbaar maken voor iedereen? Juist hier kan dat! Hier is rauwheid en onvolmaaktheid.

#Een reset door het permanent open zetten van de Orthenbrug biedt de kans om ook echt een groene campus te maken. Bovendien een goede en vernieuwende verblijfsruimte toe te voegen aan de stad. Er ontstaat een nieuwe stedelijke dynamiek aangedreven door het Kruithuis, een gebouw dat open is voor iedereen om te gebruiken, 24uur per dag. Er wordt spontane sociale interactie uitgelokt tussen alle Bosschenaren.

DE BRUG STOND OPEN

Lisa Baltussen, Chris van
Nimwegen, Jordy Stamps,
Joris Klein

Met het nieuwe Kruithuis-complex trachten we het heden aan de toekomst te verbinden als ware het een scharnier. Beleving staat in het nieuwe Kruithuis centraal; boschenaren moeten kunnen meedoen, zien, ontmoeten, proeven, voelen en ruiken. Kortweg: ervaren.

Onze rol omvat die van het scheppen van een kader, die technisch en fysiek nieuwe mogelijkheden biedt en het Kruithuis van een nieuwe impuls voorziet. Boschenaren nodigen wij daarbij uit zelf na te denken om een invulling te geven aan de nieuwe toekomstige functies die er binnen dit kader (het Kruithuiscomplex) gaan ontstaan. ‘Wij maken de stad’, ‘Wij verbinden mensen’ en ‘Wij ontdekken de toekomst’ zijn daarbij de leidende thema’s. Daarbij zal op het terrein van het Kruithuis een tweede bouwvolume worden ontwikkeld. De twee gebouwen op het Kruithuiscomplex zullen samen een scharnier vormen tussen het verleden en de toekomst. De nieuwbouw zal het kruithuiscomplex – in letterlijke en figuurlijke zin – van nieuwe energie voor de toekomst voorzien.

Met een Pop-up podium in het Kruithuis kan een nieuw venster op de samenleving geopend worden. Dit cultuurpodium zou op aansprekende wijze, met nieuwe beelden, -geluiden, -vormgeving, smaken, -beweging en styling de nieuwe kennis en technische vooruitgang kunnen presenteren. Voor een breed publiek en een zwaartepunt voor jongeren. Brabant heeft een belangrijke plaats in de high-tech innovatie. 's-Hertogenbosch heeft al eeuwen culturele betekenis. Top tech gecombineerd met een Popup cultuur kan op bijzondere wijze impuls geven aan innovatieve veranderingen.

Tegenover het vast omlijnde afgeronde klassieke gebouwwordening staat tegenwoordig een andere type voor het openbare gebouw in de belangstelling. Nu gaat het om een open, neutraal en flexibel te gebruiken gebouw. Door middel van een verglaasde aanbouw met loopbrug op de binnenplaats kan de circulatieroute gemoderniseerd worden en ontstaat extra flexibiliteit. Door ondergronds buiten de fundering een podiumruimte te bouwen, ontstaat grotere vrijheid in het gebruik van het Kruithuis.

KRUITHUIS DEN BOSCH; ‘ENERGIE VOOR DE TOEKOMST’

Robert Schellekens,
Ward Margry, Joris Kramer
Entremedio

POP-UP-PODIUM

Cees Vellekoop
Architectenbureau Cees Vellekoop

Het Kruithuissterrein zal decor bieden aan een plein met bazaar en boerenmarkt, gelegen aan een groene gracht en tuin en omringd door bestaande bouw en nieuwbouw. Een nu wat verloren terrein wordt opnieuw gekoppeld aan de stad, te voet en via het water. Het liggend ontwerp slaagt erin een reeks samenhangende functies te formuleren met als speerpunt toegankelijkheid voor een breed publiek. De typologie van het Kruithuis leent zich goed voor een bazaar; het gebouw heeft een arcade en een binnenplaats. De zolder wordt geschikt gemaakt voor wijnproeverijen. De omliggende gebouwen worden ook bij het geheel betrokken; zo komt er een restaurant, kookfabriek en groot buitenterras op het terrein. De gracht wordt wat verdiept maar blijft groen en loopt voor de voetganger naar de Aa in de ‘sporen’ van wat ooit water was. De stadswoningen maken het terrein stedenbouwkundig af maakt het plan financieel haalbaar.

Haalbaarheid is een last die zwaar drukt op de schouders van het Kruithuis. Een haalbaar concept? Een *Kulturhus*. We creëren meerwaarde uit gezamenlijke voorzieningen waardoor het behoud van maatschappelijk, sociaal en cultureel kapitaal in Den Bosch wordt gewaarborgd. Elk segment van het zeshoekige Kruithuis krijgt een afzonderlijke functie. Juist omdat de binnenplaats vanuit historische betekenis zo’n centrale plaats inneemt, zullen alle functies bereikbaar zijn vanaf deze binnenplaats. De gevelopeningen die zijn dichtgemetseld worden weer open gemaakt. Op de verdieping worden de semi-publieke functies gesitueerd in multifunctionele verhuurbare ruimtes. De voormalige broodbakkerij wordt gerenoveerd en een invulling krijgen die past in een kulturhus: bibliotheek en kinderdagverblijf. Aan de achterzijde zal de nieuwe maaiveld-entree via een ondergrondse ruimte ook toegang verschaffen. Een glazen aanbouw onthult de verbinding tussen de biblitotheek en de multifunctionele ondergrondse ruimtes. Een park verbindt de verschillende functies en geeft ze aantrekkingskracht. Relaties worden gemaakt, verbindingen worden gelegd. *Reset het Kruithuis, maak een kulturhus!*

HET KRUITHUIS MET SMAAK GEKRUID

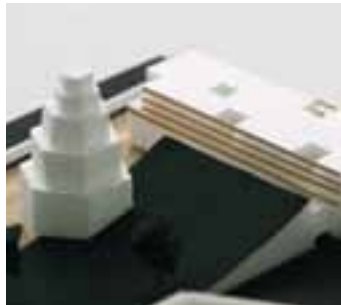
Daniël Martina, Sander Brand,
Anne Marie Peters
BARST Architecten

Een tegenstelling op het bestaande Kruithuis Ingrepen om meer te doen met het Kruithuis zijn in het verleden gesneuveld door buurt commissies of waren simpelweg te duur. Het gebouw ligt verlamd tussen wetgeving en inspraak op zijn nieuwe toekomst te wachten. Helaas zal de toekomst weinig verandering brengen. Stichting Stok blijft zitten of een andere galerie/culturele instantie neemt zijn intrek. Het ontwerp laat het Kruithuis met rust, maar wil zijn ‘verstopte’ beleving en schoonheid van de authentieke buitenplaats wel aan de buitenwereld bekend maken. In het park komt een muziektent te staan. Een podium met een transparant dak. Het dak is een projectiescherm van een video-installatie waarop de beelden vanuit de buitenplaats van het Kruithuis worden getoond. Het is een interactieve projectie. De projectie kan zich aanpassen op wat er gebeurt in het park. Het kan een reclamebord zijn voor een feestelijke of culturele uitvoering in het park of Kruithuis. Inside Out is een ode aan het Kruithuis. Simpel, dynamisch en samen met het park een verrijking voor het Kruithuis.

KRUITHUIS INSIDE OUT!

Martijn van der Hijden
Martijn van der Hijden architecten

De vraag die er ligt is hoe het Kruithuis een onderdeel wordt van de stad en van het dagelijks leven van de inwoners. „*De bouwwerken zijn overleveraars van leven. Zij geven het van het verleden door aan de levens van de toekomst.*” [S.Moholy-Nagy] Het Kruithuis wordt een podium voor belangrijke momenten in ons leven. Een locatie voor rituelen, voor vreugde en verdriet. Een neutrale ruimte die kan worden aangekleed voor een fantastische huwelijksvoltrekking, een ingetogen uitvaart of een verhitte politieke bijeenkomst. Deze rituelen worden hier weer een onderdeel van de stad. Het binnenplein van het Kruithuis krijgt meer transparantie en wordt toegankelijker door doorbraken te maken in de bestaande raamnissen. De buitenschil blijft onaangetast en wordt gerestaureerd. Door het omkaderen van de projectlocatie met woningbouw, transformeert het in een omsloten, groen plein, een intiem stadspark. Een aanvulling op het gebied is de Cruyttoren, met daarin een horecafunctie voor de buurt en voor de bijeenkomsten in het Kruithuis. De Cruyttoren vormt tevens een publiek toegankelijke uitkijktoren.

HET BOSSCHE CRUYTHUYS, EEN PLEK VOOR VREUGDE EN VERDIET

Atilgan Algan, Yvo Thijssen

CULTUREEL- HISTORISCH ONTSPANNEN

Ard van Uden
Bouwkundigtekenburo van Uden

Voor u ligt het concept voorstel voor Reset het Kruithuis met als motto „Cultureel-Historisch Ontspannen”. Enkele highlights kort benoemd:

- Er is bewust gekozen het Kruithuis intact te laten, zowel van binnen, als van buiten.
- Door het creëren van een nieuwe opstapplaats voor de Binnendieze wordt deze nog meer toegankelijk, ook voor oudere mensen en mensen met een beperking, in combinatie met het zorghotel op locatie.
- De droge gracht zorgt op subtiële wijze voor meer interactie met de stad zonder het gebouw qua historie aan te tasten.
- Het Zorghotel en de B&B beantwoorden aan de vraag vanuit de markt en zorgt tevens voor mix van publiek. Ook het parkje zal hier aan bijdragen.

Kortom, met dit conceptvoorstel wil de ontwerper het Kruithuis meer bij de stad betrekken door verschillende doelgroepen te enthousiasmeren met een zeer divers aanbod van horeca, toerisme en hotelfaciliteiten, om te recreëren, te ontmoeten en te ontspannen.

Het kruithuis staat buiten, en afgekeerd van, het centrum. Hierdoor is het geen plek die men toevallig tegenkomt tijdens het flaneren in de binnenstad, maar waar men actief naar toe moet. Niet verwonderlijk gezien de oorspronkelijke functie. Hoewel het kruithuis vanuit verscheidene aanvliegroutes naar het centrum zichtbaar is valt het door zijn camouflerende omgeving nauwelijks op. De ingreep brengt hier verandering in. De ‘rookwolk’ als gevolg van de explosie trekt de aandacht van iedereen wiens blikveld wordt getroffen. Het net met helium gevulde ballonnen kan stijgen en zakken om de canopy meer blikvelden te laten beslaan, en zodoende een groter publiekelijkbereik te genereren. Het dient als baken en reclamebord voor de nieuw te ontplooiën activiteiten. Het debris van de explosie land in het omliggende park dat door kleine ingrepen een publiekelijker aard krijgt. De elementen worden ingezet als picknick-tafels, publieke barbecues, tafeltennistafels, podia etc. waardoor een sociaal (inter)actief park en publieke tuin voor zowel bewoners als bezoekers van de binnenstad ontstaat. De ‘achtertuin-sfeer’ is een duidelijke tegenhanger van het weidse Bossche broek.

HET TWAALFJARIG BESTAND

**Jeroen van de Ven, Niels Walters,
Wouter Rooijackers,
Bianca Eikhoudt**
Tarra / DOOK erfgoedwerk

Tijdens het Twaalfjarig Bestand (1609-1621) zijn de vestingwerken versterkt en is het Kruithuis gebouwd. Beiden zijn als collectieve herinnering verbonden aan ontoegankelijkheid. Tijden zijn veranderd. Steden willen nieuwe kansen verzilveren en zoeken een nieuwe herinnering. Met de Vestingwerken, Jheronimus Bosch 2016 en Brabantstad 2018 heeft ‘s-Hertogenbosch internationale troeven. Maar de stad heeft nog geen strijdplan. Als bezinningsperiode stellen wij een nieuw Twaalfjarig Bestand (2010-2022) voor. De Zuid-Willemsvaart heeft ooit de vesting geopend en zal DE ontwikkelingsas van OPEN ‘s-Hertogenbosch worden. Ruimtelijk, economisch en cultureel. In 2022 maakt de Floriade de gouden reeks compleet, de Zuid-Willemsvaart als HET mondiale park. Het Kruithuis blijft letterlijk het zwaartepunt. Het Kruithuis moet je niet vast bestemmen, dat zegt de geschiedenis. De cyclische rondgang is typerend dat het elke functionele bestemming zal overleven. Het is TE monumentaal en TE aanwezig. Het gebouw staat ten dienste van de boodschap. Het Kruithuis is zwaar en torst als een moderne Atlas een open hemelgewelf. Het frame van de DOME als projectiedoek, als tent, als trapeze of als pergola. Paradijs tussen hemel en aarde.

DUIZEND BOMMEN EN GRANATEN!”, ONTWIKKELING VAN EEN BIO-WATER SCIENCE PARC

Jeroen Wouters, Rob Grim
Architectenbureau JMW

In het concept wordt gebruikt gemaakt van de aanwezige kwaliteiten van het ensemble van gebouwen. De directe openbare ruimte wordt heringericht met duidelijke heldere lijnen die het gebruik van water in diverse hoedanigheden en toepassingen laat zien, als een overzicht van de inrichting van het Nederlands landschap. De bestaande gebouwen worden ingezet voor programma dat zich richt op het exploiteren en onderzoeken van water.. Als drager van het plan wordt het kruithuis herbestemt als onderzoekslaboratorium en informatie-centrum op het gebied van duurzaam gebruik van water. Het kruithuis wordt entreegebouw van het centrum samen met expositieruimte. Het vormt de verbindende factor tussen de aan het perceel grenzende waterwegen welke zichtbaar wordt in het onderzoekslab wat door de stadsmuur naar buiten komt en de lezingenzaal die zichtbaar is vanaf het stadscentrum. De openbare ruimte krijgt een open karakter met het parkeeroplossing onder de grond waardoor de bestaande gebouwen beter tot hun recht komen.

Een symbiose tussen het voormalige Kruithuis en het nieuwe Art Motel Den Bosch is de basis voor 't Kruitveld. Het combineert cultuur, genieten, natuur en historie op een eenvoudige maar krachtige manier. De prachtige stadstuin rond het betoverende Kruithuis combineert een vrijplaats voor kunstenaars met slaapmogelijkheden voor bezoekers van Den Bosch die op zoek zijn naar het bijzondere en authentieke kunnen slapen in een torenkamer aan de Aa of in de tijdelijke design caravan. In de luwte van de stad, onder prachtige bomen is plek voor onverwachtse ontmoetingen. Ontbeten wordt in het Kruithuis tussen de schilderijen van aankomend Bossch talent of bij goed weer op 't Kruitveld met zicht over de Aa en de Zuidwillemsvaart. De nieuwe toren bakent de ruimte af richting de Citadellaan en geeft een fantastisch uitzicht over de Aa en de Citadel. Bovendien vormt het gebouw een landmark dat samen met de watertoren aan de Hinthamerstraat en de mogelijk herbouwde Vugtherpoort de toegangen tot het centrum van 's-Hertogenbosch markeren.

CHALET ROYAL is op zoek naar een nieuw onderkomen Samen met chef-kok Gerrit Greveling, stellen wij een hotel in met een sterrenrestaurant, vergaderruimte, stadstuin en nieuwe parkeervoorziening voor. Onder de nieuwe binnentuin wordt een parkeergarage aangelegd. De binnentuin wordt gevormd door het Kruithuis-complex en het nieuwe hotel aan de noordzijde langs de Aa. Het Kruithuis zal dienen als hotelreceptie en -lobby, congrescentrum, restaurant en espressobar. De officierswoningen en de militaire bakkerij worden getransformeerd tot studio apartments. De hoofdvorm van het hotel is bewust neutraal gehouden met een verfijnde huid welke gevormd wordt door een houten rooster. De gevels van het gebouw zijn opgetrokken in hout verduurzaamd volgens de shou-sugi-ban techniek. Het resultaat, zwart verkoold hout, refereert aan het zwarte kruit dat hier vroeger werd opgeslagen. De binnenzijde van de gevels en de sneden worden uitgevoerd in goud geanodiseerd aluminium. De binnentuin, ommuurd met een glazen wand voorzien van prints van tekeningen van Hieronymus Bosch, zal worden heringericht waardoor er een luwe, rustige tuin ontstaat waar mensen prettig kunnen verblijven.

'T KRUITVELD

Thorsten Schneider

Het ontwerp gaat uit van een transformatie naar een buurtbadhuis en parkgebied. Belangrijkste ingrepen is het maken van een voetgangersgebied en herstellen van de historische relatie van het kruithuis en het citadel. Het archief kan getransformeerd worden tot hotel. Het groene karakter wordt versterkt door een stroken verkaveling van kruiden en groen. In dit groene gebied zijn gastronomische functies gesitueerd die Den Bosch zo kenmerkend maken. En verschillende groene en kruidige tuinen gesitueerd die het park ondersteund. Het buurtbadhuis heeft naast badfuncties ook verschillende, kruidenbaden sauna's en rustuimten. Het kruidhuis heeft van een buiten een gesloten karakter en van binnen juist open. Het introverte karakter van het programma is daarom passend. Het badprogramma is gesitueerd rondom de binnenplaats. De routing is gerelateerd aan de volgorde van gebruik. De ingrepen in het gebouw is het openmaken van de bogen aan de gevel van het binnenhof. Kortom het gebied krijgt een nieuwe impuls door de ontmoetingsfuncties voor de buurt.

KRUIDEN EXPLOESIEF

Nienke Bouwhuis, Kim Blom, Jurriijn Tack, Luuk Braakhuis

Deze reset van het Kruithuis is bedoeld om het gebouw en zijn directe omgeving zo doelmatig mogelijk te gebruiken. De oude gracht wordt als wandelgebied gebruikt en sluit aan op de Zuid-Willemsvaart door middel van een trap van zitelementen. In het Kruithuis heb ik geprobeerd om zo goed mogelijk een café/restaurant te plaatsen. Tevens is er een mogelijkheid om het binnenterrein te gebruiken voor trouwlocatie, openluchtconcerten, toneelvoorstellingen, museum e.d.. Ook de mogelijkheid voor aanleg van rondvaartboten kan een leuke toeristische attractie worden.

OPENUP

Ela Moyal, Katka Tachlova

HET NEDERLANDS DEBAT & SPELHUIS

Pieter de Bruyn Kops
Pieter de Bruyn Kops, Ontwerper

Een debat of een spel, het zijn momenten waarin de mens zorgvuldig extrovert is. Dit project gaat in op de topologische mogelijkheid van de Kruithuis wanneer de binnenplaats (de Cour) werkelijk binnen ruimte word door middel van een ultra-licht en isolerende lucht laag. Een tegenover stelling word gemaakt van het aangebrachte dak en de architectuur van het Kruithuis wat zwaar en introvert is van karakter om het buskruit binnen te houden tijdens explosie. Een aantal van de galerijen die in 1744 zijn dicht gemetseld kunnen weer open, het Kruithuis word weer zelf-kritisch. Er zit enorm veel potentie in buskruit, vooral de potentie van oorlog, ook uiteindelijk maar een spel De Debaten en spelfinales vinden plaats op de Cour: Voorrondes geburen op lange tafels in de zalen waar ook gegeten en gedronken mag worden. Een grote belastbare inkomst komt voort uit de verhuurbare kantine functie en geeft Het Debat & Spelhuis een echt economisch recht om te bestaan.

's-Hertogenbosch is de zelfverklaarde stad van de ontmoeting. Wij zien mogelijkheden om deze ontmoetingen niet alleen binnen disciplines te laten plaatsvinden maar ook interdisciplinair. Ondernemers, kunstenaars, creatieve ondernemers, toeristen en buurtbewoners kunnen op deze manier van elkaar profiteren, leren en inspireren. De Bossche Campus realiseert een plek waar deze verschillende bestaande netwerken elkaar ontmoeten. De Campus doet dit door de bestaande gebouwen voorraad te herprogrammeren, nieuwbouw te plegen daar waar het programma aanvulling behoeft en een hoogwaardige openbare ruimte te creëren tussen deze gebouwen.

BOSSCHE CAMPUS

Paul Schrijen, Anne Harmsen
Atelier 010

The Kruithuis is a building with a very complex identity that has evolved slowly throughout its history. This design aims to further emphasize the original image without compromising all the developments from later time periods. Its most prominent feature is the ten meter wide excavation with stairs that completely surrounds the building. Thanks to that, the characteristic hexagonal shape radiates outwards, which clearly accentuates the individuality of the former ammunition storage. That same individuality echoing from a past era, however, could sterilize the immediate environment, rendering the building inaccessible. The site is therefore transformed into a complex with a wide variation in its functional program. The complex is comprised of a museum for the history of the surrounding area, restaurants and catering, all housed in the satellite buildings. The Kruithuis itself houses social events due to the open character of its inner space and like an implosion the functions within the Kruithuis are directed inwards, towards the courtyard.

Het Kruithuis is de ideale locatie voor het Bosch Historisch Museum Onze stad heeft een rijke historie en vervulde gedurende lange tijd een spilfunctie; eerst in de Meijerij en het hertogdom Brabant en later als hoofdstad van de provincie Noord-Brabant. Een vaste collectie vormt de basis en één zaal kan worden ingericht met wisselende thematentoonstellingen. Het museum moet laagdrempelig zijn en daarom gratis toegankelijk. Binnen de stad is voldoende expertise en materiaal aanwezig om het museum verantwoord te kunnen inrichten. Te denken valt hierbij aan de BAM en het Stadsarchief. Buiten het bestaande, ongewijzigde gebouw moet een bezoekerscentrum van één bouwlaag en glazen gevels worden toegevoegd. De vormgeving van een drietal gekoppelde zeshoeken vormt een duidelijke relatie met de vorm van het Kruithuis. Tussen beide zou, als een historische verwijzing, een waterpartij moeten worden opgenomen met twee fontein. Een overdekte loopbrug vormt de verbinding tussen oud en nieuw. Om de uitstraling te vergroten zouden de 3 zgn. officierswoningen moeten worden afgebroken en het terrein verder als open park worden ingericht.

IDENTITY COMPLEX – COMPLEX IDENTITY

Elena Chochanova

BHM

Piet Hein van Haldert

AFSLUITING

Het viel de jury op dat weinig plannenmakers daadwerkelijk de context bestudeerd hebben. Probeer bij een herbestemming, zeker van deze iconografische omvang, het gebouw te begrijpen, te snappen hoe deze in zijn context is komen te staan. Deze zijn zelden onderdeel van het ontwerp. Vaak wordt een overkill aan programma voorgesteld om een herbestemming zinvol te doen lijken. Een misvatting! Sensitief kunnen ontwerpen en omgaan met de materie bleken de winnaars op te leveren.

Het BAI is dankbaar voor alle creatieve inspanning die geleverd is en is bijzonder trots om deze resultaten aan de gemeente te kunnen presenteren. Ook dit jaar zal de organisatie de winnende ontwerpen ter inspiratie aanbieden aan de gemeente 's-Hertogenbosch en we zullen natuurlijk met de winnaars in gesprek gaan over een mogelijk vervolg!

JURY

„Is een combi van het winnende ontwerp ‘cour d’honneur’ en ‘aan de andere kant’ niet de ultieme oplossing?”

Tezamen met een prachtige tentoonstelling in het stadskantoor, deze kleurrijke catalogus, de website www.bai-prijsvragen.nl en de virtuele oplevering van het winnende ontwerp in UAR Den Bosch, hopen wij een bron van inspiratie te zijn voor de opdrachtgever en niet in de laatste plaats voor de deelnemers zelf. We hopen alle deelnemers volgend jaar weer te kunnen ontmoeten bij een nieuwe, actuele prijsvraag. Tot volgend jaar!

Namens de werkgroep DvdA,
Michael Bol – voorzitter BAI

COLOFON

JURY

Frits van Dongen

partner de Architecten Cie.

voorzitter van de jury

Hans van Heeswijk

directeur Hans van Heeswijk architecten

Hans Meester

hoofd afdeling Bouwhistorie,
Archeologie en Monumenten bij
de Gemeente 's-Hertogenbosch.

Frank Strolenberg

programmaleider Nationaal
Programma Herbestemming

Marlies Krijgsman

kunstenaar / Bestuur Stichting stok

TEKST JURYPAPPORT

Michael Bol

WERKGROEP

Michael Bol *algehele organisatie*

Francesca Altavilla

Sander Penners

Elly Brugman *coördinator BAI*

MEET EN TEKENWERK

Bouwstudio PelsersHartman

's-Hertogenbosch

www.pelsers-hartman.nl

GRAFISCH ONTWERP

& FOTOGRAFIE

Studio DAAD 's-Hertogenbosch

www.studiodaad.nl

LETTERTYPE

Parisine Standard/Plus

Jean-François Porchez 1996/1999

DRUKKERIJ

NPC Drukkerij bv Schijndel

www.drukkerij-npc.nl

PAPIER

Lessebo Design White 240 grams

omslag

Lessebo Design White 100 grams

binnenwerk

ONTWERP TENTOONSTELLING

Karin van Pinxteren

www.karinvanpinxteren.com

De prijsvraag 'RESET het Kruithuis' wordt mede tot stand gebracht door medewerking en financiële bijdragen van o.a.:

Steencentrum Brabant

www.steencentrum-utrecht.nl/steencentrumbrabant

Stimuleringsfonds voor de Architectuur

www.architectuurfonds.nl

Gemeente 's-Hertogenbosch

www.s-hertogenbosch.nl

Bond van Nederlandse Architecten

Kring 's-Hertogenbosch

www.bna.nl

's-Hertogenbosch

Bouwstudio PelserHartman

BOSCH ARCHITECTUUR INITIATIEF

Postbus 716

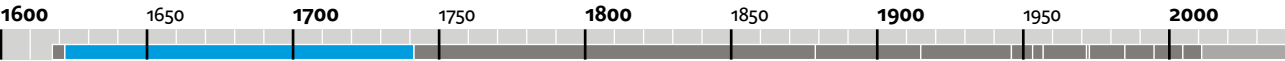
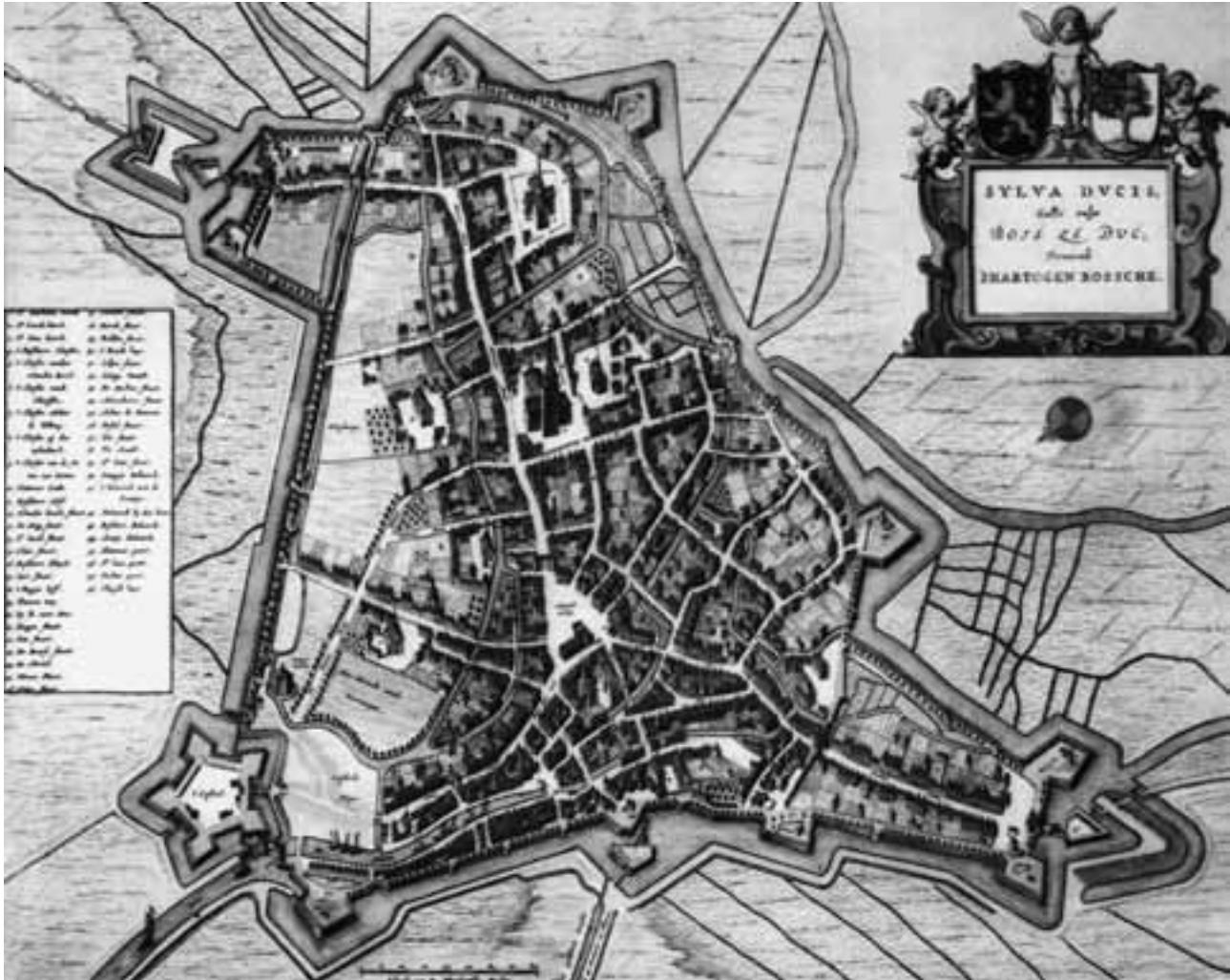
5201 AS 's-Hertogenbosch N-B

+31 614476714

1639
door

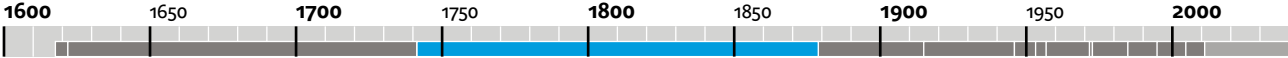
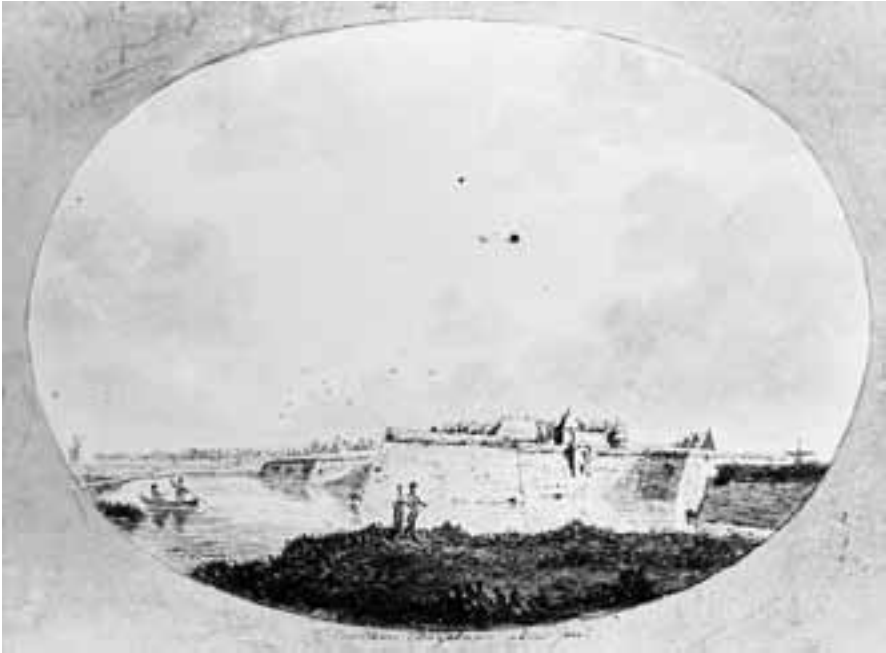
Het beleg van 's-Hertogenbosch door Frederik Hendrik, 1629
Pieter Nolpe

1618–1621	bouw
1621–1742	opslag buskruit en munitie
1742–1879	militaire werkplaats
1879–1917	opslag militaire bakkerij
1917–1947	Maatschappij tot Exploitatie van Stoomtimmerfabrieken en Houthandel
Melk en Zuivelhandel van Rumpt
Speelgoedfabriek van Aangenendt
Bandenhandel of Drankenhandel ‘de Citadel’
1947–1953	Brabants Orkest
1953–1956	Cursus Kerkelijke Architectuur
1956–1972	Toneelvereniging: Moyses Bosch
Balletschool
Fotoclub
1972–1973	Stichting Uitleen Beeldende Kunst
1973–1985	Gemeentelijke Tentoonstellingsdienst
1985–1995	Museum voor hedendaagse Kunst
1995–2005	leegstand
2005–2011	Stichting Stedelijk Overleg Kunstenaars

1645 Kaart van 's-Hertogenbosch
DOOR Jansonius

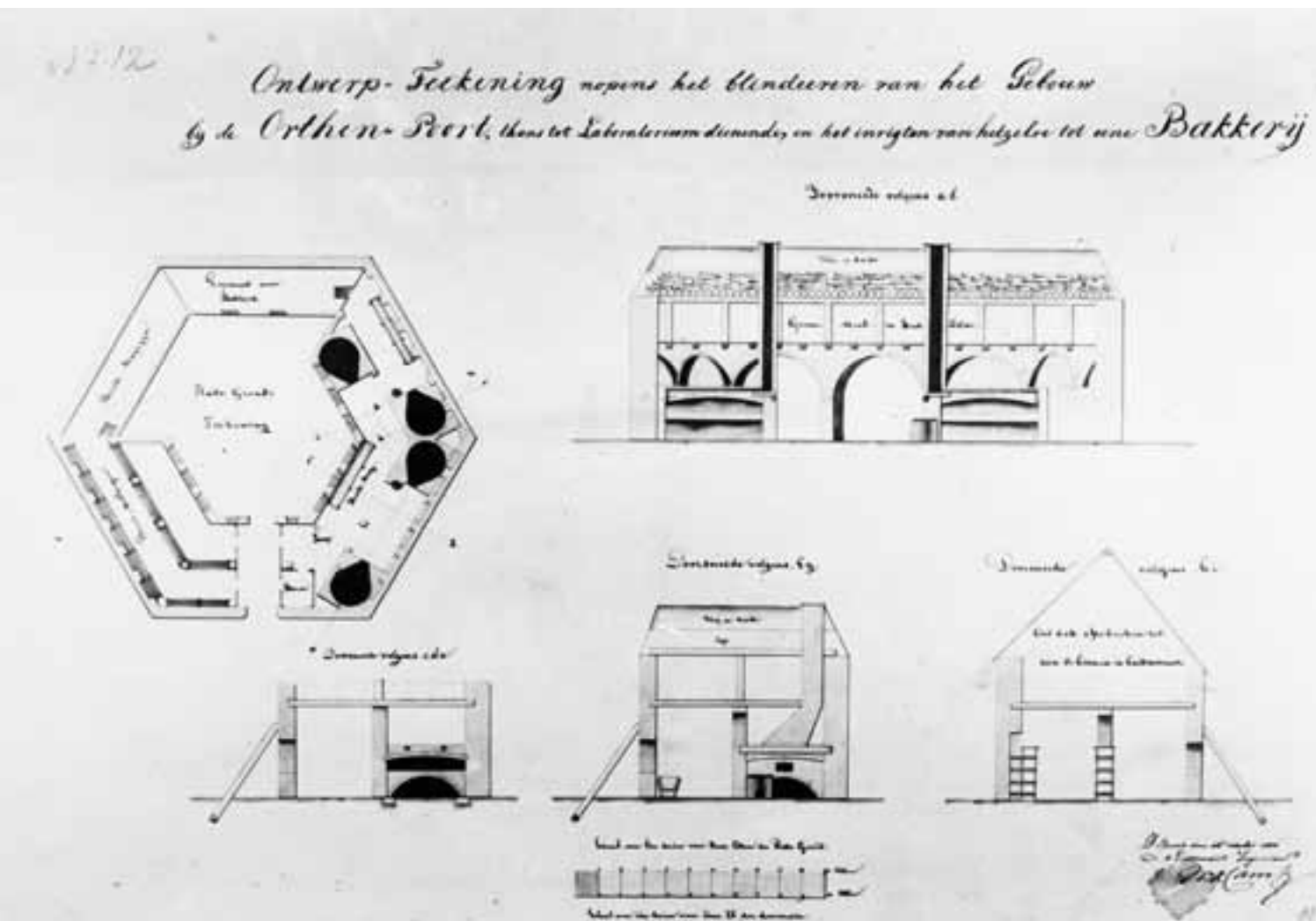

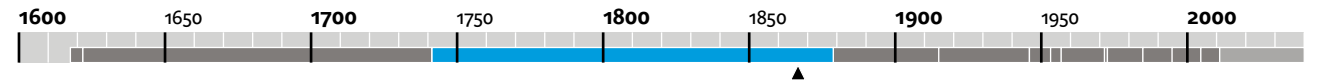
- 1618–1621 bouw
- 1621–1742 opslag buskruit en munitie
- 1742–1879 militaire werkplaats
- 1879–1917 opslag militaire bakkerij
- 1917–1947 Maatschappij tot Exploitatie van Stoomtimmerfabrieken en Houthandel
Melk en Zuivelhandel van Rumpt
Speelgoedfabriek van Aangenendt
Bandenhandel of Drankenhandel ‘de Citadel’
- 1947–1953 Brabants Orkest
- 1953–1956 Cursus Kerkelijke Architectuur
- 1956–1972 Toneelvereniging: Moyses Bosch
Balletschool
Fotoclub
- 1972–1973 Stichting Uitleen Beeldende Kunst
- 1973–1985 Gemeentelijke Tentoonstellingsdienst
- 1985–1995 Museum voor hedendaagse Kunst
- 1995–2005 leegstand
- 2005–2011 Stichting Stedelijk Overleg Kunstenaars

1806 Vanuit het noord-westen. Op de achtergrond steekt boven de wallen het Kruithuis uit.
Tekening in verzameling van 's Rijks Monumentenzorg.
DOOR Bagelaar, C.

1831 Ontwerptekening met betrekking tot het blinderen van het gebouw en het tot bakkerij om te bouwen. Plattegrond en doorsneden.

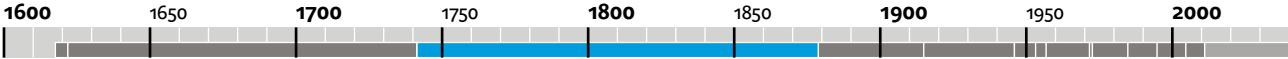
DOOR Kempen, A.J. van

1868 Rechts der scheepswerf van Wed. Van der Esch aan de noordelijke kanaaloever, die in het jaar van de opname wordt overgenomen door fa. De Jonge en Plate. Links het kruithuis, destijds veelal Laboratorium genoemd. De loods daarvoor is van de handboogaard.

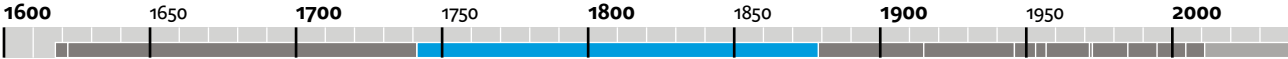
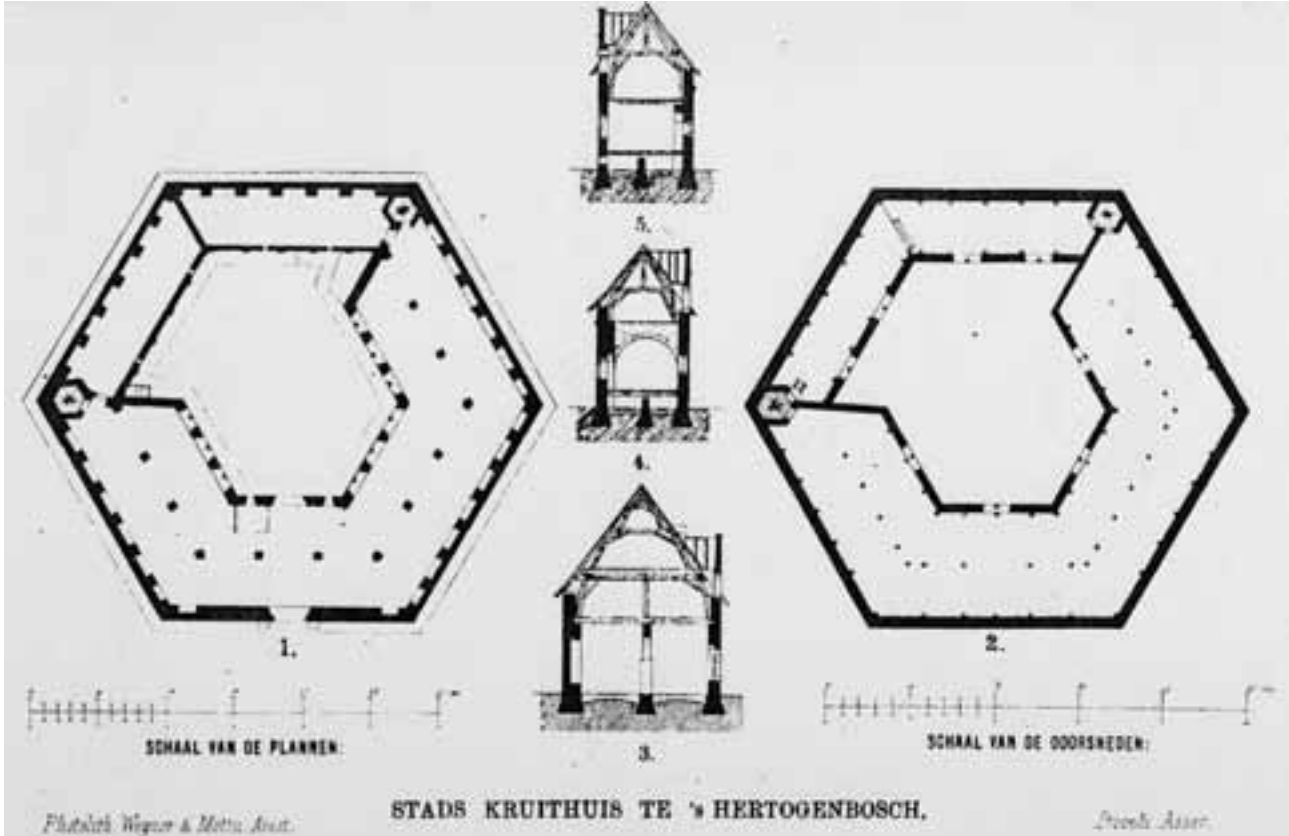
DOOR Pieter Oosterhuis, Asd

- 1618–1621 bouw
- 1621–1742 opslag buskruid en munitie
- 1742–1879 militaire werkplaats
- 1879–1917 opslag militaire bakkerij
- 1917–1947 Maatschappij tot Exploitatie van Stoomtimmerfabrieken en Houthandel
Melk en Zuivelhandel van Rumpt
Speelgoedfabriek van Aangenendt
Bandenhandel of Drankenhandel ‘de Citadel’
- 1947–1953 Brabants Orkest
- 1953–1956 Cursus Kerkelijke Architectuur
- 1956–1972 Toneelvereniging: Moyses Bosch
Balletschool
Fotoclub
- 1972–1973 Stichting Uitleen Beeldende Kunst
- 1973–1985 Gemeentelijke Tentoonstellingsdienst
- 1985–1995 Museum voor hedendaagse Kunst
- 1995–2005 leegstand
- 2005–2011 Stichting Stedelijk Overleg Kunstenaars

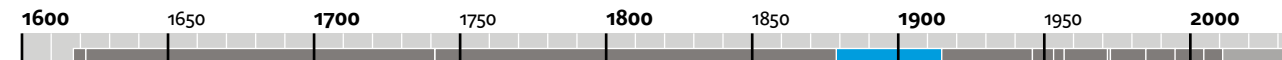
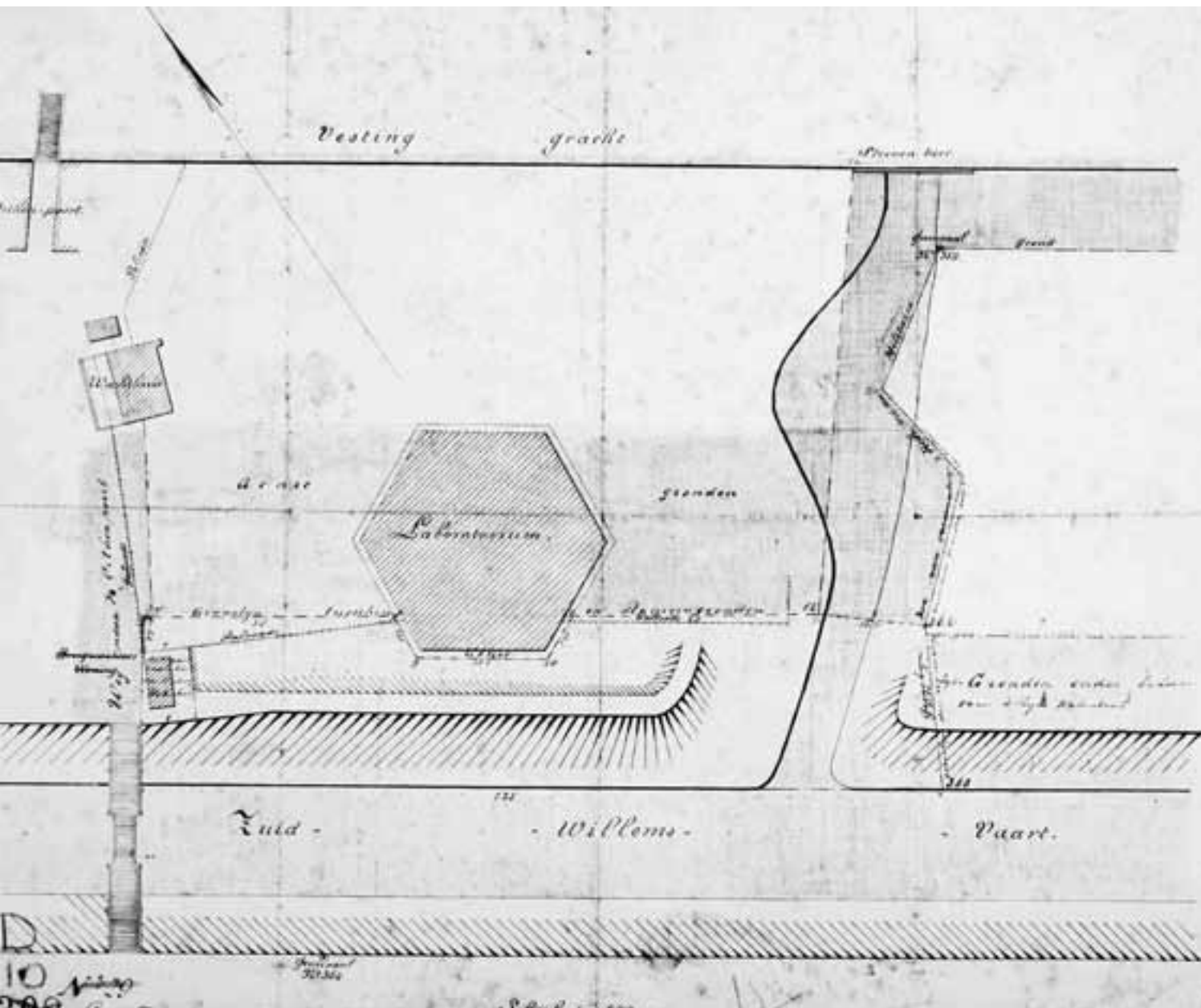
1875 Luchtopname tijdens hoog water genomen vanaf de toren van de kerk van Sint Jan in noord-westelijke richting. Centraal in het midden is de Citadel en het Kruithuis te zien, op de voorgrond de Lange Tolbrugstraat.

DOOR --

- 1618–1621 bouw
- 1621–1742 opslag buskruit en munitie
- 1742–1879 militaire werkplaats
- 1879–1917 opslag militaire bakkerij
- 1917–1947 Maatschappij tot Exploitatie van Stoomtimmerfabrieken en Houthandel
Melk en Zuivelhandel van Rumpt
Speelgoedfabriek van Aangenendt
Bandenhandel of Drankenhandel ‘de Citadel’
- 1947–1953 Brabants Orkest
- 1953–1956 Cursus Kerkelijke Architectuur
- 1956–1972 Toneelvereniging: Moyses Bosch
Balletschool
Fotoclub
- 1972–1973 Stichting Uitleen Beeldende Kunst
- 1973–1985 Gemeentelijke Tentoonstellingsdienst
- 1985–1995 Museum voor hedendaagse Kunst
- 1995–2005 leegstand
- 2005–2011 Stichting Stedelijk Overleg Kunstenaars

1875 Twee plattegronden, drie doorsneden van het Kruihuis.
DOOR --

1618–1621	bouw
1621–1742	opslag buskruit en munitie
1742–1879	militaire werkplaats
1879–1917	opslag militaire bakkerij
1917–1947	Maatschappij tot Exploitatie van Stoomtimmerfabrieken en Houthandel Melk en Zuivelhandel van Rumpst Speelgoedfabriek van Aangenendt Bandenhandel of Drankenhandel 'de Citadel'
1947–1953	Brabants Orkest
1953–1956	Cursus Kerkelijke Architectuur
1956–1972	Toneelvereniging: Moyses Bosch Balletschool Fotoclub
1972–1973	Stichting Uitleen Beeldende Kunst
1973–1985	Gemeentelijke Tentoonstellingsdienst
1985–1995	Museum voor hedendaagse Kunst
1995–2005	leegstand
2005–2011	Stichting Stedelijk Overleg Kunstenaars

CA. 1880 Situatieplattegrond van het Kruithuis (Laboratorium) met directe omgeving en aanduiding van het eigendomsrecht op de gronden.

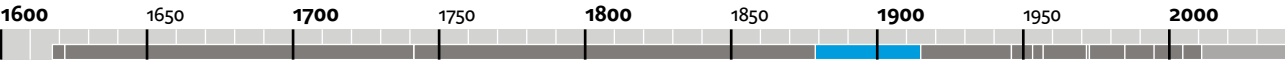
DOOR Kempen, A.J. van

1639 Het beleg van 's-Hertogenbosch door Frederik Hendrik, 1629
DOOR Pieter Nolpe

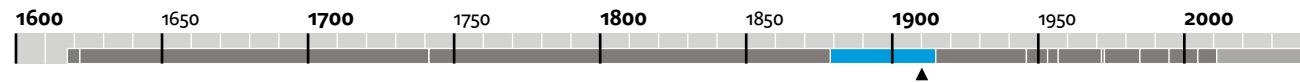

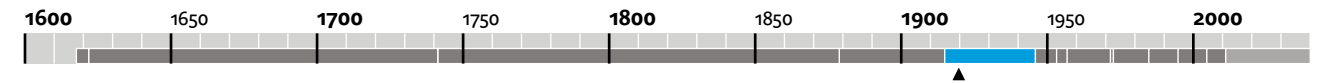
stadsarchief 's-Hertogenbosch 0072608

1618–1621	bouw
1621–1742	opslag buskruit en munitie
1742–1879	militaire werkplaats
1879–1917	opslag militaire bakkerij
1917–1947	Maatschappij tot Exploitatie van Stoomtimmerfabrieken en Houthandel Melk en Zuivelhandel van Rumpt Speelgoedfabriek van Aangenendt Bandenhandel of Drankenhandel ‘de Citadel’
1947–1953	Brabants Orkest
1953–1956	Cursus Kerkelijke Architectuur
1956–1972	Toneelvereniging: Moyses Bosch Balletschool Fotoclub
1972–1973	Stichting Uitleen Beeldende Kunst
1973–1985	Gemeentelijke Tentoonstellingsdienst
1985–1995	Museum voor hedendaagse Kunst
1995–2005	leegstand
2005–2011	Stichting Stedelijk Overleg Kunstenaars
CA. 1900 DOOR	Gezicht op het Kruithuis vanaf de Esplanade. Links de brug over de Zuid Willemsvaart Engelen, Adolf van

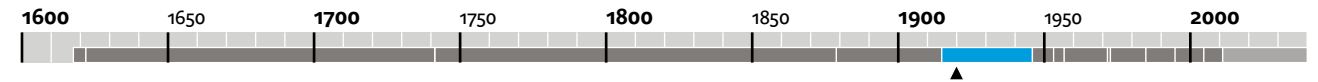

CA. 1910 Voorgevel met toegangspoort. Rechts een groepje militairen in het gras
DOOR Pierre Weijnen

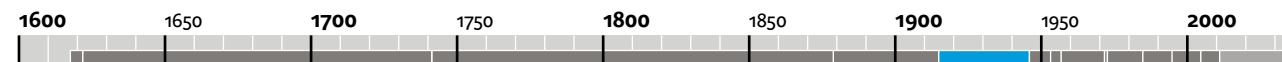
1618–1621	bouw
1621–1742	opslag buskruit en munitie
1742–1879	militaire werkplaats
1879–1917	opslag militaire bakkerij
1917–1947	Maatschappij tot Exploitatie van Stoomtimmerfabrieken en Houthandel Melk en Zuivelhandel van Rump Speelgoedfabriek van Aangenendt Bandenhandel of Drankenhandel 'de Citadel'
1947–1953	Brabants Orkest
1953–1956	Cursus Kerkelijke Architectuur
1956–1972	Toneelvereniging: Moyses Bosch Balletschool Fotoclub
1972–1973	Stichting Uitleen Beeldende Kunst
1973–1985	Gemeentelijke Tentoonstellingsdienst
1985–1995	Museum voor hedendaagse Kunst
1995–2005	leegstand
2005–2011	Stichting Stedelijk Overleg Kunstenaars

1920 Gezien van de zijde van de Zuid Willemsvaart
door Schreurs, Atelier André

1618–1621	bouw
1621–1742	opslag buskruit en munitie
1742–1879	militaire werkplaats
1879–1917	opslag militaire bakkerij
1917–1947	Maatschappij tot Exploitatie van Stoomtimmerfabrieken en Houthandel Melk en Zuivelhandel van Rump Speelgoedfabriek van Aangenend Bandenhandel of Drankenhandel 'de Citadel'
1947–1953	Brabants Orkest
1953–1956	Cursus Kerkelijke Architectuur
1956–1972	Toneelvereniging: Moyses Bosch Balletschool Fotoclub
1972–1973	Stichting Uitleen Beeldende Kunst
1973–1985	Gemeentelijke Tentoonstellingsdienst
1985–1995	Museum voor hedendaagse Kunst
1995–2005	leegstand
2005–2011	Stichting Stedelijk Overleg Kunstenaars

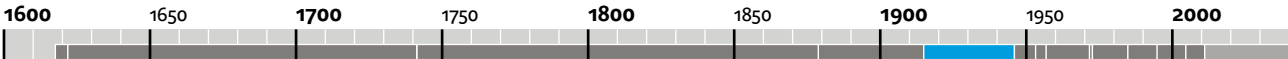
1920 Binnenplaats
DOOR Schreurs, Atelier André

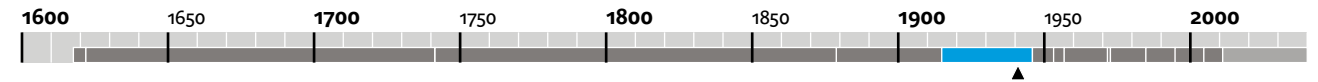
1618–1621	bouw
1621–1742	opslag buskruit en munitie
1742–1879	militaire werkplaats
1879–1917	opslag militaire bakkerij
1917–1947	Maatschappij tot Exploitatie van Stoomtimmerfabrieken en Houthandel Melk en Zuivelhandel van Rump Speelgoedfabriek van Aangenend Bandenhandel of Drankenhandel 'de Citadel'
1947–1953	Brabants Orkest
1953–1956	Cursus Kerkelijke Architectuur
1956–1972	Toneelvereniging: Moyses Bosch Balletschool Fotoclub
1972–1973	Stichting Uitleen Beeldende Kunst
1973–1985	Gemeentelijke Tentoonstellingsdienst
1985–1995	Museum voor hedendaagse Kunst
1995–2005	leegstand
2005–2011	Stichting Stedelijk Overleg Kunstenaars

1927
DOOR

Gezien aan de zijde van de Zuid Willemsvaart
Post, Koos

1618–1621	bouw
1621–1742	opslag buskruit en munitie
1742–1879	militaire werkplaats
1879–1917	opslag militaire bakkerij
1917–1947	Maatschappij tot Exploitatie van Stoomtimmerfabrieken en Houthandel
Melk en Zuivelhandel van Rumpt
Speelgoedfabriek van Aangenendt
Bandenhandel of Drankenhandel ‘de Citadel’
1947–1953	Brabants Orkest
1953–1956	Cursus Kerkelijke Architectuur
1956–1972	Toneelvereniging: Moyses Bosch
Balletschool
Fotoclub
1972–1973	Stichting Uitleen Beeldende Kunst
1973–1985	Gemeentelijke Tentoonstellingsdienst
1985–1995	Museum voor hedendaagse Kunst
1995–2005	leegstand
2005–2011	Stichting Stedelijk Overleg Kunstenaars
CA. 1930
DOOR	Gezicht op het Kruithuis met omgeving
Schreurs, Atelier André

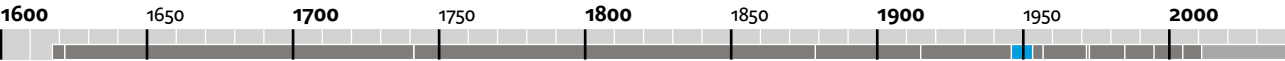

1618–1621	bouw
1621–1742	opslag buskruit en munitie
1742–1879	militaire werkplaats
1879–1917	opslag militaire bakkerij
1917–1947	Maatschappij tot Exploitatie van Stoomtimmerfabrieken en Houthandel Melk en Zuivelhandel van Rump Speelgoedfabriek van Aangenend Bandenhandel of Drankenhandel 'de Citadel'
1947–1953	Brabants Orkest
1953–1956	Cursus Kerkelijke Architectuur
1956–1972	Toneelvereniging: Moyses Bosch Balletschool Fotoclub
1972–1973	Stichting Uitleen Beeldende Kunst
1973–1985	Gemeentelijke Tentoonstellingsdienst
1985–1995	Museum voor hedendaagse Kunst
1995–2005	leegstand
2005–2011	Stichting Stedelijk Overleg Kunstenaars

1941 Gezien aan de zijde van de Zuid-Willemsvaart
DOOR --

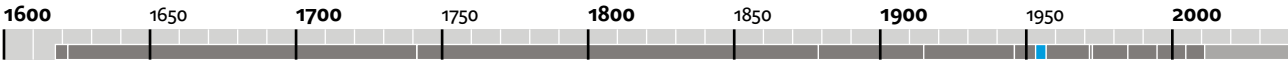

1860 Aanlegplaats der boten. Links langs de Zuid Willemsvaart het Kruithuis. Rechts daarvan een brug (thans Orthenbrug). Op de voorgrond schepen waaronder een stoomschip met raderen. Rotterdamse boot (?). Rechts de kade overlopend in de Handelskade. Uitgave van W.C. Heusden
DOOR Bos, G.J. Emrik en Binger Heusden, W.C. van

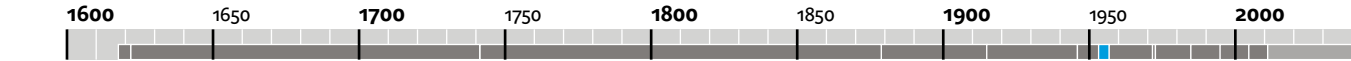
- 1618–1621 bouw
- 1621–1742 opslag buskruit en munitie
- 1742–1879 militaire werkplaats
- 1879–1917 opslag militaire bakkerij
- 1917–1947 Maatschappij tot Exploitatie van Stoomtimmerfabrieken en Houthandel
Melk en Zuivelhandel van Rumpt
Speelgoedfabriek van Aangenendt
Bandenhandel of Drankenhandel ‘de Citadel’
- 1947–1953 **Brabants Orkest**
- 1953–1956 Cursus Kerkelijke Architectuur
- 1956–1972 Toneelvereniging: Moyses Bosch
Balletschool
Fotoclub
- 1972–1973 Stichting Uitleen Beeldende Kunst
- 1973–1985 Gemeentelijke Tentoonstellingsdienst
- 1985–1995 Museum voor hedendaagse Kunst
- 1995–2005 leegstand
- 2005–2011 Stichting Stedelijk Overleg Kunstenaars

20 JAN. 1951 Het Brabants Orkest. Generale repetitie in het Kruithuis. Violist Dick Vos.
DOOR Zuiden, Fotopersbureau Het

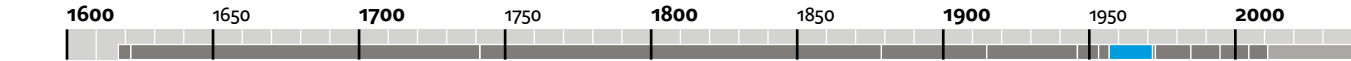
- 1618–1621 bouw
- 1621–1742 opslag buskruit en munitie
- 1742–1879 militaire werkplaats
- 1879–1917 opslag militaire bakkerij
- 1917–1947 Maatschappij tot Exploitatie van Stoomtimmerfabrieken en Houthandel
Melk en Zuivelhandel van Rumpt
Speelgoedfabriek van Aangenendt
Bandenhandel of Drankenhandel ‘de Citadel’
- 1947–1953 Brabants Orkest
- 1953–1956 **Cursus Kerkelijke Architectuur**
- 1956–1972 Toneelvereniging: Moyses Bosch
Balletschool
Fotoclub
- 1972–1973 Stichting Uitleen Beeldende Kunst
- 1973–1985 Gemeentelijke Tentoonstellingsdienst
- 1985–1995 Museum voor hedendaagse Kunst
- 1995–2005 leegstand
- 2005–2011 Stichting Stedelijk Overleg Kunstenaars

1953 Inzegening van het Kruithuis als centrum voor kerkelijke architectuur door mgr. dr. Th. Goossens, rector van de RK Leergangen, Tilburg. Aan de tafel ze van rechts burgemeester Loeff.
DOOR Zuiden, Fotopersbureau Het

- 1618–1621 bouw
- 1621–1742 opslag buskruit en munitie
- 1742–1879 militaire werkplaats
- 1879–1917 opslag militaire bakkerij
- 1917–1947 Maatschappij tot Exploitatie van Stoomtimmerfabrieken en Houthandel
Melk en Zuivelhandel van Rumpt
Speelgoedfabriek van Aangenendt
Bandenhandel of Drankenhandel ‘de Citadel’
- 1947–1953 Brabants Orkest
- 1953–1956 **Cursus Kerkelijke Architectuur**
- 1956–1972 Toneelvereniging: Moyses Bosch
Balletschool
Fotoclub
- 1972–1973 Stichting Uitleen Beeldende Kunst
- 1973–1985 Gemeentelijke Tentoonstellingsdienst
- 1985–1995 Museum voor hedendaagse Kunst
- 1995–2005 leegstand
- 2005–2011 Stichting Stedelijk Overleg Kunstenaars

1955 De laatste stadsimker tijdens de sanering van het Tolbrugkwartier. Rechts verpleegstersflat van het gzg, links het kruithuis
DOOR Roelands, J.A.M.

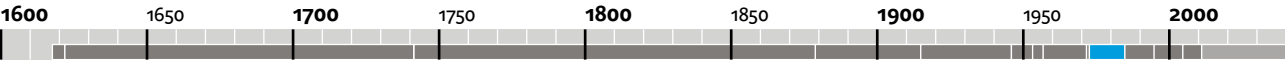
- 1618–1621 bouw
- 1621–1742 opslag buskruit en munitie
- 1742–1879 militaire werkplaats
- 1879–1917 opslag militaire bakkerij
- 1917–1947 Maatschappij tot Exploitatie van Stoomtimmerfabrieken en Houthandel
Melk en Zuivelhandel van Rumpt
Speelgoedfabriek van Aangenendt
Bandenhandel of Drankenhandel ‘de Citadel’
- 1947–1953 Brabants Orkest
- 1953–1956 Cursus Kerkelijke Architectuur
- 1956–1972 Toneelvereniging: Moyses Bosch
Balletschool
Fotoclub
- 1972–1973 Stichting Uitleen Beeldende Kunst
- 1973–1985 Gemeentelijke Tentoonstellingsdienst
- 1985–1995 Museum voor hedendaagse Kunst
- 1995–2005 leegstand
- 2005–2011 Stichting Stedelijk Overleg Kunstenaars

29 JUL. 1960 Gezicht vanaf de in aanbouw zijnde verpleegsterflat van het groot ziekengasthuis in noordwestelijke richting. Op de voorgrond de Zuid Willemsvaart met links de Citadellaan, midden het Kruithuis rechts de Vliertstraat. Middengedeelte v.l.n.r. het Witte huis bij de Citadel en de Aa.Op de achtergrond de Sacramentskerk op de Vliert. Aan de horizon de toren van de San Salvatorkerk in Orthen.

DOOR Zuiden, Fotopersbureau Het

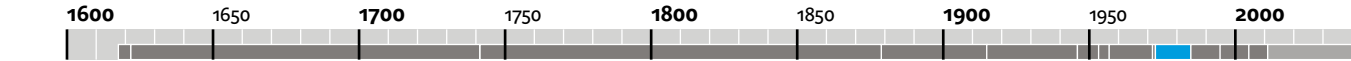

stadsarchief's-Hertogenbosch 0011591

- 1618–1621 bouw
- 1621–1742 opslag buskruit en munitie
- 1742–1879 militaire werkplaats
- 1879–1917 opslag militaire bakkerij
- 1917–1947 Maatschappij tot Exploitatie van Stoomtimmerfabrieken en Houthandel
Melk en Zuivelhandel van Rumpt
Speelgoedfabriek van Aangenendt
Bandenhandel of Drankenhandel ‘de Citadel’
- 1947–1953 Brabants Orkest
- 1953–1956 Cursus Kerkelijke Architectuur
- 1956–1972 Toneelvereniging: Moyses Bosch
Balletschool
Fotoclub
- 1972–1973 Stichting Uitleen Beeldende Kunst
- 1973–1985 [Gemeentelijke Tentoonstellingsdienst](#)
- 1985–1995 Museum voor hedendaagse Kunst
- 1995–2005 leegstand
- 2005–2011 Stichting Stedelijk Overleg Kunstenaars

23 MEI 1976 Letters, educatief project in het Kruithuis in de periode van 22 maart - 23 mei 1976
DOOR --

- 1618–1621 bouw
- 1621–1742 opslag buskruit en munitie
- 1742–1879 militaire werkplaats
- 1879–1917 opslag militaire bakkerij
- 1917–1947 Maatschappij tot Exploitatie van Stoomtimmerfabrieken en Houthandel
Melk en Zuivelhandel van Rumpt
Speelgoedfabriek van Aangenendt
Bandenhandel of Drankenhandel ‘de Citadel’
- 1947–1953 Brabants Orkest
- 1953–1956 Cursus Kerkelijke Architectuur
- 1956–1972 Toneelvereniging: Moyses Bosch
Balletschool
Fotoclub
- 1972–1973 Stichting Uitleen Beeldende Kunst
- 1973–1985 Gemeentelijke Tentoonstellingsdienst
- 1985–1995 Museum voor hedendaagse Kunst
- 1995–2005 leegstand
- 2005–2011 Stichting Stedelijk Overleg Kunstenaars

1976 3 x Affiches, tentoonstelling, 6 november - 5 december 1976. Affiches van N. Wijnberg, J. Bons en G. Escher. Overzicht van een gedeelte van de tentoonstelling in het Kruithuis.

DOOR –

Binnenplaats van het „KRUIHUIS“ te 's-HERTOGENBOSCH.

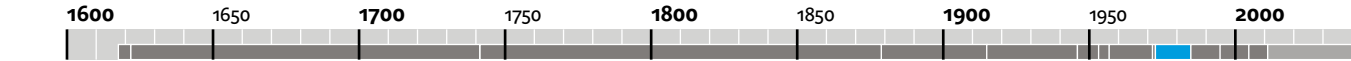
Het Kruithuis is gebouwd in 1629 naar de plannen van Jan van der Weeghen. Als militair gebouw is het om zijn fraaie verhoudingen eenig in Nederland.

stadsarchief 's-Hertogenbosch 0069719

1920

DOOR

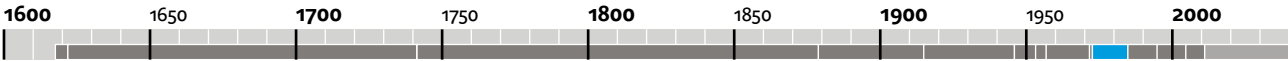
Toegangspoort gezien vanaf de binnenplaats van het Kruithuis met de volgende tekst: Binnenplaats van het 'KRUIHUIS' te 's-HERTOGENBOSCH. Het kruithuis is gebouwd in 1629 naar de plannen van Jan van der Weeghen. Als militair gebouw is het om zijn fraaie verhoudingen eenig in Nederland.
Schreurs, Atelier André

- 1618–1621 bouw
- 1621–1742 opslag buskruit en munitie
- 1742–1879 militaire werkplaats
- 1879–1917 opslag militaire bakkerij
- 1917–1947 Maatschappij tot Exploitatie van Stoomtimmerfabrieken en Houthandel
Melk en Zuivelhandel van Rumpt
Speelgoedfabriek van Aangenendt
Bandenhandel of Drankenhandel ‘de Citadel’
- 1947–1953 Brabants Orkest
- 1953–1956 Cursus Kerkelijke Architectuur
- 1956–1972 Toneelvereniging: Moyses Bosch
Balletschool
Fotoclub
- 1972–1973 Stichting Uitleen Beeldende Kunst
- 1973–1985 Gemeentelijke Tentoonstellingsdienst
- 1985–1995 Museum voor hedendaagse Kunst
- 1995–2005 leegstand
- 2005–2011 Stichting Stedelijk Overleg Kunstenaars

CA. 1982 Luchtopname gedeelte stadscentrum in noordelijke richting met onderaan de noordzijde van de Markt tijdens marktdag en gedeelte Hinthamerstraat. Rechts van het huis De Moriaan (met trapgevel en torentje) de Marktstraat met in het verlengde de Tolbrugstraat. Links van deze straat het Burgemeester Loeffplein met de DURA-flat en het politiebureau, hoek Pastoor de Kroonstraat. Rechts van de Tolbrugs- traat het complex van het Groot Ziekengasthuis met oud- en nieuwbouw. Links in de straat Achter de Tolbrug de Sint Pieterskerk. Daarboven restanten van het Carolus ziekenhuis (verpleegstersflat en kapel), naast het braakliggend terreind aan de Jan Heinsstraat waar het ziekenhuis heeft gestaan. Boven de Zuid Willemsvaart met links de Orthenbrug naar de Citadellaan. Rechts daarvan het kruithuis en de gebouwen Gervenhof en Huize ter Aa van de Hervormde Stichting Nieuwenhagen. Geheel rechts de Kasterensbrug naar de Van Berckelstraat. Geheel rechts boven gedeelte van de citadel De Papenbril met gedeelte van de Citadeldazerne. Rechts daarvan de rivier de Aa met achter de kastanjabomen de Van der Weeghensingel tot de Jan de la Barlaan.

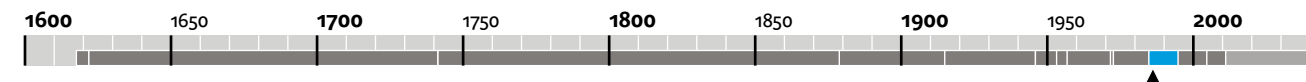
DOOR –

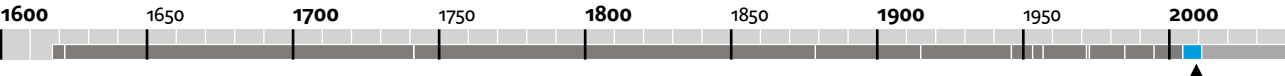
- 1618–1621 bouw
- 1621–1742 opslag buskruit en munitie
- 1742–1879 militaire werkplaats
- 1879–1917 opslag militaire bakkerij
- 1917–1947 Maatschappij tot Exploitatie van Stoomtimmerfabrieken en Houthandel
Melk en Zuivelhandel van Rumpt
Speelgoedfabriek van Aangenendt
Bandenhandel of Drankenhandel ‘de Citadel’
- 1947–1953 Brabants Orkest
- 1953–1956 Cursus Kerkelijke Architectuur
- 1956–1972 Toneelvereniging: Moyses Bosch
Balletschool
Fotoclub
- 1972–1973 Stichting Uitleen Beeldende Kunst
- 1973–1985 Gemeentelijke Tentoonstellingsdienst
- 1985–1995 Museum voor hedendaagse Kunst
- 1995–2005 leegstand
- 2005–2011 Stichting Stedelijk Overleg Kunstenaars

1983 Plaatsing op de hoek met de Citadellaan van 8 dubbelzijdige reclameborden. (niet akkoord door B&W, omdat het storend is voor het Kruithuis).

DOOR Publex, Amsterdam

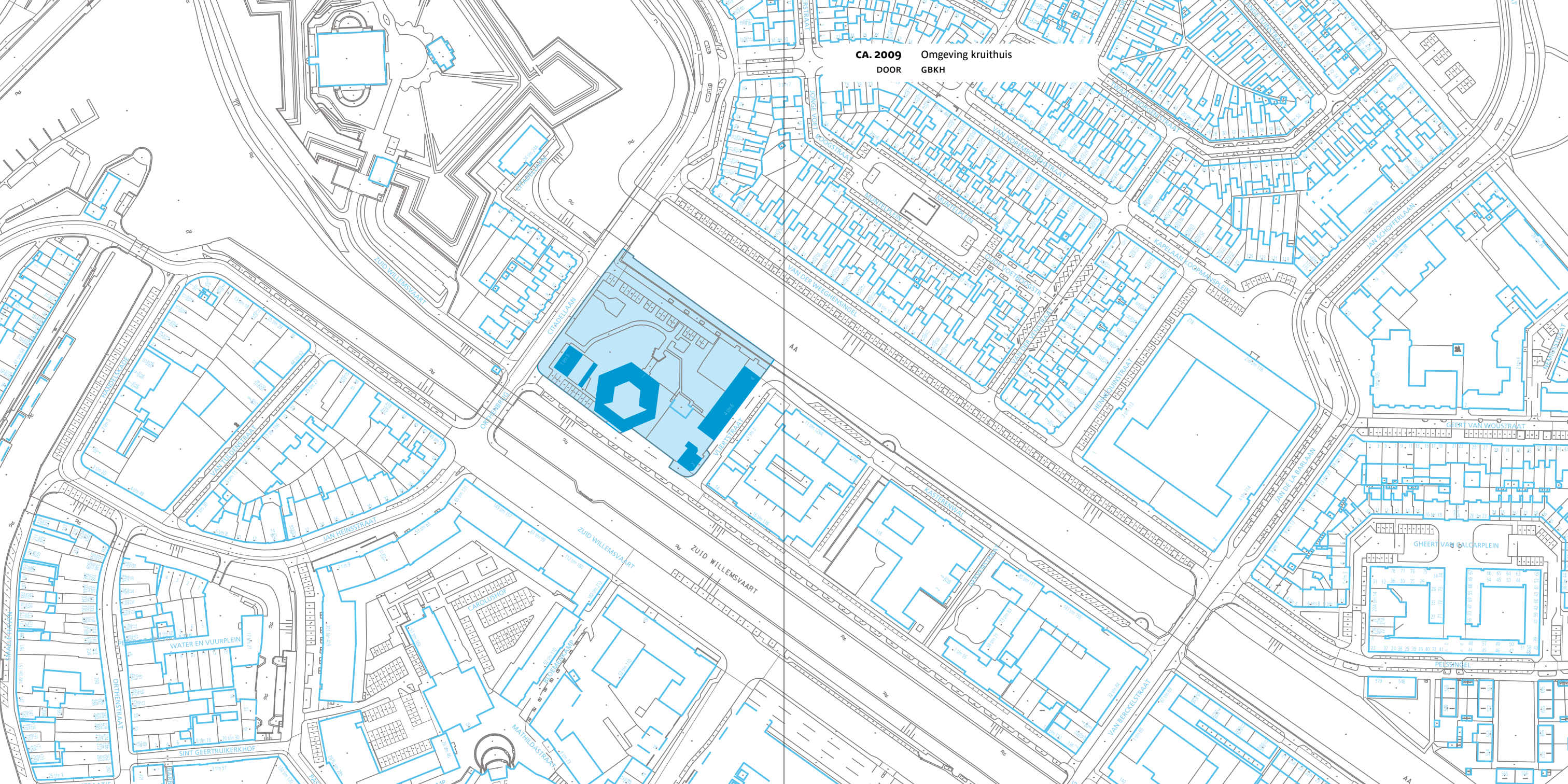
2 MEI 1987 Museumweekend in Het Kruithuis
DOOR Janssens, Felix

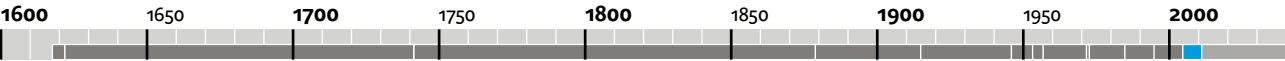

- 1618–1621 bouw
- 1621–1742 opslag buskruit en munitie
- 1742–1879 militaire werkplaats
- 1879–1917 opslag militaire bakkerij
- 1917–1947 Maatschappij tot Exploitatie van Stoomtimmerfabrieken en Houthandel
Melk en Zuivelhandel van Rumpt
Speelgoedfabriek van Aangenendt
Bandenhandel of Drankenhandel ‘de Citadel’
- 1947–1953 Brabants Orkest
- 1953–1956 Cursus Kerkelijke Architectuur
- 1956–1972 Toneelvereniging: Moyses Bosch
Balletschool
Fotoclub
- 1972–1973 Stichting Uitleen Beeldende Kunst
- 1973–1985 Gemeentelijke Tentoonstellingsdienst
- 1985–1995 Museum voor hedendaagse Kunst
- 1995–2005 leegstand
- 2005–2011 Stichting Stedelijk Overleg Kunstenaars

CA. 2009 Luchtfoto omgeving kruithuis
DOOR BAI

CA. 2009 Omgeving kruithuis
DOOR GBKH

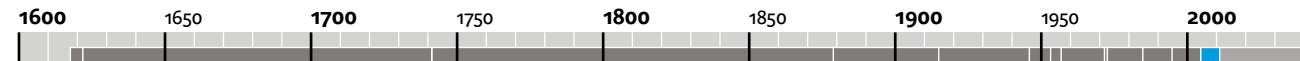
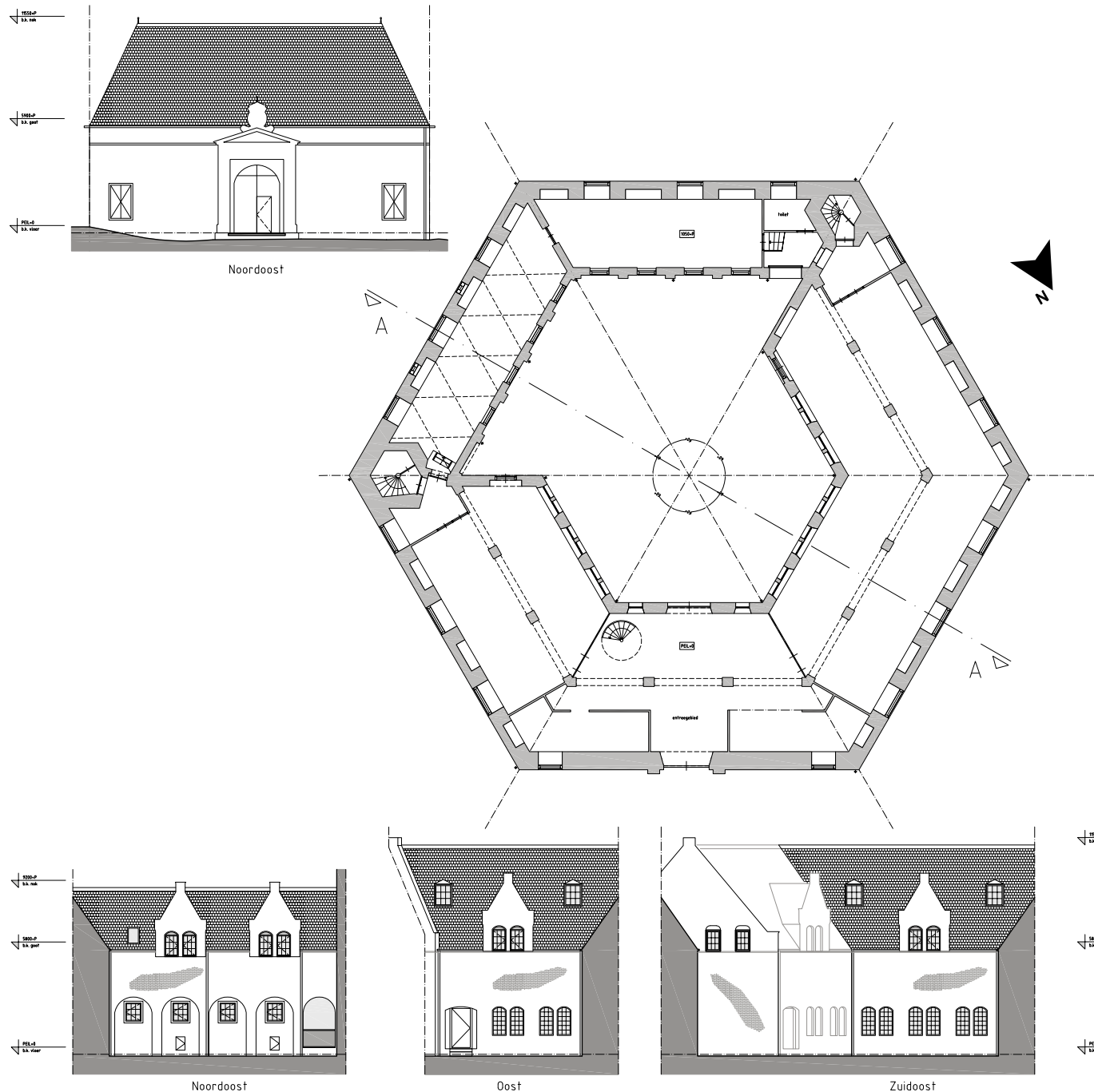

- 1618–1621 bouw
- 1621–1742 opslag buskruit en munitie
- 1742–1879 militaire werkplaats
- 1879–1917 opslag militaire bakkerij
- 1917–1947 Maatschappij tot Exploitatie van Stoomtimmerfabrieken en Houthandel
Melk en Zuivelhandel van Rumpt
Speelgoedfabriek van Aangenendt
Bandenhandel of Drankenhandel ‘de Citadel’
- 1947–1953 Brabants Orkest
- 1953–1956 Cursus Kerkelijke Architectuur
- 1956–1972 Toneelvereniging: Moyses Bosch
Balletschool
Fotoclub
- 1972–1973 Stichting Uitleen Beeldende Kunst
- 1973–1985 Gemeentelijke Tentoonstellingsdienst
- 1985–1995 Museum voor hedendaagse Kunst
- 1995–2005 leegstand
- 2005–2011 [Stichting Stedelijk Overleg Kunstenaars](#)

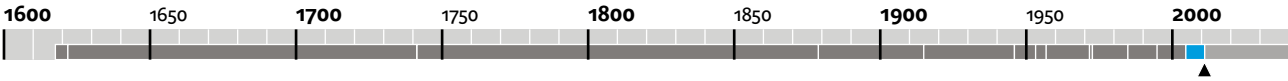
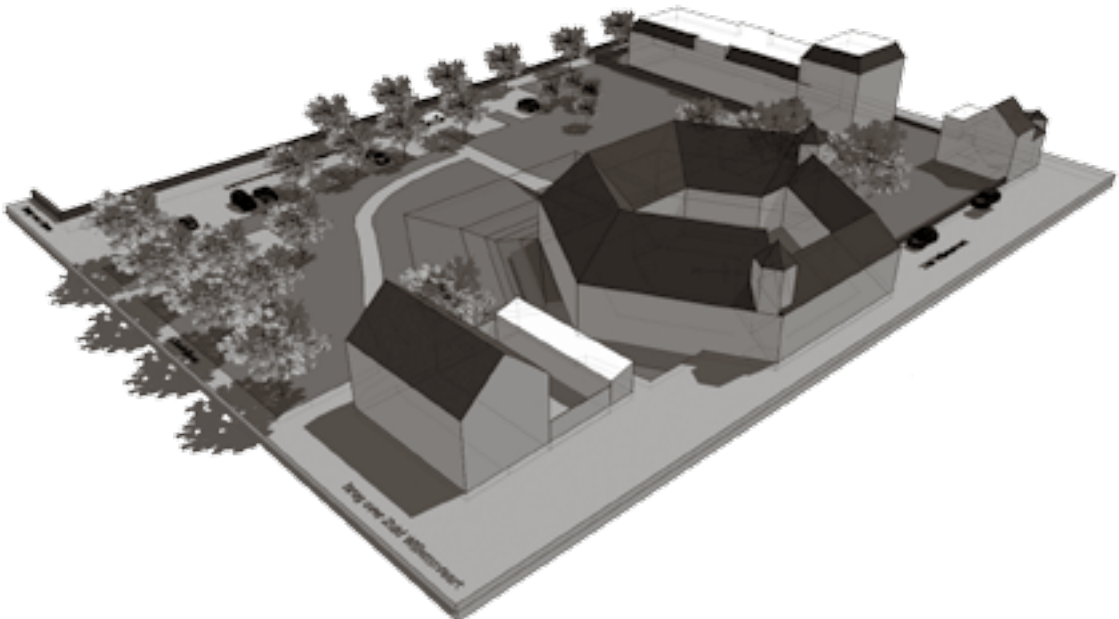
4 MEI 2011 Het kruithuis en omliggend terrein worden volledig ingemeten. Dit gebeurt 3dimensionaal door een combinatie van verschillende meettechnieken waaronder het 3D-laserscannen. Het meet- en tekenbureau maakte verschillende producten die gebruikt worden door de architecten die deelnemen aan de prijsvraag die het BAI uitgeschreven heeft in het kader van het thema ‘RESET THE CITY’. Het bureau maakte een full-scan met een 3D-viewer en tekeningen van het terrein en ‘Het Kruithuis’. Iedereen kan het kruithuis 3D bekijken op een website en zelf de maten meten die men nodig heeft voor de prijsvraag.

DOOR PelserHartman meet- en tekenwerk

1618–1621	bouw
1621–1742	opslag buskruit en munitie
1742–1879	militaire werkplaats
1879–1917	opslag militaire bakkerij
1917–1947	Maatschappij tot Exploitatie van Stoomtimmerfabrieken en Houthandel
Melk en Zuivelhandel van Rumpt
Speelgoedfabriek van Aangenendt
Bandenhandel of Drankenhandel 'de Citadel'
1947–1953	Brabants Orkest
1953–1956	Cursus Kerkelijke Architectuur
1956–1972	Toneelvereniging: Moyses Bosch
Balletschool
Fotoclub
1972–1973	Stichting Uitleen Beeldende Kunst
1973–1985	Gemeentelijke Tentoonstellingsdienst
1985–1995	Museum voor hedendaagse Kunst
1995–2005	leegstand
2005–2011	Stichting Stedelijk Overleg Kunstenaars

12 MEI 2011 Plattegrond en doorsneden Kruituis
DOOR PelserHartman meet- en tekenwerk

- 1618–1621 bouw
- 1621–1742 opslag buskruit en munitie
- 1742–1879 militaire werkplaats
- 1879–1917 opslag militaire bakkerij
- 1917–1947 Maatschappij tot Exploitatie van Stoomtimmerfabrieken en Houthandel
Melk en Zuivelhandel van Rumpt
Speelgoedfabriek van Aangenendt
Bandenhandel of Drankenhandel ‘de Citadel’
- 1947–1953 Brabants Orkest
- 1953–1956 Cursus Kerkelijke Architectuur
- 1956–1972 Toneelvereniging: Moyses Bosch
Balletschool
Fotoclub
- 1972–1973 Stichting Uitleen Beeldende Kunst
- 1973–1985 Gemeentelijke Tentoonstellingsdienst
- 1985–1995 Museum voor hedendaagse Kunst
- 1995–2005 leegstand
- 2005–2011 Stichting Stedelijk Overleg Kunstenaars

12 MEI 2011
DOOR Digitale maquette van het Kruithuis
PelserHartman meet- en tekenwerk

1 JUL. 2011
DOOR

Cour d'Honneur
Ninke Happel, Floris Cornelisse, Paul Verhoeven, Bernd Korteling *Happel Cornelisse Architecten*

